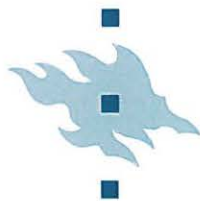

Pallas-Ounastunturit 2007

**Arkeologinen inventointi Pallas-Ounastunturilla,
Enontekiön, Muonion ja Kittilän kunnissa**

Ulrika Kögäs, Oula Seitsonen
Heidi Nordqvist, Kerkko Nordqvist

HELSINGIN YLIOPISTO

METSÄHALLITUS

Sisällysluettelo

Arkisto- ja rekisteritiedot	4
1. Johdanto	7
2. Alueen luonne	8
3. Alueen luonnonhistoria	9
4. Vuoden 2007 inventointi.....	10
5. Lähteet.....	14
6. Inventointihavainnot	16
Kohdekuvauksissa käytetyt termit	16
Luettelo inventoinnin yhteydessä todetuista muinaisjäännöskohteista.....	20
Luettelo inventoinnin yhteydessä tarkastetuista muinaisjäännöskohteista	21
7. Kohdekuvaukset.....	22
Uudet kohteet	22
Enontekiö Pyhäkero Päivätupa, 1000008902	22
Muonio Nammalakuru, 1000008919	28
Muonio Ylisenpäänjänkkä, 1000008920	31
Muonio Pallasjärvi Hirvaslahti Venesatama, 1000008921	37
Muonio Palsijärvi, 1000008922.....	41
Muonio Pallaslompolo 3, 1000008923	45
Kittilä Pallaslompolo 4, 1000008924.....	49
Kittilä Matolampi, 1000008925	52
Kittilä Lasmavaara, 1000008926.....	55
Kittilä Suukoski, 1000008927.....	59
Tarkastetut kohteet.....	63
Enontekiö 47 Pyhäkero ja Pyhäjärvi, 47010047	63
Enontekiö 339 Vuontislompolo, 1000008901	67
Muonio 27 Seitaniemi, 498010027	74
Muonio 229 Porviniemi, 1000000537	77
Muonio 231 Pallaslompolaharju N, 261010078	83
Muonio 232 Metsänhoitajien kämpä, 261010080.....	87
Muonio 233 Pallasjärvi SW, 261010081	91
Muonio 234 Jannelan maja, 261010094	93
Muonio 235 Ylisenpäänlampi, 1000000550	97
Muonio 236 Pallasjärvi Pallaslompolo 1, 1000008913	100

Muonio 237 Pallasjärvi Pallaslompolo 2, 1000008914	104
Muonio 238 Pallasjärvi Metsänhoitajien kämppä 2, 1000008915.....	110
Muonio 240 Pallasjärvi Pakasmaa, 1000008917	114
Kittilä 79 Pallaslompolaharju S	117
Kittilä 215 Saivonpalo, 1000000955	119

Kannen kuva: Ounastunturit Pyhäkeron huipulta. (U.K. 2007)

Arkisto- ja rekisteritiedot

Kunta:	Enontekiö, Kittilä, Muonio
Alue:	Pallas-Yllästunturin kansallispuiston pohjoisosa, vanha Pallas-Ounastunturin kansallispuiston alue
Maanomistaja:	Metsähallitus
Tutkimuksen laatu:	Arkeologinen inventointi
Tavoite:	Muinaisjäännösinventointi Pallas-Yllästunturin kansallispuistossa. Inventoinnin tavoitteena oli saada alueesta lisää informaatiota Metsähallituksen alueen käytön suunnittelua ja arkeologisen tutkimuksen tarpeita varten sekä kerätä tutkimusaineistoa HuK Ulrika Könkään pro gradu-tutkielmaan.
Inventoijat:	FM Kerkko Nordqvist, HuK Ulrika Köngäs, Fil.yo. Heidi Nordqvist, FM Oula Seitsonen. Vastuuhenkilönä toimi Oula Seitsonen.
Löydöt:	KM 36861-36866 (diar.pvm. 28.9.2007)
Kenttätöaika:	4.6.-13.6.2007
Kustannukset:	Metsähallitus Lapin luontopalvelut
Alueen tutkimushistoria:	Arponen A. 1989a: Kittilä 78 Pallasjärvi Pallaslompoloharju N. Pyyntikuopan tarkastus 1989. MV/AO Arponen A. 1989b: Kittilä 79 Pallasjärvi Pallaslompoloharju S. Kivi-iskosten löytöpaikan tarkastus 1989. MV/AO Arponen A. 1989c: Kittilä 80 Pallasjärvi Metsänhoitajien kämpä. Esihistoriallisen asuinpaikan ja latomuksen tarkastus 1989. MV/AO Arponen A. 1989d: Kittilä 81 Pallasjärvi Pallasjärvi SW. Latomuksen ja kentän? tarkastus 1989. MV/AO Harju, Kurkela, Magga & Sarkkinen 2005: Lapin liiton Lapin kulttuuriympäristö tutuksi –inventointi. Raportti puuttuu. Halinen P., Kankaanpää J., Koponen M., Setälä J. 1987: Enontekiö 115 Hannukuru, pyyntikuopan tarkastus 1987. MV/AO Hamari P. 1994a: Kittilä (80) Metsänhoitajien kämpä. Kivilatomuskohteen ja asuinpaikan tarkastus. MV/AO Hamari P. 1994b: Kittilä (81) Pallasjärvi SW. Mahdollisen kentän ja rajamerkin tarkastus. MV/AO

Hamari P. 1994c: Kittilä (94) Jannelan maja. Kivilatomuksien ja asuinpaikan tarkastus. MV/AO

Kotivuori H. 2002: Ylläs-Aakenus-alueen inventointi 2002. MV/AO

Krapu, Antti 2004: Muonio Veturi. Tutkimuskertomus yleiskaava-alueen arkeologisesta inventoinnista. MV/AO

Oksala, H. 1997 1997: Muonio – Arkeologinen inventointi 18.4.1995-17.2.1996. Käsikirjoitus Museoviraston arkeologian osaston arkistossa.

Pesonen P. & Hamari P. 1994: Kittilä (79) Pallaslompolaharju S. Esihistoriallisen asuinpaikan tarkastus. MV/AO

Tutkimusraportti:

Museoviraston arkeologian osaston arkistossa.

Kopiot Helsingin yliopiston arkeologian oppiaineen arkistossa ja Metsähallituksen Lapin luontopalveluissa.

Abstrakti:

Kesäkuussa 2007 järjestettiin Metsähallituksen Lapin luontopalveluiden ja Helsingin yliopiston arkeologian oppiaineen kanssa yhteistyönä arkeologinen inventointi Pallas-Ounastunturin alueelle, Pallas-Yllästunturin kansallispuiston pohjoisosaan. Inventoinnin tarkoituksena oli saada alueesta lisää informaatiota Metsähallituksen alueen käytön suunnittelua ja arkeologisen tutkimuksen tarpeita varten sekä kerätä tutkimusaineistoa HuK Ulrika Könkään pro gradu –tutkielmaan, joka tulee käsittelemään retkeilyn vaikutusta alueen muinaisjäänkösiin. Tämän vuoksi inventoinnissa käytiin läpi retkeilyreittejä erilaisissa kasvuympäristöissä, sekä metsässä että tunturissa. Retkeilyreittejä inventoitiin yhteensä noin 32 km matkalta. Retkeilyreittien ulkopuolisia alueita inventointiin yhteensä noin 25 km matkalta etupäässä Pallasjärven ympäristössä.

Inventoinnissa todettiin yhteensä 10 uutta muinaisjäänkökohdetta ja tarkastettiin 15 ennestään tunnettua kohdetta. Uusia esihistoriallisia pyyntikulttuurin asuinpaikkoja löytyi 4 kpl ja vähäisiä merkkejä esihistoriallisesta toiminnasta todettiin kahdella kvartsilöytöpaikalla. Uusia pyyntikuoppakohteita löytyi 2 kpl. Uusia historiallisen ajan asuinpaikkoja löytyi 2 kpl. Lisäksi ennestään tunnettujen kohteiden tarkastuksissa saatiin kohteista uutta tietoa. Muonion Porviniemi –kohteelta löydettiin kvartsi-iskoksia, joita aikaisemmissa tutkimuksissa ei mainita. Muonion Pallasjärvi Pallaslompolo 1 ja 2 pyyntikuoppakohteilta löydettiin myös liesikiveyksiä. Muinaisjäänökset jakautuvat Muonion, Kittilän ja Enontekiön kuntien alueille.

1. Johdanto

Pallas-Yllästunturin kansallispuisto sijaitsee Enontekiön, Muonion, Kittilän ja Kolarin kuntien alueella. Kansallispuisto perustettiin vuonna 2005, kun Pallas-Ounastunturin kansallispuisto yhdistettiin Ylläs-Aakenustunturin suoja-alueiden kanssa. Vuoden 2007 inventointi toteutettiin Pallas-Yllästunturin kansallispuiston pohjoisosassa, vanhan Pallas-Ounastunturin kansallispuiston alueella.

Pallas-Ounastunturin arkeologinen tutkimushistoria painottuu alueen kaakkoisosaan, Pallasjärven ympäristöön. Pallasjärven ympäristöä on aikaisemmin inventoitu (ks. Arponen 1989a-d; Kotivuori 2002), ja inventointien lisäksi Pallasjärven kohteille on suunnattu tarkastuskäyntejä (ks. Hamari 1994a-c; Pesonen & Hamari 1994). Pallas-Ounastunturin tunturialue on puolestaan jäänyt tutkimuksissa vähäisemmälle huomiolle. Tunturialueelle on suoritettu vain yksi tarkastuskäynti Hannukurun pyyntikuoppakohteelle (ks. Halinen et al. 1987). Sen sijaan Pallas-Ounastunturin alueen ulkopuolella suurempien vesistöjen, Ounasjärven, Ounasjoen ja Jerisjärven ympäristöjä on inventoitu ja tutkittu enemmän, mikä näkyy myös tunnettujen muinaisjäännöskohteiden levinnässä (ks kartta 1 sivulla 18). Myös Lapin liitto on toteuttanut Pallas-Ounastunturin alueella inventointeja Lapin kulttuuriympäristö tutuksi –projektin ja tulevan Tunturi-Lapin kiinteät muinaisjäännökset - julkaisun puitteissa. Tietoja Lapin liiton inventointikohteista on saatu Museoviraston arkeologian osaston Lapin aluevalvojalta Sirkka-Liisa Seppälältä. Koska osa Lapin liiton raporteista puuttuu vielä, tämä raportti saattaa sisältää puutteellisia tietoja kohteiden tutkimushistoriassa.

Inventointi järjestettiin yhteistyössä Metsähallituksen Lapin luontopalveluiden ja Helsingin yliopiston arkeologian oppiaineen kanssa. Tutkimukset rahoitti Metsähallitus. Inventoinnin tarkoituksena oli saada alueesta lisää informaatiota Metsähallituksen alueen käytön suunnittelun ja arkeologisen tutkimuksen tarpeisiin. Lisäksi tarkoituksena oli kerätä tutkimusaineistoa HuK Ulrika Könkään pro gradu –tutkielmaan, joka tulee käsittelemään alueen virkistyskäytön vaikutuksia muinaisjäännöksiin. Tämän vuoksi osa kenttätöajasta käytettiin retkeilyreittien ja retkeilijöiden käyttämien alueiden inventoimiseen. Kenttätöiden lisäksi fil.yo. Heidi Nordqvist toimi korkeakouluharjoittelijana Metsähallituksen Lapin luontopalveluissa ja kokosi alueesta kulttuurihistoriallisen selvityksen (Nordqvist 2007). Kiitokset tutkimuksen toteutumisesta kuuluvat Metsähallituksen Lapin luontopalveluiden aluepäällikölle Yrjö Norokorvelle.

2. Alueen luonne

Pallas-Yllästunturin kansallispuiston pohjoisosa, vanha Pallas-Ounastunturin kansallispuisto, sijaitsee Ounasjoen ja Muonionjoen välissä, Ounasjärven eteläpuolella ja Jerisjärven pohjoispuolella. Pallas-Ounastunturin kansallispuisto perustettiin vuonna 1938 ja se oli yksi Suomen neljästä ensimmäisestä kansallispuistosta. Pallas-Ounastunturin kansallispuisto kattoi 52208 ha kokoisen tunturijonon muodostaman alueen Enontekiön, Kittilän ja Muonion kuntien alueella. Vuonna 2005 Pallas-Ounastunturin kansallispuisto ja Ylläs-Aakenustunturin suojelualueet yhdistettiin Pallas-Yllästunturin kansallispuistoksi, jolloin vanha Pallas-Ounastunturin kansallispuisto lakkautettiin. Nykyinen Pallas-Yllästunturin kansallispuisto kattaa 102 146 ha laajuisen alueen Enontekiön, Kittilän, Kolarin ja Muonion kuntien alueella. Kansallispuisto on luontoarvoiltaan kansainvälisesti merkittävä suojelualue tärkeiden metsien, soiden, vesistöjen ja tunturin luontotyyppien sekä lajiston suojelulle. (Metsähallitus 2005: 9-10; Penttilä et al 1998: 12; Sippola & Rauhala 1992: 35)

Pallas-Ounastunturin aluetta luonnehtivat avoimet tunturit, rinteiden tunturikoivikot, mäntymetsät, aapasuot, pienet lammet ja purot sekä puronvarsipajukot ja –lehdot. Alueen läpi kulkeva tunturiketju jatkuu etelään Ylläkselle ja Aavasaksalle asti. Tunturiketju muodostuu lukuisista pyöreälakisista tuntureista eli keroista. Korkeimmat kerot ovat Taivaskero (807 m), Pyhäkero (771 m), Laukukero (763 m) ja Outakka (723m). Suurimpia järviä alueella ovat Pallasjärvi, Hietajärvi ja Keimiöjärvi. Lisäksi kansallispuiston rajojen ulkopuolella sijaitsee suuret järvet Jerisjärvi, Vuontisjärvi ja Ounasjärvi, joiden väliin kansallispuiston alue sijoittuu. (Hemmi 1995: 213; Lappalainen 2001: 146; Metsähallitus 2005: 9, 17.)

Pallas-Ounastunturin alue kuuluu Metsä-Lappiin ja sen eteläpuolella alkaa Peräpohjolan metsäkasvillisuusvyöhyke. Alueen eteläosien metsissä kasvaa kuusi, jonka pohjoinen metsäraja kulkee Pallaksen ja Ounaksen tunturiryhmien välissä. Pohjoisempana metsässä vallitsevat männyn ja koivun muodostamat kuivahkot ja kuivat sekametsät. Metsien kangasmaiden lajisto koostuu tutuista varvuista ja metsämarjoista. Metsärajan yläpuolella tunturikankailla kasvaa monilajinen tunturikasvillisuus. Tuntureiden kasvilajistossa ovat edustettuna lähes kaikki Pohjois-Lapissa esiintyvät lajit. Alueen suot ovat pääosin karuja ja puuttomia aapasoita ja kauttaaltaan luonnontilaisia. Soiden lajisto vaihtelee rämeiden ja korprien vaatimattomista lajeista vaateliaisiin

kalkkipitoisten paikkojen lajeihin. (Metsähallitus 2005: 17-18; Metsähallitus 2007: www.luontoon.fi; Rautio (toim.) 2001: 301-302.)

3. Alueen luonnonhistoria

Suomen Lappi vapautui mannerjäätikön alta noin tuhannessa vuodessa, noin 10000-9000 vuotta sitten. Tunturien laet sulivat nopeammin jäästä samaan aikaan, kun laaksot saattoivat olla vielä jääkielekkeiden peittämiä. Pohjois-Lapissa jään vetäytyminen oli koillis-lounas-suuntaista, kun taas Etelä-Lapissa jää vetäytyi kaakosta luoteeseen. Viimeisenä alueena mannerjään alta vapautui nykyinen Kolarin alue. (Hyvärinen 1997: 22.)

Vesistön muutokset Lapissa ja Pallas-Ounastunturilla olivat vähäisiä, lukuun ottamatta Pohjanlahden rannikkoa, missä jään painama maa peittyi meren alle. Korkein ranta Rovaniemi - Pello -akselilla oli noin 200 m mpy vuosina 9500 – 9000 BP (8870 – 8250 calBC). Tämä ranta kuuluu Ancylusjärveen, joka ylsi jokilaaksoja pitkin Kolariin, Kittilään ja Sodankylään asti. Kittilässä korkein ranta ylsi noin 170 m mpy korkeuteen. Vedenpinta kuitenkin laski, kun Tanskan salmien kautta järveen aukesi meriyhteys valtameriin. Ancylusjärvi muuttui suolaiseksi Litorinamereksi ja noin 7000 BP (5850 calBC), korkein ranta Rovaniemi – Pello akselilla ylettyi 90 m mpy korkeuteen. (Hyvärinen 1997: 23; Saarnisto 1981: 8-9, 30-31.)

Lapin fossiiliset dyynikentät (mm. Hietatievan, Leppajärven ja Pöyrisjärven alueet Enontekiössä) kertovat ilmaston olleen tuulista jään vetäytyttyä pois. Irtonainen hiekkamaa, jota kasvillisuus ei sitonut, oli tuulen kuljetettavissa. Asteittain alueelle levisi tundramainen kasvillisuus, joka seurasi vetäytyvää jään reunaa. Ilmaston muuttuminen kuivasta kostempaan ja lämpimämpään aiheutti muutoksia kasvillisuudessa. Lämpenevän ilman myötä alueelle saapui koivu. (Hicks & Hyvärinen 1997: 26-28; Hyvärinen 1997: 22.)

Mänty alkoi levitä noin 8000 vuotta sitten pohjoiseen sekä lännestä että etelästä käsin ja se muodosti alueella sekametsiä koivun kanssa, kunnes noin 5000 vuotta sitten ilmaston muuttuessa epävakammaksi ja entistä kostemmaksi mäntyraja vetäytyi taas etelämmäksi. Samaan aikaan alkoi kuusi levitä Lappiin idästä. (Carpelan 2004: 20; Hicks & Hyvärinen 1997: 31; Hyvärinen 1993: 21.)

Noin 2000 BP Lapin kasvillisuusvyöhykkeet olivat muodostuneet lähes samanlaisiksi kuin ne ovat nykyisin. Ympäristöä hallitsi avoin tundrakasvillisuus, koivumetsät, mäntymetsät, sekä

kuusivaltainen sekametsä. Näihin aikoihin kehittyi myös nykyiselle tunturimaisemalle tuttu vaivaiskoivu. (Hicks & Hyvärinen 1997: 32.)

4. Vuoden 2007 inventointi

Vuoden 2007 tutkimuksissa Pallas-Ounastunturin aluetta inventoitiin yhteensä noin 60 km matkalta. Paikoittain inventointia vaikeutti vielä maata peittänyt lumi, joka kenttätöiden aikana sulii hiljattain pois. Myös maaston korkeat topografiaerot hidastivat paikoittain työtä. Inventointi suoritettiin maastossa patikoiden. Potentiaalisia alueita koekuopitettiin pienin lapionpistoin. Metsähallitus antoi käyttöömmme soutuveneen, jonka avulla käytiin tarkastamassa Pallaslompolon saaret Pallasjärven eteläpäässä. Kohteiden koordinaatit on mitattu GPS:llä, jonka mittaustarkkuus vaihteli noin 2,5-5 m välillä. Kohteiden korkeustiedot on arvioitu digitaalisesta kartta-aineistosta, joka saatiin tutkimusten ajaksi käyttöön Metsähallitukselta.

Osa inventointialueista suunnattiin retkeilyalueille ja -reiteille, sillä yksi inventoinnin tarkoituksista oli kerätä tutkimusmateriaalia Ulrika Könkään pro gradu -tutkielmaan, joka käsittelee retkeilyn vaikutuksia muinaisjäännöksiin. Pallas-Ounastunturin alueella kulkee arviolta yli 300 000 kävijää vuodessa, ja retkeilyllä on huomattava kuluttava vaikutus alueen maastoon sekä retkeilyreiteillä sijaitsevien muinaisjäännösten säilymiseen. Etenkin Lapissa kuivilla kasvupaikoilla tallauksen aiheuttama kuluttava vaikutus on suuri. Suosituimmat retkeilypolut ovat kasvaneet alueella jopa 15 metriä leveiksi ja 20 cm syviksi kulku-uriksi. Myös autiotupien ympäristössä maasto on erittäin kulunutta. Kansallispuistoalueilla muinaisjäännösten säilymisen yhtenä suurimpana uhkana voidaan pitää juuri virkistyskäytön kuluttavaa vaikutusta. Tämän vuoksi retkeilyreittien inventoiminen on tärkeää sekä muinaisjäännösten säilymisen että alueen käytön suunnittelun vuoksi.

Inventoinnin yhteydessä havaittiin retkeilyreittien varrelta useita topografialtaan ja maa-ainekseltaan hyvin potentiaalisia esihistoriallisen kulttuurin asuinpaikoiksi sopivia paikkoja, mutta mitään merkkejä esihistoriallisesta toiminnasta ei paikoilta havaittu. On hyvin mahdollista, että joillain näistä paikoista merkit esihistoriallisesta toiminnasta ovat jo voineet tuhoutua täysin retkeilyn aiheuttaman kulutuksen vuoksi. Tunturialueelle tyypillinen ohut turvekerros kuluu nopeasti puhki jatkuvan kulutuksen seurauksena – kulutuksen jatkuessa myös kohteiden säilyvyys on vaarassa.

Inventoidut retkeilyreitit valittiin arkeologisten intressien sekä käytettävissä olevan ajan mukaan. Retkeilyreittejä kuljettiin läpi 4 kpl, yhteensä noin 32 km matkalta:

1. Ounastunturin Pyhjärvelle ja Pyhäkerolle johtava reitti. Pyhäkerolla on perimätiedon mukaan tunnettu saamelaisten palvospaikka (Paulaharju 1932: 44, muinaisjäännösrekisteri luettu 7.8.2007).
2. Vuontisjärveltä Pallastunturin Nammalakuruun kulkeva reitti, jossa perimätiedon mukaan on ollut vanhaa saamelaisasutusta (Sippola & Rauhala 1992:18).
3. Pyhäjoen luontopolku, joka kulkee Pyhäjoen vartta pitkin ja jatkuu retkeilyreitteinä Killinpoikanjärville. Polku seuraa paikallisia harjumuodostumia
4. Keimiönjärvelle johtava jokivartta seuraava reitti.

Inventoinnin yhteydessä todettiin retkeilyreiteiltä kuitenkin ainoastaan kaksi uutta muinaisjäännöstä: Enontekiön Pyhäkeron Päivätuvan lähellä oleva pyyntikuoppakohde sekä Nammalakurun vanha saamelainen kotakenttä, josta paikallinen perimätieto kertoo. Molemmat kohteet altistuvat jatkuvasti retkeilyn aiheuttamalle mekaaniselle kulutukselle ja kohteiden säilyvyys voi olla vaarassa, etenkin jos kohteille suuntautuva kulutus kasvaa. Enontekiön Pyhäkeron Päivätuvan pyyntikuopat sijaitsevat polun varrella, jota ajavat myös mönkijät. Kohteella olisi tarpeen hillitä mönkijöiden käyttöä ja yrittää estää käytetyn polun leviämistä enempää. Näin voidaan estää erityisesti pyyntikuoppien vallien suurempi tuhoutuminen. Jo nyt mönkijöiden käyttämä polku haaraantui välillä tarpeettomasti (ks. kuva 9 sivulla 27).

Lisäksi retkeilyreiteille osui muutama ennestään tunnettu muinaisjäännöskohde, jotka inventoinnin yhteydessä tarkastettiin. Nämä kohteet altistuvat kuitenkin suhteellisen vähäiselle retkeilylle eivätkä ole vaarassa kulua. Poikkeuksena on Ounastunturin Pyhäkeron ja Pyhjärven muinainen saamelaisten palvospaikka, jonne suuntautuva retkeily on voimakasta ja kuluttaa maastoa huomattavasti. Kohteelta ei inventoinnin yhteydessä pystytty paikallistamaan tai identifioimaan tarkempaa palvospaikkaa tai seitakiveä, minkä vuoksi retkeilyn aiheuttaman kulutuksen ei koettu olevan kohteelle erityisen suuri uhka.

Retkeilyreittien lisäksi inventoitiin Pallasjärven länsi- ja etelärannat, Pallasjärven eteläosassa olevat Pallaslompolonsaaret sekä Pallasjärven pohjoispuolella oleva harjujakso Ylisenpäänjärvelle asti. Paikoittain Pallasjärven länsirantaa reunusti 1-2 metriä leveä ja 1-2 metriä korkea rantavalli, jonka takana maasto oli hyvin soista. Pallasjärven etelä- ja länsirannoilta paikallistettiin muutamia potentiaalisen näköisiä hiekkarantoja, joilta ei inventoinnin yhteydessä kuitenkaan todettu uusia muinaisjäännöskohteita. Samanlaisia laajoja hiekkarantoja on nähtävissä myös Pallasjärven pohjoisrannalla, jonne ei tämän inventoinnin yhteydessä ehditty.

Pallasjärven ympäristöstä todettiin yhteensä 8 uutta muinaisjäännöskohdetta. Pallastunturin alueen käyttö nykyisellään ei uhkaa näitä kohteita. On kuitenkin tarpeen mainita Muonion Pallasjärvi Hirvaslahti Venesataman kivistä kivikautinen asuinpaikkakohde Pallasjärven länsirannalla. Jos venesatamaan tulevaisuudessa aletaan käyttää intensiivisemmin tai veneenlaskupaikkaa aiotaan laajentaa, on alue ensin tutkittava.

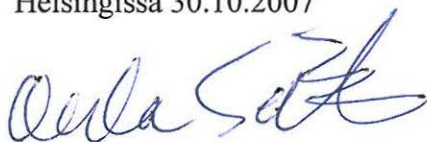
Inventoinnin yhteydessä tarkastetuista ennestään tunnetuista kohteista on tulevan käytön kannalta hyvä huomioida lisäksi kohteet Muonio 232 Metsänhoitajien kämpä ja Muonio 235 Jannelan maja. Metsänhoitajien kämpällä sijaitseva mahdollisesti kivikauteen ja rautakauteen ajoittuva asuinpaikkakohde on altis tuhoutumaan, jos kohteella olevissa kämpissä yövytään ja alueella liikutaan usein etenkin kesäaikaan, jolloin lumipeite ei suojaa kohdetta. Metsänhoitajien kämpän käyttö on vähentynyt Metsähallituksen uusien toimitilojen myötä, eikä kohteelle kohdistu nykyisin suurta kulutusta. Jos kämppiä tulevaisuudessa aletaan taas käyttää aktiivisesti, olisi syytä tutkia kohteelta tarkemmin ainakin pihapiiri. Vastaavasti Muonio 235 Jannelan majan rautakautisen asuinpaikan säilyminen on turvattava, jos kohteelle alkaa kohdistua enemmän retkeilyä tai muuta aktiviteettia. Nykyinen käyttö lienee vähäistä eikä näin ollen ole uhka kohteelle.

Kuva 1 Inventointiryhmä Ounastunturin Pyhäkeron huipulla (711 m mpy). Kuvassa vasemmalta: Kerkko Nordqvist, Heidi Nordqvist, Oula Seitsonen ja Ulrika Köngäs. (U.K. 2007)

Yhteensä koko Pallas-Ounastunturin aluetta tarkastettiin noin 60 km matkalta (ks. kartta 2 s. 19). Alueelta todettiin yhteensä 10 uutta muinaisjäännöstä ja tarkastettiin 15 ennestään tunnettua muinaisjäännöstä (ks. taulukot s. 20-21). Inventoinnissa käytiin läpi topografialtaan ja maaperältään mielenkiintoisimpia alueita. Alueen nykykäytön vaikutukset muinaisjäännöksiin on käyty läpi edellä. Kuitenkin alueen olosuhteiden muuttuessa, jos retkeilyreittejä ohjataan uusille alueille tai nykyisin vähänkäyttöisten reittien käyttö lisääntyy huomattavasti, on muinaisjäännösten säilymistä mahdollisesti tarkasteltava uudestaan. Koko Pallas-Ounastunturin aluetta ei lyhyenä kenttätyöaikana kuitenkaan ehditty käydä läpi ja alueelle jää yhä tutkimattomia, arkeologisesti kiinnostavia alueita.

Helsingissä 30.10.2007

Oula Seitsonen

Ulrika Kögäs

Heidi Nordqvist

Kerkko Nordqvist

5. Lähteet

Arkistolähteet:

Arponen, A. 1989a: Kittilä 78 Pallasjärvi Pallaslompolaharju N. Pyyntikuopan tarkastus 1989. Museovirasto, arkeologian arkisto.

Arponen, A. 1989b: Kittilä 79 Pallasjärvi Pallaslompolaharju S. Kivi-iskosten löytöpaikan tarkastus 1989. Museovirasto, arkeologian arkisto.

Arponen, A. 1989c: Kittilä 80 Pallasjärvi Metsänhoitajien kämppä. Esihistoriallisen asuinpaikan ja latomuksen tarkastus 1989. Museovirasto, arkeologian arkisto.

Arponen, A. 1989d: Kittilä 81 Pallasjärvi Pallasjärvi SW. Latomuksen ja kentän? tarkastus 1989. Museovirasto, arkeologian arkisto.

Kotivuori, H. 2002: Ylläs-Aakenus-alueen inventointi 2002. Museovirasto, arkeologian arkisto.

Krapu, A. 2004: Muonio Veturi. Tutkimuskertomus yleiskaava-alueen arkeologisesta inventoinnista. Museovirasto, arkeologian arkisto.

Halinen, P., Kankaanpää J., Koponen M., Setälä J. 1987: Enontekiö 115 Hannukuru, pyyntikuopan tarkastus 1987. Museovirasto, arkeologian arkisto.

Hamari, P. 1994a: Kittilä (80) Metsänhoitajien kämppä. Kivilatomuskohteen ja asuinpaikan tarkastus. Museovirasto, arkeologian arkisto.

Hamari, P. 1994b: Kittilä (81) Pallasjärvi SW. Mahdollisen kentän ja rajamerkin tarkastus. Museovirasto, arkeologian arkisto.

Hamari, P. 1994c: Kittilä (94) Jannelan maja. Kivilatomuksien ja asuinpaikan tarkastus. Museovirasto, arkeologian arkisto.

Muinaisjäännösrekisteri, Museovirasto, arkeologian osasto. Luettu 7.8.2007

Nordqvist, H. 2007: Pallas-Yllästunturin kansallispuiston alueen kulttuurihistoriallinen selvitys. Tutkimusraportti. Helsingin yliopisto arkeologian oppiaineen arkisto / Metsähallitus Lapinluontopalvelut.

Oksala, H. 1997 1997: Muonio – Arkeologinen inventointi 18.4.1995-17.2.1996. Käsikirjoitus Museoviraston arkeologian osaston arkistossa.

Pesonen, P. & Hamari, P. 1994: Kittilä (79) Pallaslompolaharju S. Esihistoriallisen asuinpaikan tarkastus. Museovirasto, arkeologian arkisto.

Painetut lähteet:

Carpelan, C. 2004: Environment, Archaeology and Radiocarbon Dates –Notes from the Inari Region, Northern Finnish Lapland. *Iskos* 13 (Early in the North, volume 5). (17-46)

Hemmi, J. 1995: *Ympäristö- ja luontomatkailu*. Vapaa-ajan Konsultit. Kokkola.

Hicks, S. & Hyvärinen, H. 1997: The vegetation history of Northern Finland. *Helsinki papers in archaeology no. 10* (Varhain pohjoisessa – Early in the North – Maa – The land). (25-34)

Hyvärinen, H. 1993: Holocene pine and birch limits near Kilpisjärvi, Western Finnish Lapland: pollen stratigraphical evidence. Oscillations of the Alpine and Polar Tree Limits in the Holocene. *Paläoklimaforschung, Akademie der Wissenschaften und der Literatur*, vol. 9. (19-27)

Hyvärinen, H. 1997: The Fennoscandian ice sheet and the deglaciation history of Lapland *Helsinki papers in archaeology no. 10* (Varhain pohjoisessa – Early in the North – Maa – The land). (19-24)

Lappalainen M. 2001: *Suomen kansallispuistot: ulapalta paljakalle*. 2. painos. Gummerus kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Paulaharju, S. 1932: *Seitoja ja seidan palvontaa*. Suomalaisen kirjallisuuden seuran kirjapaino. Helsinki.

Penttilä, T., Piri, E. & Vuopio M. 1998: Pallas-Ounastunturin kansallispuisto. Hoito- ja käyttösuunnitelma 1998-2017. *Metsätutkimuslaitoksen tiedonantoja* 716.

Saarnisto, M. 1981: Holocene emergence history and stratigraphy in the area north of the Gulf of Bothnia. *Annales Academiae scientiarum Fennicae . Series A 3 , Geologica-geographica* 130.

Sippola, A-L. & Rauhala J-P. 1992: Acerbin keinosta Jerisjärven tielle. Pallas-Ounastunturin kansallispuiston historiaa. *Metsätutkimuslaitoksen tiedonantoja* 410.

Rautio, A. (toim.) 2001: *Suomen retkeilyopas. Kansallispuistot, retkeilyalueet, luontopolut ja erämaat*. Edita Oy ja Metsähallitus. Helsinki.

WWW-dokumentit

Metsähallitus 2007: Pallas-Yllästunturin kansallispuisto. (WWW-dokumentti)
<www.luontoon.fi/pallas-yllastunturi> Päivitetty 11.9.2007. Luettu 13.9.2007

Metsähallitus 2005: Pallas-Yllästunturin kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. Luonnos 18.8.2005. Toim. Sulkava P. & Norokorpi Y. (WWW-dokumentti)
<<http://www.luontoon.fi/binary.aspx?Section=6524&Item=8570>> Luettu 13.9.2007

6. Inventointihavainnot

Kohdekuvauksissa käytetyt termit

Kertomuksessa käytetään muinaisjäännösten nimeämissysteemiä, jossa muinaisjäännöksen nimi koostuu kahdesta osasta: *kunta ja paikannimi*. *Paikannimi* –osa on useimmiten arkeologin antama. Se on yleensä kartalta valittu lähimpänä kohdetta sijaitseva karttasana. Entisen Kittilän puolelta kuntarajamuutoksessa Muonion puolelle siirtyneiden muinaisjäännösten kunnanumerot ovat uusia Lapin liiton inventoinneissaan antamia. Kunnanumerot on annettu Pallasjärven ympäristössä tapahtuneen Kittilän ja Muonion kuntarajamuutoksen jälkeen.

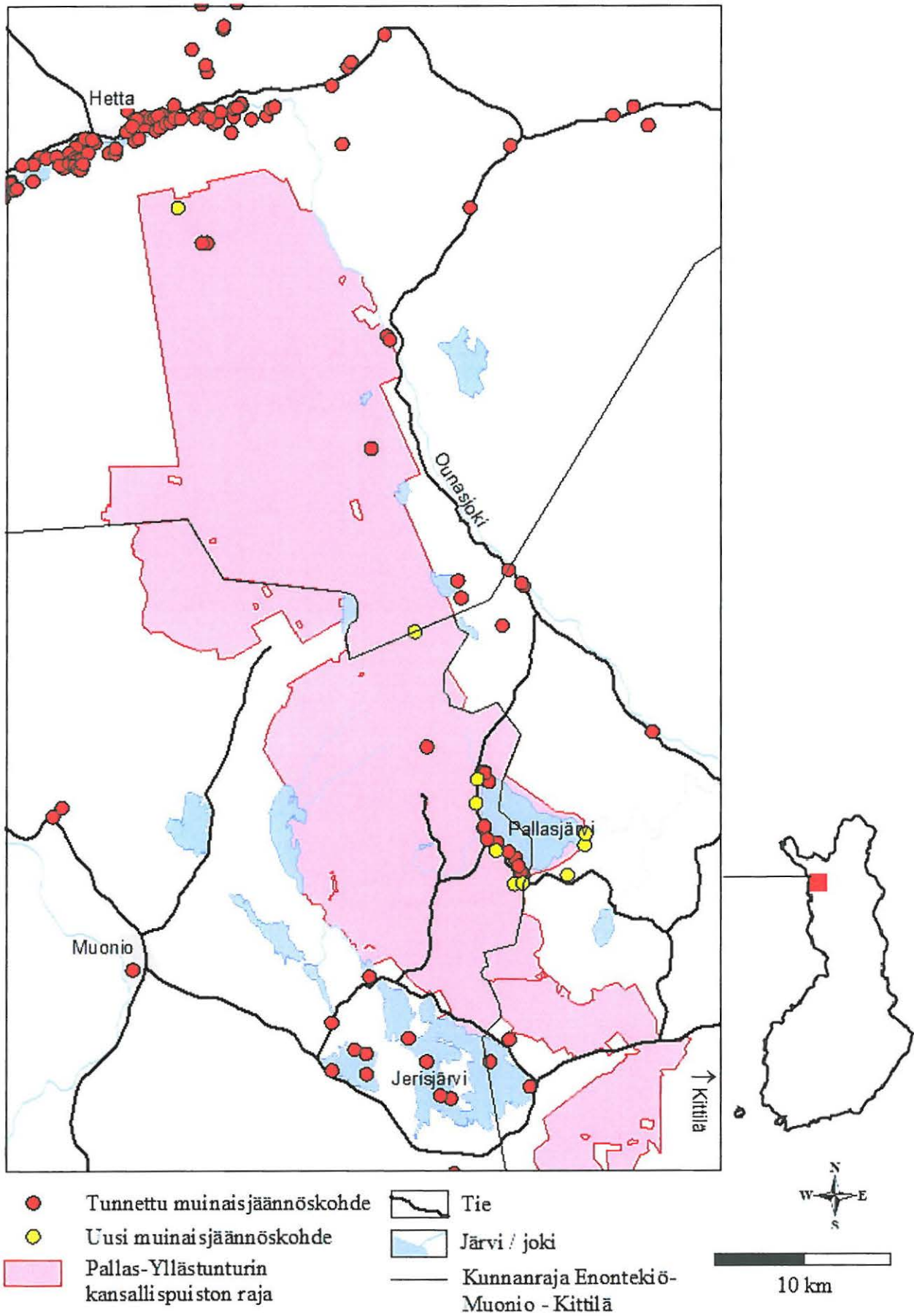
Ajoitus:

- Kivikautinen: Pyyntikulttuurin muinaisjäännös (kivi-pronssi-varhaismetallikausi). Useimmiten on mahdotonta sanoa vähäisen löytöaineiston perusteella, onko kyseessä kivi-, pronssi-, vai varhaisrautakauteen ajoittuva pyyntikulttuurin löytö.
- Esihistoriallinen: Todennäköisesti historiallista aikaa vanhemmaksi ajoittuva muinaisjäännös.
- Historiallinen: Selvästi historialliseen aikaan ajoittuva muinaisjäännös. Myös kotapaikat ovat tässä tutkimuksessa katsottu historiallisiksi.

Laji:

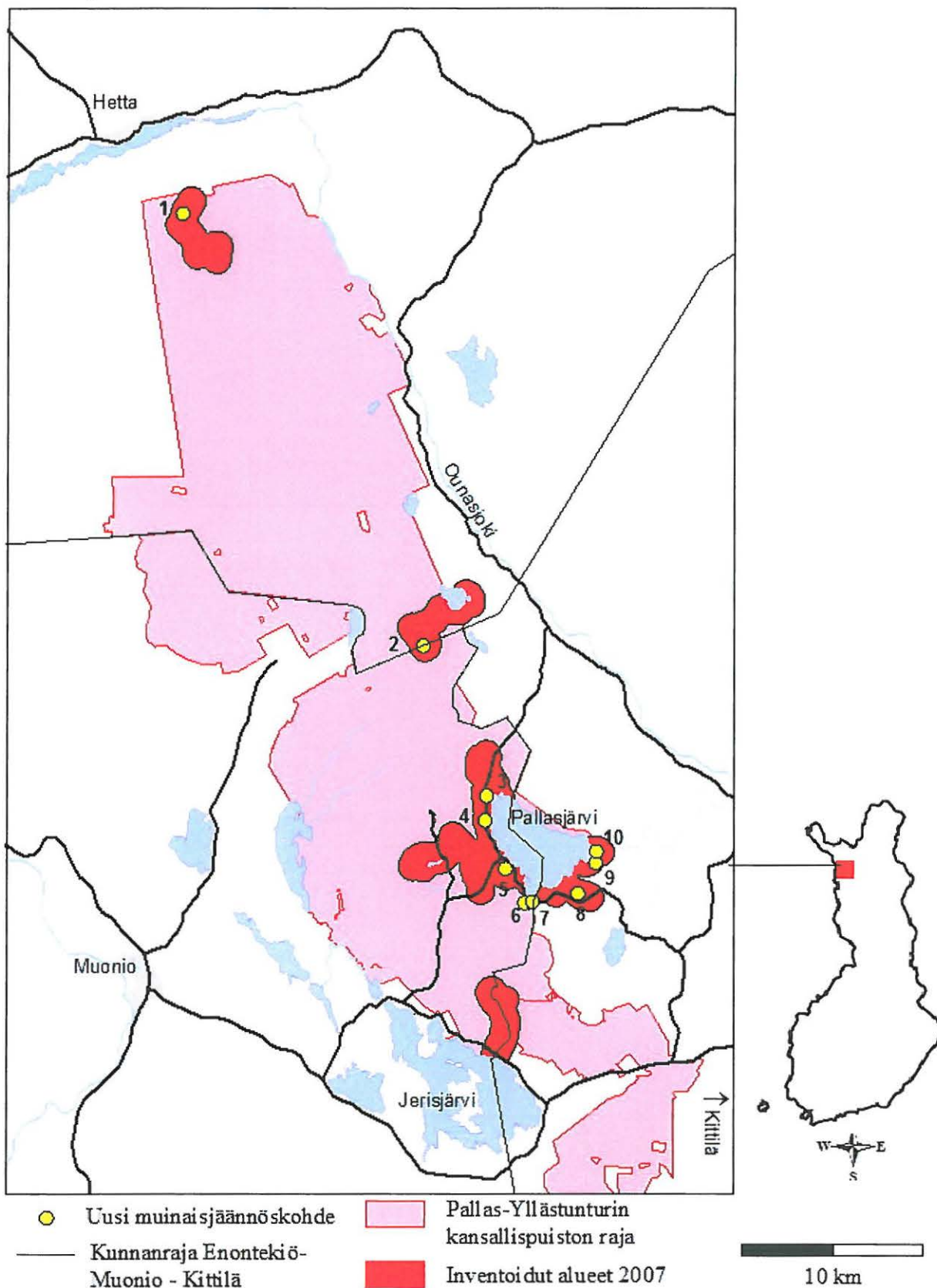
- Asuinpaikka: Kiinteä muinaisjäännös, josta löytyy kiinteään tai toistuvaan toimintaan viittaavia merkkejä. Maaston muodot, vesistöhistoria, maaperä, värjäytymät maassa, liesikiveykset ym. ovat avuksi asuinpaikan määrittelyssä. Pyyntikulttuurin asuinpaikoilla tavallisimpia löytöjä ovat esimerkiksi eri kivilajeista isketyt iskokset sekä palaneet luufragmentit. Etenkin historiallisella ajalla voidaan rakenteiden pohjia havaita maastosta.
- Löytöpaikka: Kohde, josta on merkkejä esihistoriallisesta toiminnasta, muttei kuitenkaan niin runsaasti, että ne oikeuttaisivat kutsumaan paikkaa asuinpaikaksi. Joskus kyseessä ovat asuinpaikat, joilta ei vain ole havaittu riittävästi löytömateriaalia. Kyseessä saattaa olla myös esimerkiksi eroosion vaikutuksesta tuhoutunut asuinpaikka.

Kivirakenteet:	Tässä tapauksessa kivilatomukset
Työ- ja valmistuspaikat:	Tässä tapauksessa pyyntikuoppia, maahan kaivettuja peura-ansoja.
Kultti- ja tarinapaikat, seidat:	Muinaisia seitoja, pahtoja, saivoja tai muita vastaavia palvospaikkoja. Useimmat palvospaikat ovat paikallistettavissa vankan perimätiedon ja arkeologisten havaintojen kautta. Seitakohteilla pääpaino on etenkin muistinvaraisessa perimätiedossa, välttämättä kohteilla ei ole enää havaittavissa selviä merkkejä palvonnasta. Suurta osaa Lapin seitakohteista ei ole arkeologisesti tarkastettu.
Muinaisjäännösryhmä:	Muinaisjäännösryhmällä tarkoitetaan, että kohteella on eri lajin muinaisjäännöksiä, kuten merkkejä asuinpaikasta ja pyyntikuopista.
Rauhoitusluokka:	1 = Valtakunnallisesti merkittävä muinaisjäännös, jonka säilyminen on turvattava kaikissa olosuhteissa 2 = Kohteen arvon selvittäminen edellyttää tarkempia tutkimuksia 3 = Tuhoutunut ja /tai loppuun asti tutkittu muinaisjäännös, ei enää rauhoitettu
Löydöt:	KM= Kansallismuseon kokoelma, luettelonumero ja alanumero
Valokuvat:	Kaikki valokuvadokumentaatio tehtiin digitaalisilla kameroilla. Alkuperäiset tiedostot ovat inventoijien hallussa ja digitaaliset kopiot kuvista Helsingin Yliopiston kulttuurien tutkimuksen laitoksella, arkeologian oppiaineen arkistossa. Kuvat on ottanut: K.N. = Kerkko Nordqvist U.K. = Ulrika Köngäs

Kartta 1 Muinaisjäännösten sijoittuminen Pallas-Ounastunturin alueella.

Kartta 2 Vuonna 2007 inventoidut alueet ja inventoinnissa todetut muinaisjäännöskohteet. Kohteet ovat: 1. Enontekiö Pyhäkero Päivätupa, 2. Muonio Nammalakuru, 3. Muonio Ylisenpäänjänkkä, 4. Muonio Pallasjärvi Hirvaslahti Vanasatama, 5. Muonio Palsijärvi, 6. Muonio Pallaslompolo 3, 7. Kittilä Pallaslompolo 4, 8. Kittilä Matolampi, 9. Kittilä Lusmavaara, 10. Kittilä Suukoski.

Luettelo inventoinnin yhteydessä todetuista muinaisjäännöskohteista

Mjtunnus	Kohde		Tyyppi	Ajoitus	Löydöt (KM)	x	y	z (m mpy)
1000008902	Enontekiö	Pyhäkero Päivätupa	Työ- ja valmistuspaikka, pyyntikuoppa	Esihistoriallinen	-	7588411	3365396	390
1000008919	Muonio	Nammalakuru	Asuinpaikka, mahdollinen kotakenttä	Historiallinen	-	7563413	3377794	500-520
1000008920	Muonio	Ylisenpäänjätkä	Asuinpaikka	Historiallinen	36861	7554791	3380983	269-276
1000008921	Muonio	Pallasjärvi Hirvaslahti Venesatama	Asuinpaikka	Kivikautinen	36862	7553402	3380832	268
1000008922	Muonio	Palsijärvi	Työ- ja valmistuspaikka, pyyntikuoppa	Esihistoriallinen	-	7550627	3381852	279
1000008923	Muonio	Pallaslompola 3	Asuinpaikka	Esihistoriallinen	36863	7548651	3382819	270
1000008924	Kittilä	Pallaslompola 4	Löytöpaikka	Kivikautinen	36864	7548681	3383276	268
1000008925	Kittilä	Matolampi	Löytöpaikka	Kivikautinen	36865	7549031	3385873	290
1000008926	Kittilä	Lusmavaara	Asuinpaikka	Ajoittamaton	-	7550728	3386946	281
1000008927	Kittilä	Suukoski	Asuinpaikka	Ajoittamaton	-	7551376	3387030	266

Luettelo inventoinnin yhteydessä tarkastetuista muinaisjäännöskohteista

Mj-tunnus	Kohde		Tyyppi	Ajoitus	Löydöt (KM)	x	y	z (m mpy)
47010047	Enontekiö 47	Pyhäkero, Pyhäjärvi	Kultti- ja tarinapaikat, seidat	Historiallinen	-	7586325	3366674	650
1000008901	Enontekiö 339	Vuontis-lompolo	Asuinpaikka	Historiallinen	-	7566237	3380416	271
498010027	Muonio 27	Seitaniemi	Kultti- ja tarinapaikat, seidat	Historiallinen	-	7543693	3374209	260
100000537	Muonio 229	Porviniemi	Muinaisjäännösryhmä (seita, kalakenttä, pyyntikuoppia, kvartsilöytöpaikka)	Ajoittamaton	-	7554625	3381627	270
261010078	Muonio 231	Pallaslompolo-harju N	Työ- ja valmistuspaikka, pyyntikuoppa	Esihistoriallinen	36866	7550137	3382953	270
261010080	Muonio 232	Metsänhoitajien kämppä	Asuinpaikka	Esihistoriallinen	-	7552064	3381249	270
261010081	Muonio 233	Pallasjärvi SW	Muinaisjäännösryhmä (liesikiveys, kuopanne, rajakivi)	Ajoittamaton	-	7550526	3382572	269
261010094	Muonio 234	Jannelan maja	Muinaisjäännösryhmä (liesikiveys, kvartsilöytöpaikka)	Rautakautinen?	-	7551098	3381929	272
100000550	Muonio 235	Ylisenpään-lampi	Asuinpaikka	Kivikautinen	-	7555103	3381410	270
1000008913	Muonio 236	Pallasjärvi, Pallaslompolo 1	Muinaisjäännösryhmä (liesikiveyksiä, pyyntikuoppia)	Ajoittamaton	-	7549306	3383236	270
1000008914	Muonio 237	Pallasjärvi, Pallaslompolo 2	Muinaisjäännösryhmä (liesikiveyksiä, kuopanteita)	Ajoittamaton	-	7549687	3383105	270
1000008915	Muonio 238	Pallasjärvi, Metsänhoitajien kämppä 2	Työ- ja valmistuspaikka, pyyntikuoppa	Esihistoriallinen	-	7551956	3381198	280
1000008917	Muonio 240	Pallasjärvi Pakasmaa	Työ- ja valmistuspaikka, pyyntikuoppa	Esihistoriallinen	-	7551305	3381378	286
	Kittilä 79	Pallaslompolo-harju S	Asuinpaikka/Löytöpaikka	Esihistoriallinen	-	7549142	3383330	268
100000955	Kittilä 215	Saivonpalo	Kultti- ja tarinapaikat, seidat	Historiallinen	-	7563553	3382844	270

7. Kohdekuvaukset

Uudet kohteet

Enontekiö Pyhäkero Päivätupa

1000008902

Muinaisjäännostyyppi: Työ- ja valmistuspaikka, pyyntikuoppa
Ajoitus: Esihistoriallinen
Rauhoitusluokka: 2
Lukumäärä: 5

Sijainti

Peruskartta: 281307 Enontekiö
Koordinaatit: x= 7588411 y=3365396 z= n. 390 m mpy
Etäisyystieto: Enontekiön kirkosta n. 5,6 km kaakkoon
Tutkimukset: O. Seitsonen, U. Köngäs, H. Nordqvist & K. Nordqvist 2007 - inventointi

Pyyntikuopat sijaitsevat pohjois-eteläsuuntaisella harjanteella Pyhäkeron päivätuvan koillispuolella. Muinaisjäänösalue rajautuu noin 120 metrin matkalle harjanteen päälle. Harjanteen leveys on noin 80-100 m. Harjun keskellä kulkee mönkijäpolku, joka johtaa Pyhäkeron päivätuvalle. Harjulla kasvaa mänty-koivumetsää ja aluskasvillisuus on varpu- ja sammalkasveja. Maaperä alueella on kivensekaista hiekkamoreenia.

Pyyntikuopat ovat harjanteen päällä tasaisella maalla. Pyyntikuopat 1 ja 2 sijaitsevat polun länsipuolella. Pyyntikuoppa 1 on pohjoisimpana. Se on muodoltaan pyöreä ja sen halkaisija on noin 3,7 m ja syvyys 50 cm. Mönkijäpolku on tuhonnut kuopan idänpuoleista vallia. Polulla kasvillisuus on kulunut puhki ja maanpinta on näkyvissä. Pyyntikuoppa 2 on noin 3 metrin päässä kuopasta 1 etelään. Sen on pyöreä ja sen halkaisija on noin 3,5 m ja syvyys noin 60 cm. Pyyntikuoppien 1 ja 2 kohdalla harjanne laskee jyrkästi alaspäin idässä noin 40 m päässä ja lännessä noin 25 m päässä kuopista.

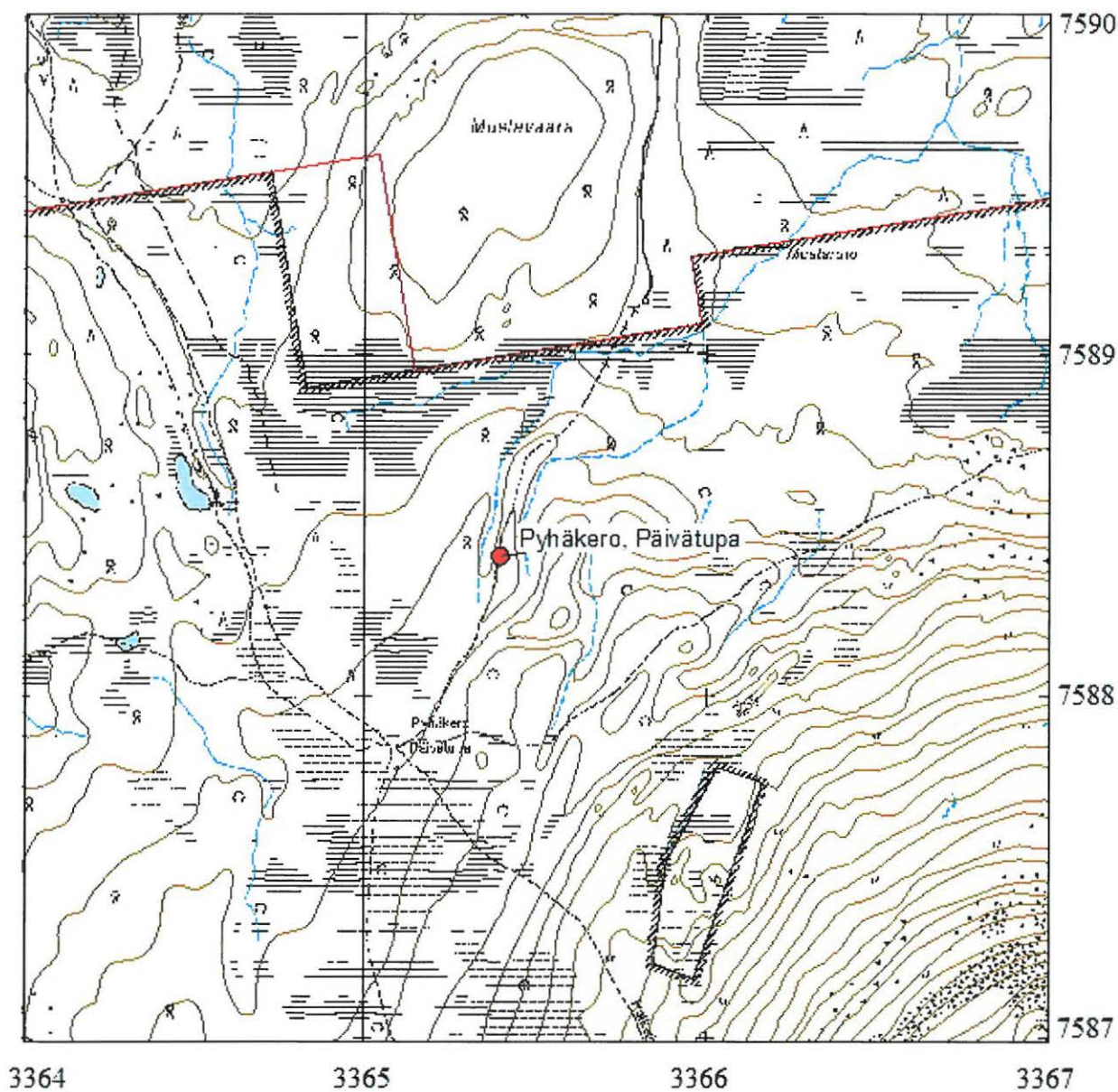
Noin 110 metriä etelämpänä on polun itäpuolella kolme pyyntikuoppaa rivissä pohjois-eteläsuuntaisesti. Näistä pohjoisin on pyyntikuoppa 3, joka on muodoltaan pyöreä. Sen halkaisija on noin 4 m ja syvyys noin 40 cm. Siitä noin 6 metrin päässä etelässä on pyyntikuoppa 4, joka on pyöreä ja jonka halkaisija on noin 4,5 metriä ja syvyys 75 cm. Pyyntikuoppa 5 sijaitsee noin 3,5 metriä kuopasta 4 etelään. Se on soikea, kooltaan noin 4x5 m ja noin 45 cm syvä. Mönkijäpolku on tuhonnut keskimmäisen pyyntikuopan (kuoppa 4) länsivallia. Pyyntikuoppien 3-5 kohdalla harju laskee jyrkästi idässä ja lännessä noin 5-10 metrin päässä kuopista. Harju jatkuu etelään päin, missä se kapenee huomattavasti ja on kapeimmillaan noin 5 metriä.

Inventointi 2007

Päivämäärä: 11.6.2007
Inventoijat: Ulrika Köngäs, Kerkko Nordqvist, Heidi Nordqvist, Oula Seitsonen
Löydöt: -
Havaintomahdollisuudet: Kohtalaiset, kuopat erottuvat maastosta.
Koko: -

Lähilöydöt: Enontekiö Pyhäkero ja Pyhäjärvi n. 2620 m kaakkoon
Enontekiö Ullajärvi n. 5300 m koilliseen
Kartat: Peruskarttaote 1:20 000 s. 23
Valokuvat: s. 24-27

ENONTEKIÖ
Pyhäkero Päivätupa
PK 281307 Enontekiö
1: 20 000

Kuva 2 Kuvassa taustalla pyyntikuoppa 1 ja edustalla pyyntikuoppa 2. kuvattuna etelästä. (K.N. 2007)

Kuva 3 Yleiskuva kohteesta Pyhäkero Päivätupa. Pyyntikuopat 3-5 polun oikealla puolella, edustalla pyyntikuoppa 5. Kuvattu etelästä. (K.N. 2007)

Kuva 4 U. Kõngäs pyyntikuopassa 1, kuvattu idästä. (K.N. 2007)

Kuva 5 U. Kõngäs pyyntikuopassa 2, kuvattu idästä. (K.N. 2007)

Kuva 6 H. Nordqvist pyyntikuopassa 3, kuvattu luoteesta. (K.N. 2007)

Kuva 7 H. Nordqvist pyyntikuopassa 4, kuvattu lännestä. (K.N. 2007)

Kuva 8 H. Nordqvist pyyntikuopassa 5, kuvattu luoteesta. (K.N. 2007)

Kuva 9 Kohteen läpi kulkee mönkijäpolku, joka haarautuu kiertämään puuta ja kuluttaa näin enemmän kohdetta ja sen ympäristöä. Kuvattu pohjoisesta. (U.K. 2007)

Muinaisjäänöstyyppi: Asuinpaikka, mahdollinen kotakenttä
Ajoitus: Historiallinen
Rauhoitusluokka: 2
Lukumäärä: 1

Sijainti

Peruskartta: 274202 Raattama
Koordinaatit: x=7563413 y= 3377794 z= n. 500-520 m mpy
Etäisyystieto: Muonion kirkosta n. 25,7 km koilliseen
Tutkimukset: O. Seitsonen, U. Köngäs, H. Nordqvist & K. Nordqvist 2007 - inventointi

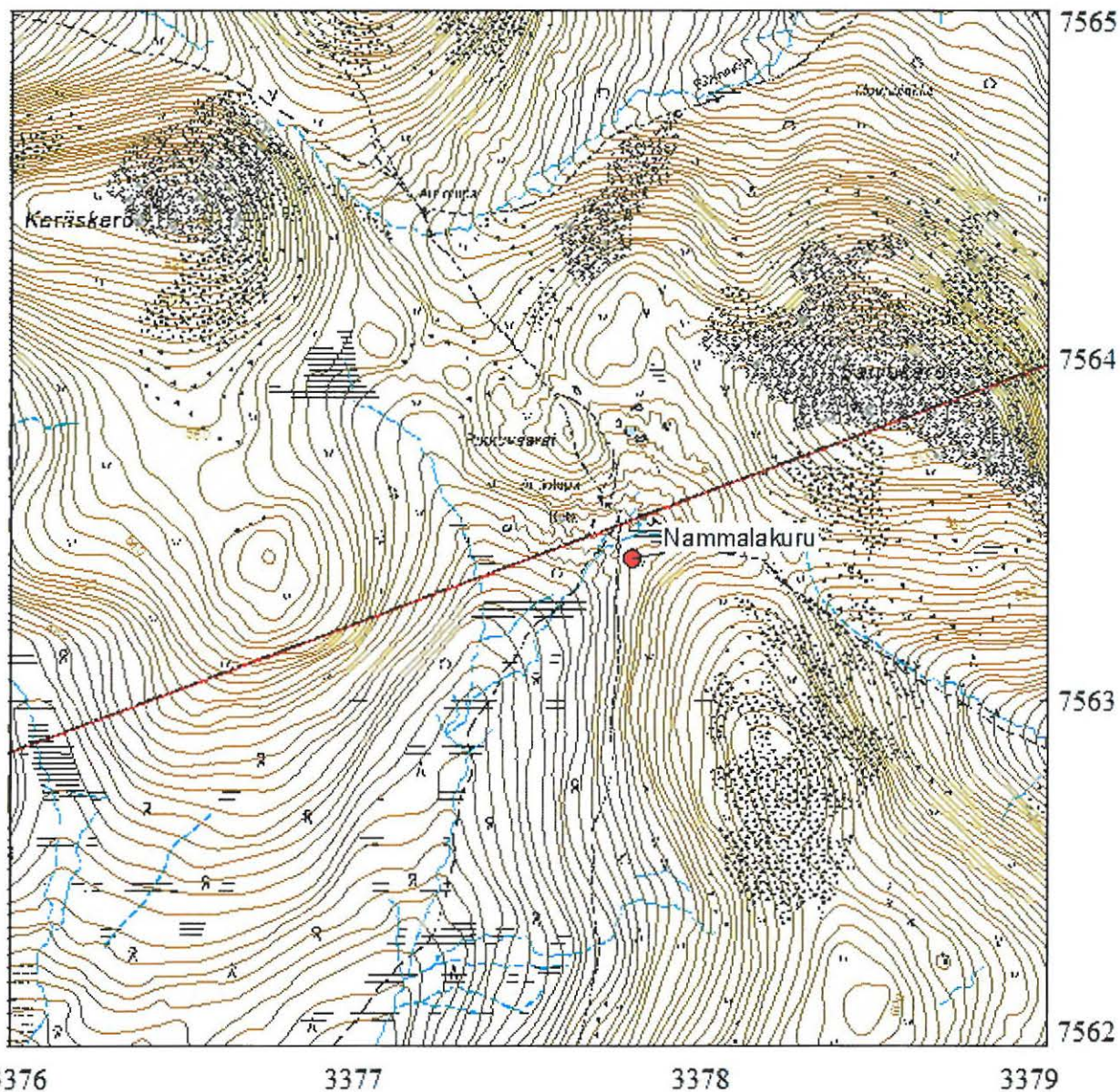
Paikallisen informantin mukaan Nammalakurun vanha saamelaisten asuinpaikka on sijainnut nykyisen retkeilymajan tienoilla (tiedot on antanut vuontisjärveläinen poromies, joka ei halunnut nimeään julkaistavan). Hänen mukaansa asuinpaikka on kuulunut Maggan suvulle. Paikalla on säilynyt pitkään mm. vanha lypsykaarre jonkin matkaa majasta länteen. Saivoaivin etelärinteellä on vieläkin nähtävillä vanhan poroaidan jäännökset.

Alue on avointa tunturin lakea, jota peittää kuiva jäkälä. Paikalla kasvaa muutama matala tunturikoivu. Nammalankurun pirtin läheisyydessä maasto näyttää hyvin potentiaaliselta vanhalta kotakyläpaikalta. Alue on tunturilakien ympäröimä suojaisempi laakso ja sen läpi virtaa tunturipuro. Yhtään kodanpaikkaa ei inventoinnissa silti pystytty paikallistamaan. Retkeilymajan ympäristö on laajalti hyvin kulunutta. Alueella on useita moderneja nuotiopaikkoja ja telttapaikkoja. Onkin mahdollista, että vanhoja kotapaikkoja on hyödynnetty ajan mittaan telttapaikkoina, minkä myötä merkit saamelaiskodista ovat kadonneet. Kohdetta ei onnistuttu paikallistamaan tarkemmin.

Inventointi 2007

Päivämäärä: 12.6.2007
Inventoijat: Ulrika Köngäs, Kerkko Nordqvist, Heidi Nordqvist
Löydöt: -
Havaintomahdollisuudet: Kohtalaiset, maasto on avointa, mutta kulunutta.
Koko: -
Lähilöydöt: Enontekiö Vuontislompola n. 3840 m koilliseen
Enontekiö Porokodanjärvi n. 3320 m koilliseen
Kittilä Saivonpalo n. 5030 m itään
Kartat: Peruskarttaote 1:20 000 s. 29
Valokuvat: s. 30

MUONIO
Nammalakuru
PK 274202 Raattama
1: 20 000

Kartta 4 Peruskarttaote kohteesta Muonio Nammalakuru

Kuva 10 Panoraama Nammalakurusta. Kuvan oikeassaa laidassa näkyy Nammalakurun autiotupa. Kuvattu kaakosta. (K.N. 2007)

Kuva 11 Nammalakuru. Etualalla näkyy retkeilijöiden kuluttama alue, josta kasvillisuus on kulunut pois. Taustalla vastapäisessä rinteessä Nammalakurun autiotupa. Kuvattu kaakosta. (U.K. 2007)

Muonio Ylisenpäänjänkkä

1000008920

Muinaisjäännöstyyppi: Asuinpaikka ja löytöpaikka
Ajoitus: Historiallinen, löytöpaikka esihistoriallinen?
Rauhoitusluokka: 2
Lukumäärä: 6

Sijainti

Peruskartta: 274201 Pallastunturi
Koordinaatit: x=7554791 y=3380983 z= n. 269-276 m mpy
Etäisyystieto: Muonion kirkosta n. 22,7 km itäkoilliseen
Tutkimukset: O. Seitsonen, U. Köngäs, H. Nordqvist & K. Nordqvist 2007 - inventointi

Alue sijaitsee Pallasjärven luoteispuolella, noin 100-150 metrin päässä järvestä. Kohteen koillis- ja itäpuolella on noin 40 metrin päässä Ylisenpäänjängän suo. Kohde sijaitsee harjanteella, joka laskee itään päin Ylisenpäänjängälle. Kohteen länsipuolelle nousevien harjanteiden väliin muodostuu syviä painanteita ja kauempana harju nousee maantielle.

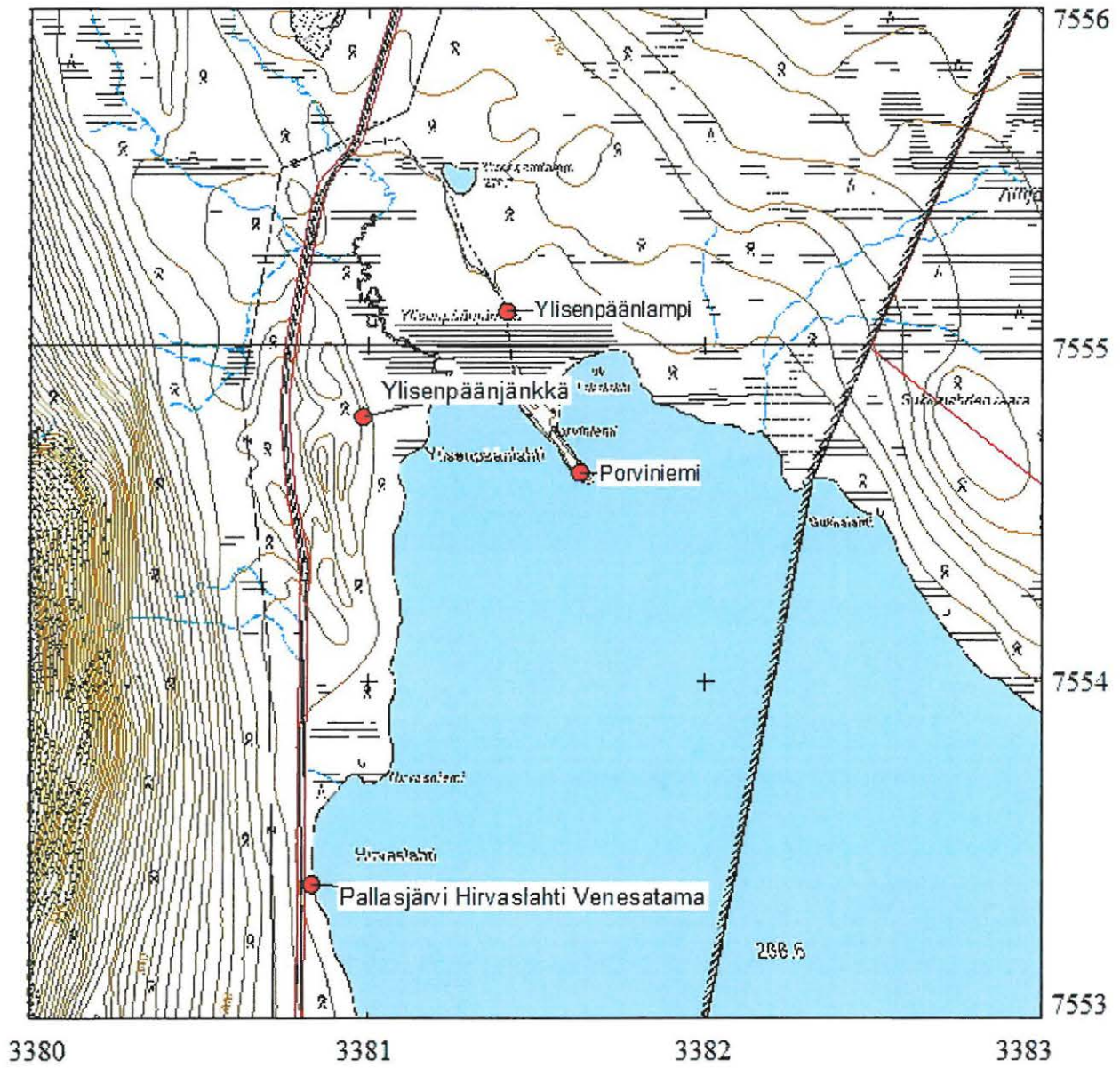
Alueella sijaitsee etelä-pohjoissuunnassa noin 200 metrin alueella mahdollisia kodanpohjia, jotka erottuvat maastossa poikkeavan aluskasvillisuuden ansiosta. Paikalta havaittiin yhteensä 6 kpl kodanpohjia sekä yksi pieni, noin 2 m halkaisijaltaan oleva painanne. Kodanpohjien läpimitta vaihteli noin 4-8 metrin välillä. Kotapaikkoja peittää kellertävä sammal ja niitä ympäröivät katkonaiset vallit, joissa osassa on havaittavissa kaksoispuolsoli. Joidenkin kotapaikkojen keskellä on mahdollinen tulisija palaneiden kivien ja pienten hiilimurujen perusteella. Paikalla on muutamia muitakin kasvillisuudeltaan poikkeavia samankaltaisia alueita, joiden merkitys on epävarma. Löydöt, kvartsiittytimen katkelma ja kvartsi-iskos, tehtiin tuulenskaadosta kodanpohjien vierestä alueen eteläosasta.

Muinaisjäännösalue rajautuu itä- ja pohjoispuolella suohon ja lännessä aluetta rajaa nouseva harjanne. Etelässä alue on rajattu eteläisimpään kodanpohjaan. Kohteen ympäristössä kasvava männyn, koivun ja kuusen sekainen metsä on avoimempaa kuin alueen länsi- ja eteläpuolella. Paikoittain alueella kasvaa myös matalaa katajaa. Aluskasvillisuus koostuu varpu- ja sammalkasveista. Maaperä on soraista hiekkää.

Inventointi 2007

Päivämäärä: 12.6.2007
Inventoijat: Ulrika Köngäs, Kerkko Nordqvist, Heidi Nordqvist, Oula Seitsonen
Löydöt: KM 36861, Kvartsiittiydin 1 kpl, kvartsi-iskoksia 1 kpl
Havaintomahdollisuudet: Heikot, turvevallit ovat matalat, maaperä tuulenskaatoa lukuunottamatta kasvillisuuden peittämä..
Koko: -
Lähilöydöt: Muonio Ylisenpäänlampi n. 530 m koilliseen
Muonio Porviniemi n. 670 m itäkaakkoon
Muonio Pallasjärvi Hirvaslahti Venesatama n. 1390 m etelään
Kartat: Peruskarttaote 1:20 000 s. 32
Valokuvat: s. 33-36

MUONIO
Ylisenpäänjänkkä
PK 274201 Pallastunturi
1: 20 000

Kartta 5 Peruskarttaote kohteesta Muonio Ylisenpäänjänkkä

Kuva 12 Yleiskuva kohteesta Muonio Ylisenpäänjänkkä. Kuvassa vasemmalla U. Könkään edessä kodanpohja 3, keskellä O. Seitsosen takana kodanpohjat 1 ja 2, sekä keskellä tuulenkaato, josta löytyi kvartsiittiytimen katkelma ja kvartsi-iskos. Kuvattu lounaasta. (K.N. 2007)

Kuva 13 O. Seitsosen edustalla kodanpohja 1 kuvattuna lännestä. Kuvan mitta on 2 metrinen. (K.N. 2007)

Kuva 14 U. Kōnkään edustalla kodanpohja 2 kuvattuna lännestä. Kuvan mitta on 2 metrinen. (K.N. 2007)

Kuva 15 U. Kōnkään edustalla kodanpohja 3 kuvattuna kaakosta. Kuvan mitta on 2 metrinen. (K.N. 2007)

Kuva 16 U. Kõnkään edustalla kodanpohja 4 kuvattuna idästä. Kuvan mitta on 2 metrinen. (K.N. 2007)

Kuva 17 O. Seitsosen ja U. Kõnkään edustalla kodanpohja 5 kuvattuna lännestä. (K.N. 2007)

Kuva 18 Kuvan edustalla kodanpohja 6 kuvattuna lännestä. Kuvan mitta on 2 metrinen. (K.N. 2007)

Kuva 19 O. Seitsosen edessä kuopanne, kuvattu lännestä. Kuvan mitta on 2 metrinen. (K.N. 2007)

Muinaisjäänöstyyppi: Asuinpaikka
Ajoitus: Kivikautinen
Rauhoitusluokka: 2
Lukumäärä: 1

Sijainti

Peruskartta: 274201 Pallastunturi
Koordinaatit: x=7553402 y= 3380832 z= n. 268 m mpy
Etäisyystieto: Muonion kirkosta n. 22 km itäkoilliseen
Tutkimukset: O. Seitsonen, U. Köngäs, H. Nordqvist & K. Nordqvist 2007 -
inventointi

Kohde sijaitsee Pallasjärven länsirannalla, Hirvaslahden eteläpuolella olevan venesataman kohdalla. Venesatama on noin 90 metriä pitkä ja 5-25 metriä leveä, rantaa mukaileva, tasainen ja hiekoitettu alue Pallasjärven ja maantie nro 957:n välissä. Venesataman ja maantien väliin jää ohut metsäkaistale, jonka länsipuolella kohoaa tieleikkaus noin 20 metrin päässä kohteelta. Venesataman aluetta peittää sora, joka on tuotu paikalle. Sorasta löydettiin muutamia kvartsi-iskoksia. Näiden iskosten alkuperästä ei ole varmuutta, eikä niitä otettu talteen.

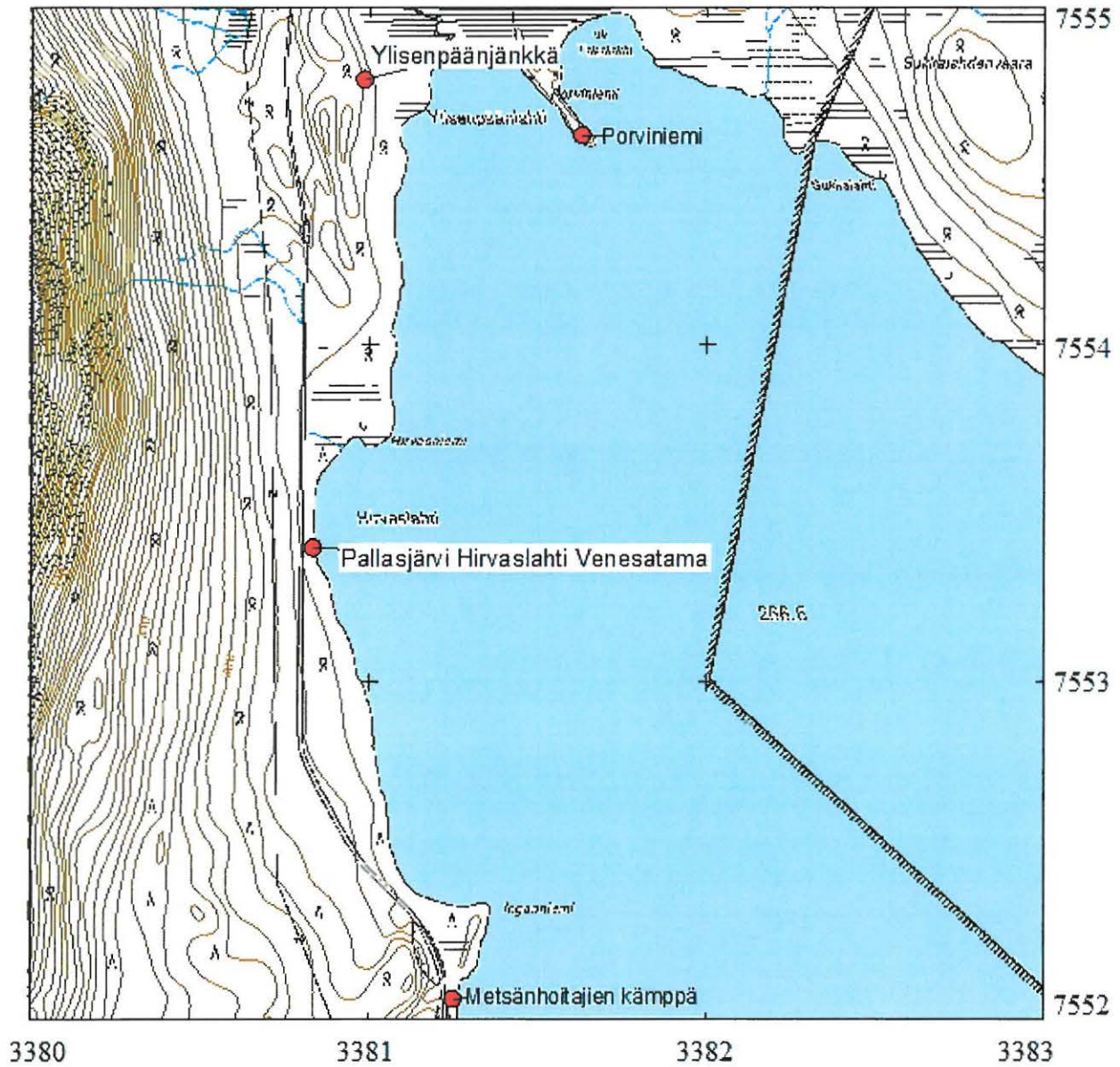
Varsinainen löytöalue rajautuu noin 5-10 metrin säteelle venesataman pohjoisosaan, venesatamaa ympäröivän metsän reunaan. Metsän reunasta maan pinta oli kulunut rikki ja siitä löydettiin kvartsi-iskoksia. Maassa näkyi myös palaneita kiviä, jotka jätettiin paikoilleen. Muinaisjäänösalue jatkuu mahdollisesti pohjoiseen noin 30-40 metrin päähän, missä maasto alkaa soistua. Ennen soistumista maasto on tasaista, noin 10-20 m leveää rantaterassia.

Venesatamaa ympäröivä metsä on männyn, koivun ja kuusen sekaista metsää. Aluskasvillisuus koostuu etupäässä sammal- ja varpukasveista. Maaperä alueella on soransekaista hiekkaa. Kohde on todennäköisesti tuhoutunut ainakin osittain venesataman rakentamisen yhteydessä.

Inventointi 2007

Päivämäärä: 12.6.2007
Inventoijat: Ulrika Köngäs, Kerkko Nordqvist, Heidi Nordqvist, Oula Seitsonen
Löydöt: KM 36862, Kvartsisäleen katkelma 1 kpl, kivilaji-iskos 1 kpl, kvartsiitti-iskos 1 kpl, kvartsi-iskoksia 6 kpl
Havaintomahdollisuudet: Kohtalaiset, maanpinta on rikkinäinen rajatulta alueelta, mutta paikalle on tuotu soraa.
Koko: -
Lähilöydöt: Muonio Ylisenpäänjänkkä n. 1390 m pohjoiseen
Muonio Metsänhoitajien kämppä n. 1400 eteläkaakkoon
Muonio Porviniemi n. 1450 koilliseen
Kartat: Peruskarttaote 1:20 000 s. 38
Valokuvat: s. 39-40

MUONIO
Pallasjärvi Hirvaslahti Venesatama
PK 274201 Pallastunturi
1: 20 000

Kartta 6 Peruskarttaote kohteesta Muonio Pallasjärvi Hirvaslahti Venesatama

Kuva 20 Yleiskuva kohteesta Pallasjärvi Hirvasniemi Venesatama. Kuvattu etelästä. (K.N. 2007)

Kuva 21 Yleiskuva kohteesta Pallasjärvi Hirvaslahti Venesatama. Löytöalue sijaitsee kuvan etuosassa, missä O. Seitsonen kumartelelee. Kuvattu pohjoisesta. (K.N. 2007)

Kuva 22 O. Seitsonen ja U. Köngäs löytöalueella venesataman pohjoisreunassa. Kuvattu lännestä. (K.N.2007)

Muonio Palsijärvi

1000008922

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikka, pyyntikuoppa
Ajoitus: Esihistoriallinen
Rauhoitusluokka: 2
Lukumäärä: 1

Sijainti

Peruskartta: 274103 Sammaltunturi
Koordinaatit: x=7550627 y= 3381852 z= n. 279 m mpy
Etäisyystieto: Muonion kirkosta n. 22 km itäkoilliseen
Tutkimukset: O. Seitsonen, U. Köngäs, H. Nordqvist & K. Nordqvist 2007 -
inventointi

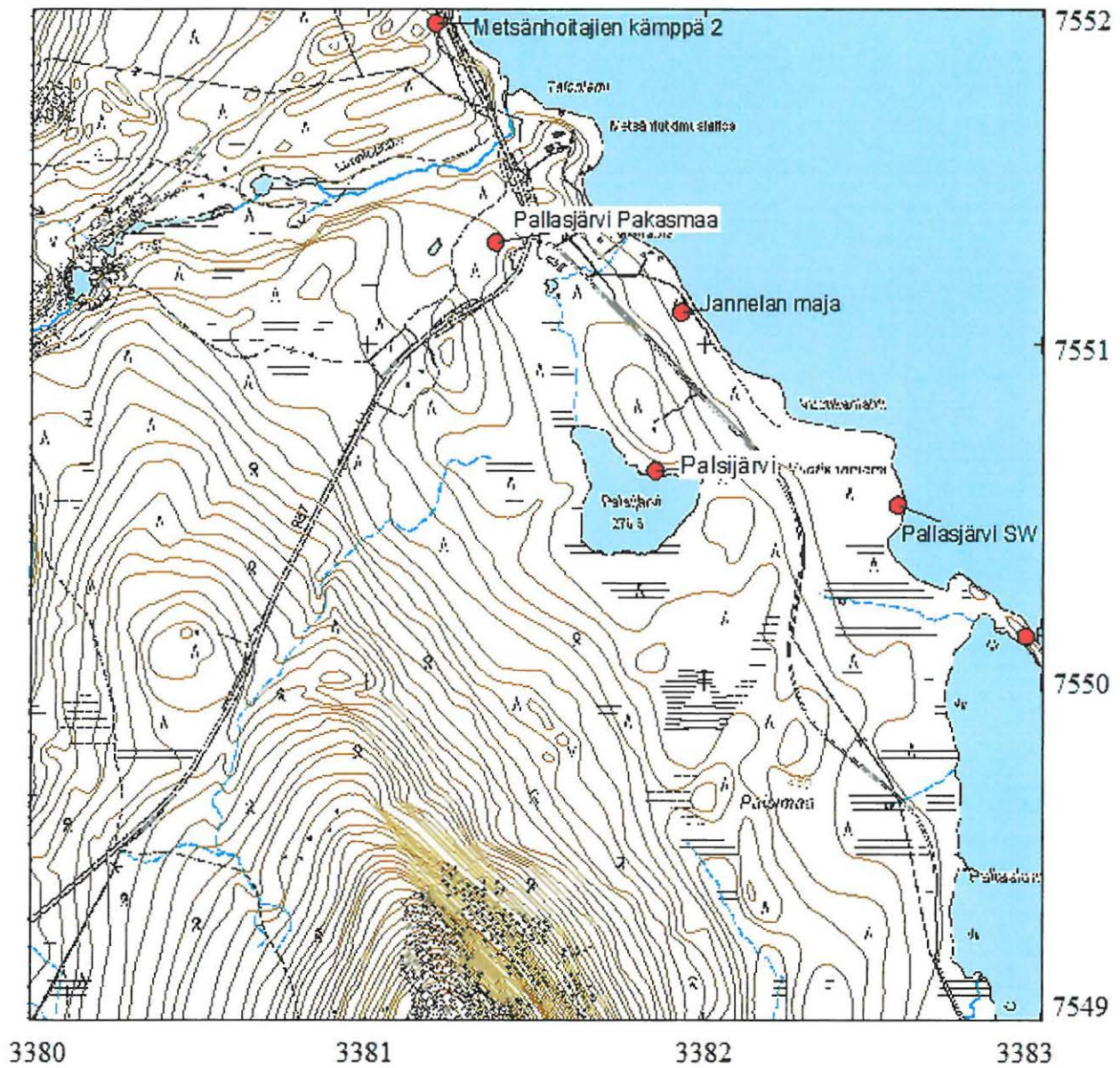
Pyyntikuoppa sijaitsee Palsijärven pojoisrannalla, noin 15 metrin päässä järven rannasta, pohjoiseen nousevalla harjanteella. Harjanteen itä- ja länsipuolella noin 60 – 100 metrin päässä maasto soistuu. Harjanteella kasvaa sekametsää ja aluskasvillisuus koostuu sammal- ja varpukasveista. Maaperä alueella on kivistä hiekkamoreenia.

Pyyntikuoppa on soikeahkon muotoinen, kooltaan noin 2,5 x 3,5 metriä ja noin 50 cm syvä. Pyyntikuopan koillisreuna on epämääräisempi ja se on todennäköisesti voinut sortua. Noin 30 metrin päässä pyyntikuopasta länteen on epämääräinen soikea kuopanne, jonka halkaisija on noin 1,5 metriä ja syvyys 30 cm. Kuopanteesta poistettu maa on kasattu kuopanteen viereen, ylärinteen puolelle, kuusen alle, noin 30 cm korkeaan kasaan. Matala kuopanne liittyy mahdollisesti rannassa olevaan uudempaan kotapaikkaan, joka on purettu ja kotapuut jätetty paikalle kasaan.

Inventointi 2007

Päivämäärä: 13.6.2007
Inventoijat: Ulrika Köngäs, Kerkko Nordqvist, Heidi Nordqvist, Oula Seitsonen
Löydöt: -
Havaintomahdollisuudet: Kohtalaiset, kuopanne erottuu maastosta, mutta maanpinta on kasvillisuuden peittämää.
Koko: -
Lähilöydöt: Muonio Pallasjärvi SW n. 725 m itään
Muonio Jannelan maja n. 470 m pohjoiskoilliseen
Kartat: Peruskarttaote 1:20 000 s. 42
Valokuvat: s. 43-44

MUONIO
Palsijärvi
PK 274103 Sammaltunturi
1: 20 000

Kartta 7 Peruskarttaote kohteesta Muonio Palsijärvi.

Kuva 23 Yleiskuva kohteesta Muonio Palsijärvi. Pyyntikuoppa on kuvan keskellä, U. Kõnkään ja maassa olevien reppujen välissä. Kuvattu pohjoisesta. (K.N. 2007)

Kuva 24 U. Kõngäs pyyntikuopassa ja O. Seitsonen kuopan ulkopuolella pitämässä taukoa. Kuvattu idästä. (K.N. 2007)

Kuva 25 Muonio Palsijärvi, pyyntikuoppa kuvattuna pohjoisesta. (K.N. 2007)

Muinaisjäännöstyyppi: Asuinpaikka
 Ajoitus: Esihistoriallinen
 Rauhoitusluokka: 2
 Lukumäärä: 1

Sijainti

Peruskartta: 274103 Sammaltunturi
 Koordinaatit: x= 7548651 y= 3382819 z= n. 270 m mpy
 Etäisyystieto: Muonion kirkosta n. 22,5 km itäkoilliseen
 Tutkimukset: O. Seitsonen, U. Köngäs, H. Nordqvist & K. Nordqvist 2007 - inventointi

Löytöpaikka sijaitsee Pallasjärven lounaiskulmassa olevan Pallaslompolon etelärannassa olevasta veneidenlaskupaikasta n. 260 m lounaaseen, järveä kiertävän tien eteläpuolella. Veneenlaskupaikan kohdalla teiltä erkanee pieni hiekkatie etelään, joka johtaa hiekkakuopalle. Kohde sijaitsee tämän hiekkakuopan eteläpuolella, n. 15-20 m kuopan eteläisimmän reunan eteläpuolella.

Asuinpaikka sijaitsee pohjois-etelä -suuntaisen matalan harjanteen eteläkärjessä, n. 10 x 15 m laajuisella suon ympäröimällä niemekkeellä, johon muinaisjäännösalue rajautuu. Idässä ja lännessä maasto laskee selvästi 1-1,5 m suohon, etelässä maasto laskee n. 0,5 m notkelmaan, joka n. 20 m päässä löytöalueesta nousee harjanteen jatkona etelässä. Pohjoisessa on myös pieni notkelma, jonka takana harjanne levenee ja on aikoinaan jatkunut kohti järven rantaa. Nykyisin tämän harjanteen pohjoisosa on hiekanoton yhteydessä täysin tuhottu, eikä sieltä tarkastuksesta huolimatta tehty muita löytöjä kuin yksittäinen kvartsi-iskos kuopan pohjalta. Myös asuinpaikkaniemekkeen luoteisreunasta on joskus kaivettu hiekkaa, paikalla on matala, nyt jo sammaloitunut leikkaus.

Löydöt, katkelma hiotusta kiviesineestä, kvartsiydin ja kvartsi-iskokset (KM 36863), tehtiin niemekkeen halki kulkevan polun auki erodoituneelta pinnalta. Löytöalueen koko on n. 5 x 10 m ja se käsittää niemekkeen korkeimman osan. Niemekkeen eteläpäässä havaittiin lisäksi sammaloitunut liesikiveys. Kiveys on muodoltaan suorakulmainen ja kooltaan n. 1 x 0,8 m (pitkäsivu NE-SW suunnassa). Lieden reunat on ladottu suuremmista kivistä (halkaisija n. 15-25 cm), sisäosassa on pienempiä kiviä ja hiilensekaista hiekkaa.

Maaperä löytöpaikalla on vähäkivistä hienoa hiekkaa. Kasvillisuus on varpuvaltaista kuivaa mäntykangasta. Liesilatomuksen lisäksi kulttuurikerrosta tai muita rakenteita ei havaittu.

Inventointi 2007

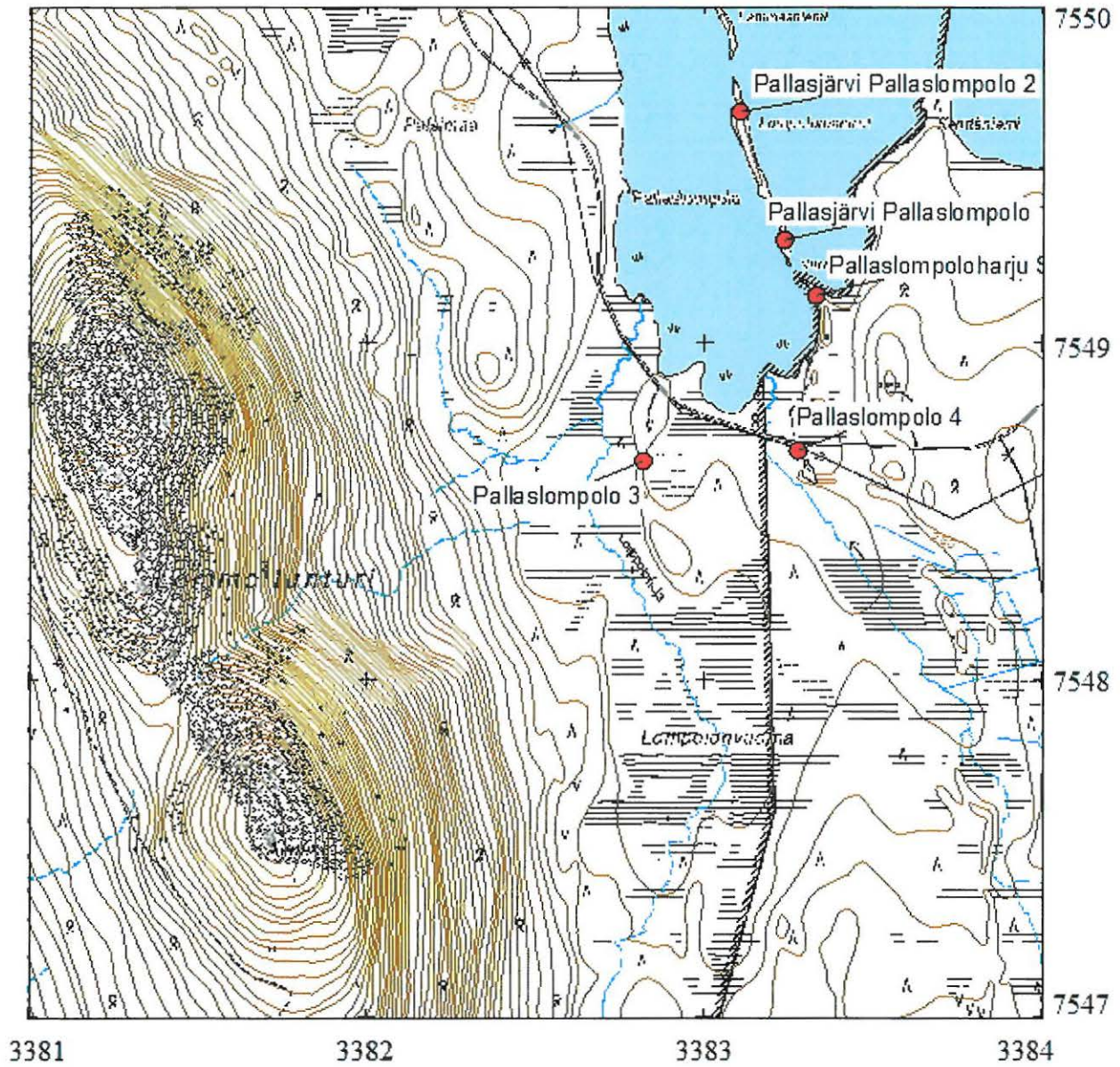
Päivämäärä: 5.6.2007
 Inventoijat: Ulrika Köngäs, Heidi Nordqvist, Kerkko Nordqvist
 Löydöt: KM 36863, Hiotun kiviesineen katkelma 1 kpl, kvartsisäleen katkelma 1 kpl, kvartsiydin 1 kpl, kvartsi-iskoksia 5 kpl
 Havaintomahdollisuudet: Hyvät, maanpinta rikkinäinen
 Koko: 5 x 10 m
 Lähilöydöt: Kittilä Pallaslompolo 4 n. 455 m itään
 Muonio Pallaslompolaharju S n. 700 m koilliseen
 Muonio Pallasjärvi Pallaslompolo 1 n. 770 m koilliseen
 Kartat: Peruskarttaote 1:20 000 s. 46, yleiskarttaluonnos 1:500 s.47

MUONIO

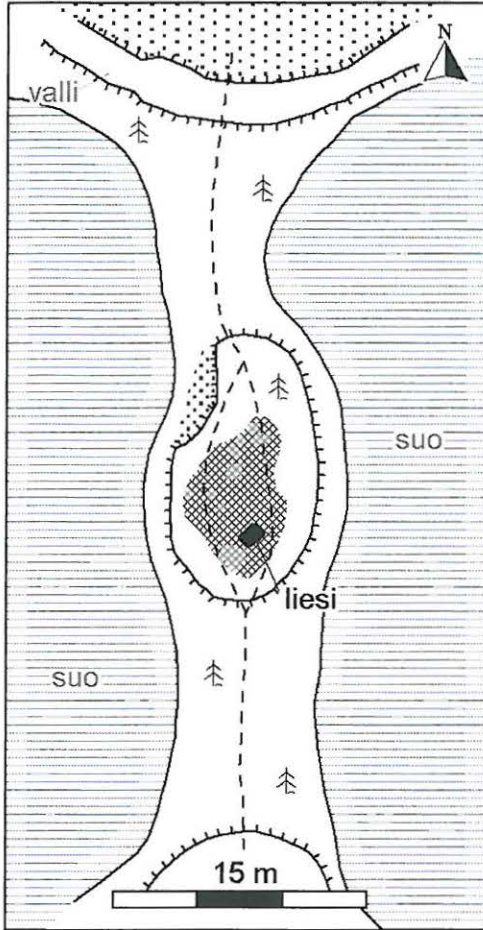
Pallaslompolo 3

PK 274103 Sammaltunturi

1: 20 000

Kartta 8 Peruskarttaote kohteesta Muonio Pallaslompolo 3

Muonio Pallaslompolo 3
 Pallas-Ylläs inventointi 2007
 YLEISKARTTALUONNOS
 1:500
 05.06.2007
 Piirt.&digit. K. Nordqvist

- löytöalue
- hiekkakuoppa

Kartta 9 Yleiskarttaluonnos kohteesta Muonio Pallaslompolo 3

Kuva 26 Kuvan keskellä U. Köngäs ja H. Nordqvist löytöpaikalla. Kuvattu pohjoisesta. (K.N. 2007)

Kuva 27 Liesilatamus, joka on osittain varvikon peittämä. Kaivauslasta osoittaa kohti pohjoista. (K.N.2007)

Muinaisjäännöstyyppi: Löytöpaikka
Ajoitus: Kivikautinen
Rauhoitusluokka: 3
Lukumäärä: 1

Sijainti

Peruskartta: 274103 Sammaltunturi
Koordinaatit: Löytöalue A $x=7548681$ $y=3383276$ $z=n. 268$ m mpy
Löytöalue B $x=7548731$ $y=3383260$ $z=n. 268$ m mpy
Etäisyystieto: Kittilän kirkosta n. 47 km luoteeseen
Tutkimukset: O. Seitsonen, U. Köngäs, H. Nordqvist & K. Nordqvist 2007 -
inventointi

Löytöpaikka sijaitsee Pallasjärven lounaiskulmassa olevan Pallaslompolon etelärannassa olevasta veneidenlaskupaikasta n. 250 m kaakkoon. Kohde sijaitsee paikassa, jossa Pallaslompolonharju leikkaa järveä kiertävän tien. Kohde on sijainnut tällä harjanteella, mutta Pallasjärven eteläreunaa kiertävä tie ja hiekanotto ovat ilmeisesti tuhonneet sen lähes täysin.

Paikalla on kaksi löytöaluetta (A ja B), joista ensimmäinen (A) sijaitsee tien eteläpuolella olevan hiekkakuopan pohjoisreunassa, suon laidassa. Suo loppuu tien reunaan 30 m päässä. Löydöt, kvartsi-iskokset ja ydin (KM 36864), tehtiin auki erodoituneelta maanpinnalta. Koko harjanne on tällä kohdin tuhottu.

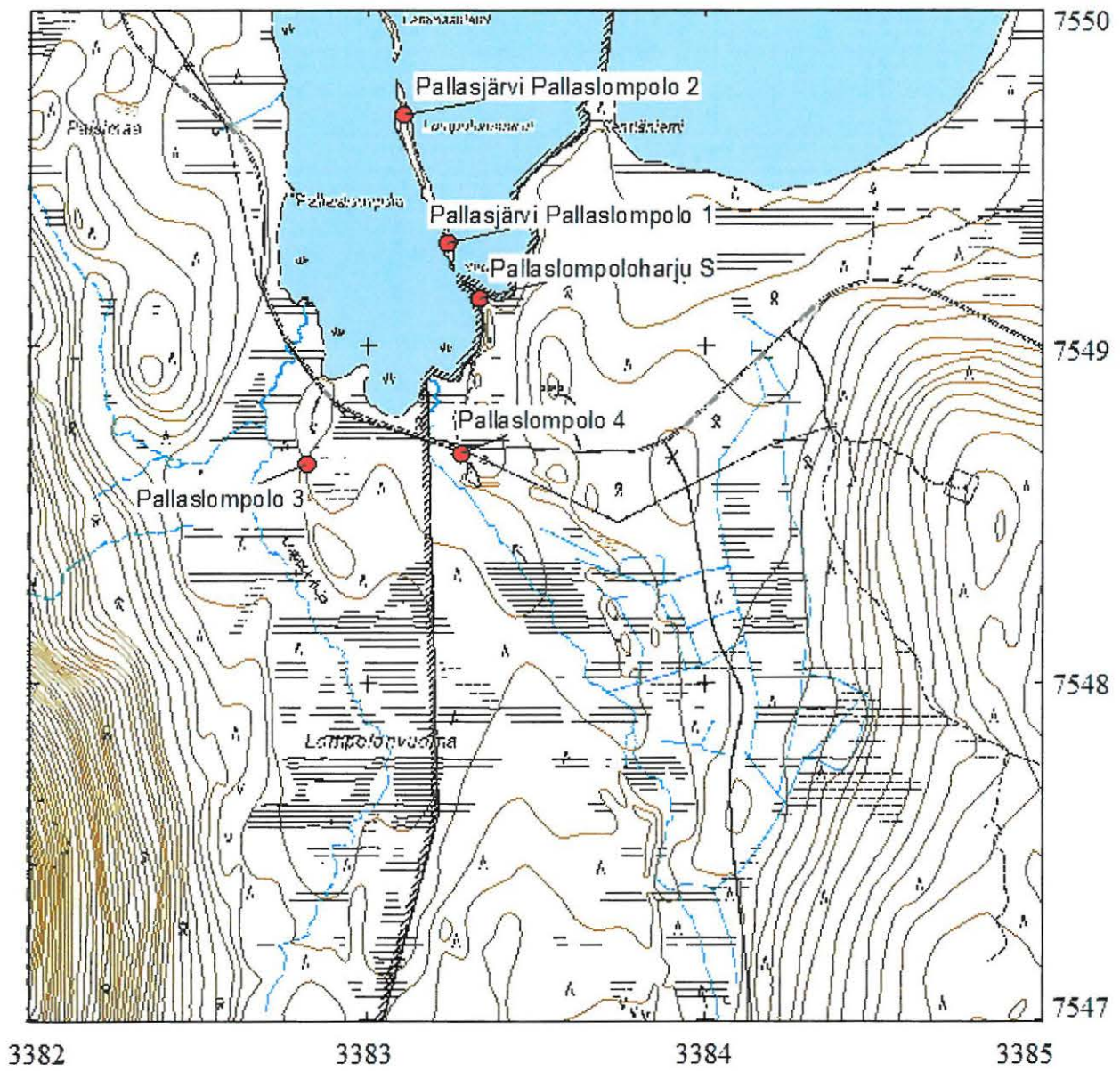
Toinen löytöalue (B) sijaitsee heti tien pohjoispuolella, samalla harjanteella. Täällä löydettiin yksi kvartsi-iskos hiekkarouhaisusta, joka ulottuu tien reunasta noin 25 m pohjoiseen. Paikka on ollut harjanteella kapealla niemekkeellä (n. 7 m leveä), joka laskee nykyään idässä ja lännessä n. 0,5 m suolle. Pohjoisessa maasto nousee loivasti harjanteelle. Eteläosa on täysin hiekanoton tuhoama – kohde on aikoinaan sijainnut joko harjanteen eteläkärjessä, tai sitten se on ollut samalla harjanteella löytöalueen A kanssa, jolloin tie olisi leikannut osan harjanteesta pois.

Maaperä löytöpaikalla on melko kivistä hiekkamoreenia, mutta ainakin löytöalue B näyttää olleen hienomman hiekan tasku karkeammassa aineksessa. Kasvillisuus on varpuvaltaista kuivaa mäntykangasta. Kulttuurikerrosta tai muita rakenteita ei havaittu. Asuinpaikan voidaan katsoa olevan lähes täysin tuhoutunut.

Inventointi 2007

Päivämäärä: 5.6.2007
Inventoijat: Ulrika Köngäs, Heidi Nordqvist, Kerkko Nordqvist
Löydöt: KM 36864, Kvartsibipolaariydin 1 kpl, kvartsi-iskoksia 5 kpl
Havaintomahdollisuudet: Hyvät, maanpinta rikkinäinen
Koko: -
Lähilöydöt: Muonio Pallaslompolo 3 n. 455 m länteen
Muonio Pallaslompoloharju S n. 465 m pohjoiseen
Muonio Pallasjärvi Pallaslompolo 1 n. 620 m pohjoiseen
Kartat: Peruskarttaote 1:20 000 s. 50
Valokuvat: s. 51

KITTILÄ
Pallaslompolo 4
PK 274103 Sammaltunturi
1: 20 000

Kartta 10 Peruskarttaote kohteesta Kittilä Pallaslompolo 4

Kuva 28 Eteläisempi löytöalue (alue A) on kuvassa tien vasemmalla puolella. Kuvattu koillisesta. (K.N.2007)

Kuva 29 Kuvassa pohjoinen löytöalue (alue B), joka on suurelta osaltaan tuhoutunut, Kuvattu etelästä. (K.N.2007)

Kittilä Matolampi

1000008925

Muinaisjäännöstyyppi: Löytöpaikka
Ajoitus: Esihistoriallinen
Rauhoitusluokka: 2
Lukumäärä: 1

Sijainti:

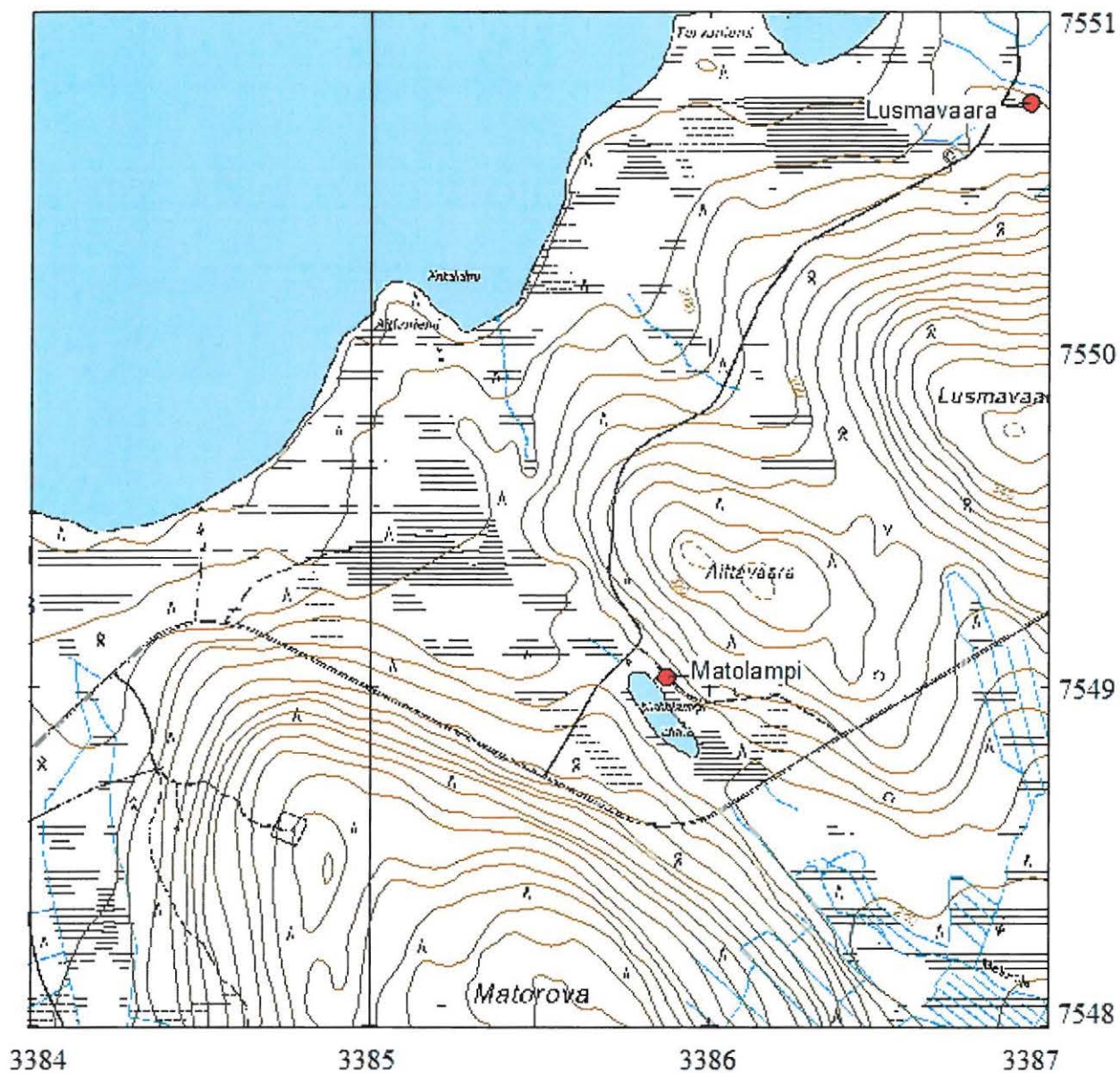
Topografinen kartta: 274106 Ruskisrova
Koordinaatit: x= 754903 | y= 3385873 | z= n. 290 m mpy
Etäisyystieto: Kittilän kirkosta n. 46 km luoteeseen
Tutkimukset: O. Seitsonen, U. Köngäs, H. Nordqvist & K. Nordqvist 2007 -
inventointi

Löytöpaikka sijaitsee Pallasjärven eteläpuolella, Pallasjärvi-Majavaoja maantiestä pohjoiseen haarautuvan, Pallasjoen suuhun vievän tien itäpuolella. Kohde on pienen Matolammen ja Aittavaaran välissä, Matolammen pohjoispäässä olevan mökin kohdalta itään haarautuvalla tiellä, noin 100 m mökistä, Matolammen koillisrannalla. Kohdassa, josta paikan ainoa löytö, kvartsi-iskos tehtiin, tie kulkee heikon rantatörmän päällä. Rinne alkaa laskea loivasti 5-10 m tien eteläpuolella kohti lammen soistunutta rantaa. Vesirajaan löytöpaikalta on matkaa 40-50 m. Idässä maasto nousee loivasti ja lännessä se laskee loivasti tien suunnassa. Pohjoisessa maasto nousee melko jyrkästi kohti vaaran lakea. Tien pohjoispuolella on pieni hiekkakuoppa, jossa harrastetaan nykyään tervanpolttoa – tarkastuksessa tästä hiekkakuopasta ei kuitenkaan löydetty mitään löytöaineistoa. Maaperä paikalla on kivistä hiekkamoreenia, kasvillisuus varpupohjaista mäntykangasta.

Inventointi 2007

Päivämäärä: 13.6.2007
Inventoijat: Ulrika Köngäs, Heidi Nordqvist, Kerkko Nordqvist, Oula Seitsonen
Löydöt: KM 36865, Kvartsi-iskos, 1 kpl
Havaintomahdollisuudet: Hyvät, maanpinta rikkinäinen
Koko: -
Lähilöydöt: Muonio Pallaslompolaharju S n.2540 m länteen
Kittilä Lusmavaara N n. 2000 m koilliseen
Kittilä Suukoski n. 2600 m pohjoiskoilliseen
Kartat: Peruskarttaote 1:20 000 s. 53
Valokuvat: s. 54

KITILÄ
Matolampi
PK 274106 Ruskisrova
1: 20 000

Kartta 11 Peruskarttaote kohteesta Kittilä Matolampi

Kuva 30 Yleiskuva kohteesta Kittilä Matolampi. Kvartsilöytöpaikka sijaitsee kuvan keskellä O. Seitsosen kohdalla. Vasemmalla H. Nordqvist ja U. Köngäs tarkastelemassa kohteita. Kuvattu pohjoiskoillisesta. (K.N. 2007)

Kuva 31 Kvartsilöytöpaikan vieressä poltettiin pienimuotoisesti tervaa. Kuvassa tervanpolttovälineistöä. Kuvattu etelästä. (K. N. 2007)

Muinaisjäänöstyyppi: Asuinpaikka
 Ajoitus: Ajoittamaton
 Rauhoitusluokka: 2
 Lukumäärä: 1

Sijainti

Peruskartta: 274106 Ruskisrova
 Koordinaatit: x= 7550728 y= 3386946 z= n. 281 m mpy
 Etäisyystieto: Kittilän kirkosta n 46,7 km pohjoisluoteeseen
 Tutkimukset: O. Seitsonen, U. Köngäs, H. Nordqvist & K. Nordqvist 2007 - inventointi

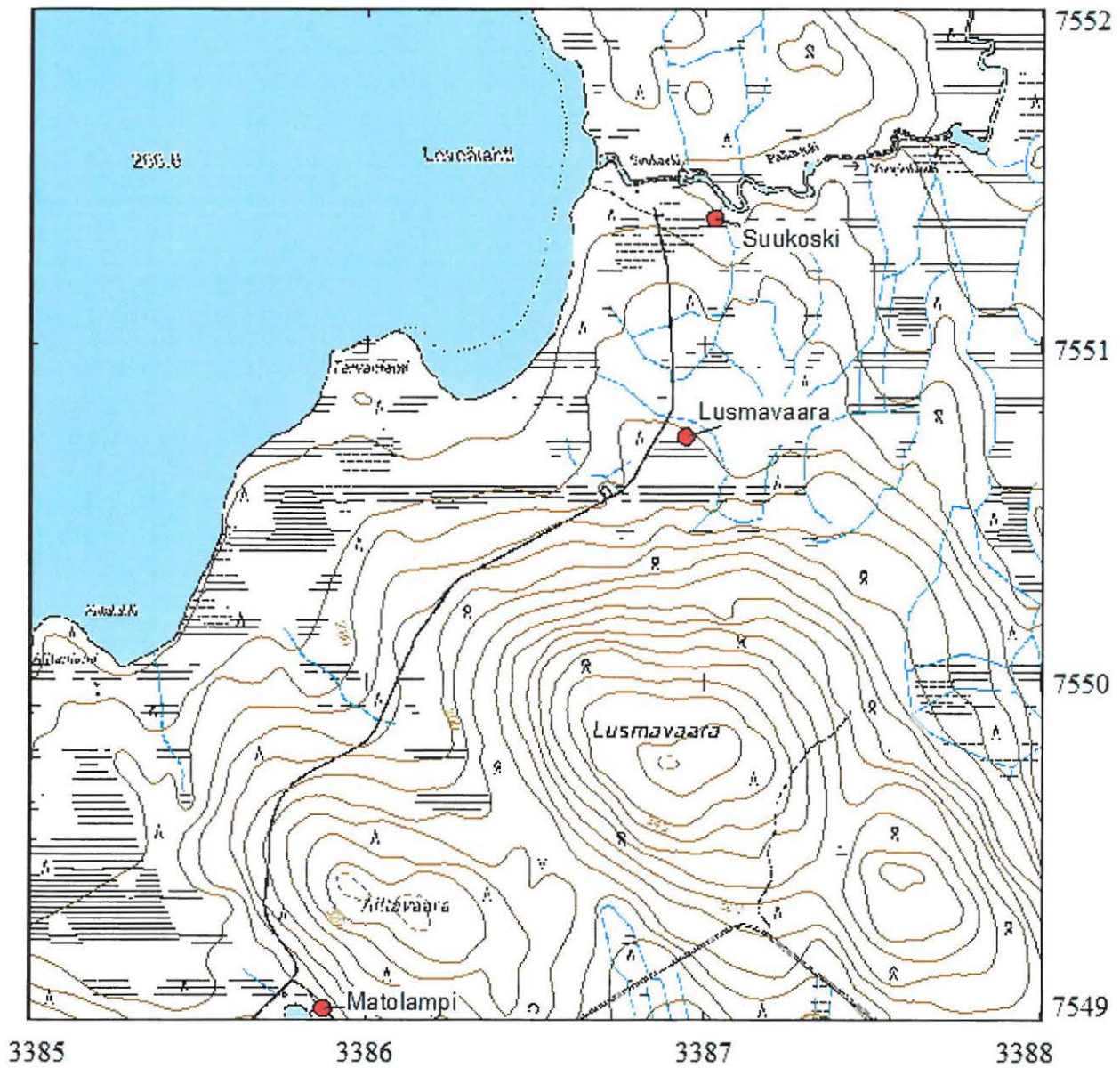
Löytöpaikka sijaitsee Pallasjärven itäpäästä laskevan Pallasjoen eteläpuolella, noin 750 m päässä joesta, Suukoskelle johtavan maantien itäpuolella, n. 60 m tiestä. Kohde on luode-kaakko-suuntaisella moreeniharjanteella, n. 30 m päässä harjanteen kärjestä länteen. Harjanteen pohjoisreuna laskeutuu loivasti suolle, jossa kulkee (kaivettu)oja ja jonka takana kohoaa toinen vastaava harjanne. Idässä ja etelässä maasto laskee niin ikään loivasti suolle. Lännessä harjanne kohoaa hyvin loivasti ja jatkuu tien länsipuolelle. Maaperä kohteella on kivistä hiekkamoreenia ja kasvillisuus on kuivaa mäntykangasta. Aikoinaan maastoa on myllätty pahoin ilmeisesti metsätöiden yhteydessä, mutta kaiketi muutamat maakivet ja muut topografian piirteet ovat suojelleet nyt löydettyjä kahta liesilatomusta.

Harjanteen laen eteläpuolelta paikannettiin kaksi liesilatomusta. Pohjoisempi latomus (1) sijaitsee heti harjanteen laen alla, eteläisempi latomus (2) siitä noin 7 m lounaaseen hieman alempana ja lähempänä suon reunaa (jonne matkaa latomukselta on alle 10 m). Liesilatomus 1 on muodoltaan pyöreähkö. Sen halkaisija on noin 50-60 cm. Se on kokonaan sammaloitunut ja erottuu vain tulisijan reunoilla olevien kivien kehänä. Kivet ovat noin 10-15 cm kokoisia. Liesilatomus 2 sijaitsee suuremman maakiven vieressä ja on tehty noin 10-20 cm kokoisista kivistä. Se on sammaloitunut, muodoltaan epämääräisempi, mutta vaikuttaa olleen suorakaiteen muotoinen, kooltaan n. 90 x 50 cm. Molemmista rakenteista löydettiin hiilen sekaista hiekkaa. Paikalta ei tehty esinelöytöjä. Kohteen ajoitus jäi epävarmaksi. Muinaisjäänösalue rajautuu todennäköisesti harjanteen mukaisesti, liesilatomusten ympäristöön. Tarkempaa rajausta ei ilman systemaattisempaa koekuopitusta pystytä tekemään.

Inventointi 2007

Päivämäärä: 8.6.2007
 Inventoijat: Ulrika Köngäs, Heidi Nordqvist, Kerkko Nordqvist
 Löydöt: -
 Havaintomahdollisuudet: Huonot, maanpinta kiinni
 Koko: 5 x 10 m
 Lähilöydöt: Kittilä Matolampi n. 2000 m lounaaseen
 Kittilä Suukoski n. 650 m pohjoiseen
 Kartat: Peruskarttaote 1:20 000 s. 56
 Valokuvat: s. 57-58

KITILÄ
Lusmavaara
PK 274106 Ruskisrova
1: 20 000

Kartta 12 Peruskarttaote kohteesta Kittilä Lusmavaara

Kuva 32 H. Nordqvist ja U. Kõngäs liesilatomus 1:n kohdalla. Latomus 2 on kuvan edustalla. Kuvattu lounaasta. (K.N. 2007)

Kuva 33 Liesilatomus 1 kuvattuna lounaasta. (K.N. 2007)

Kuva 34 Liesilatomus 2 kuvattuna lounaasta. (K.N. 2007)

Muinaisjäänöstyyppi: Asuinpaikka
 Ajoitus: Ajoittamaton
 Rauhoitusluokka: 2
 Lukumäärä: 1

Sijainti:

Peruskartta: 274106 Ruskisrova
 Koordinaatit: $x= 7551376$ $y= 3387030$ $z= n. 266$ m mpy
 Etäisyystieto: Kittilän kirkosta n. 47,20 km pohjoisluoteeseen
 Tutkimukset: O. Seitsonen, U. Köngäs, H. Nordqvist & K. Nordqvist 2007 - inventointi

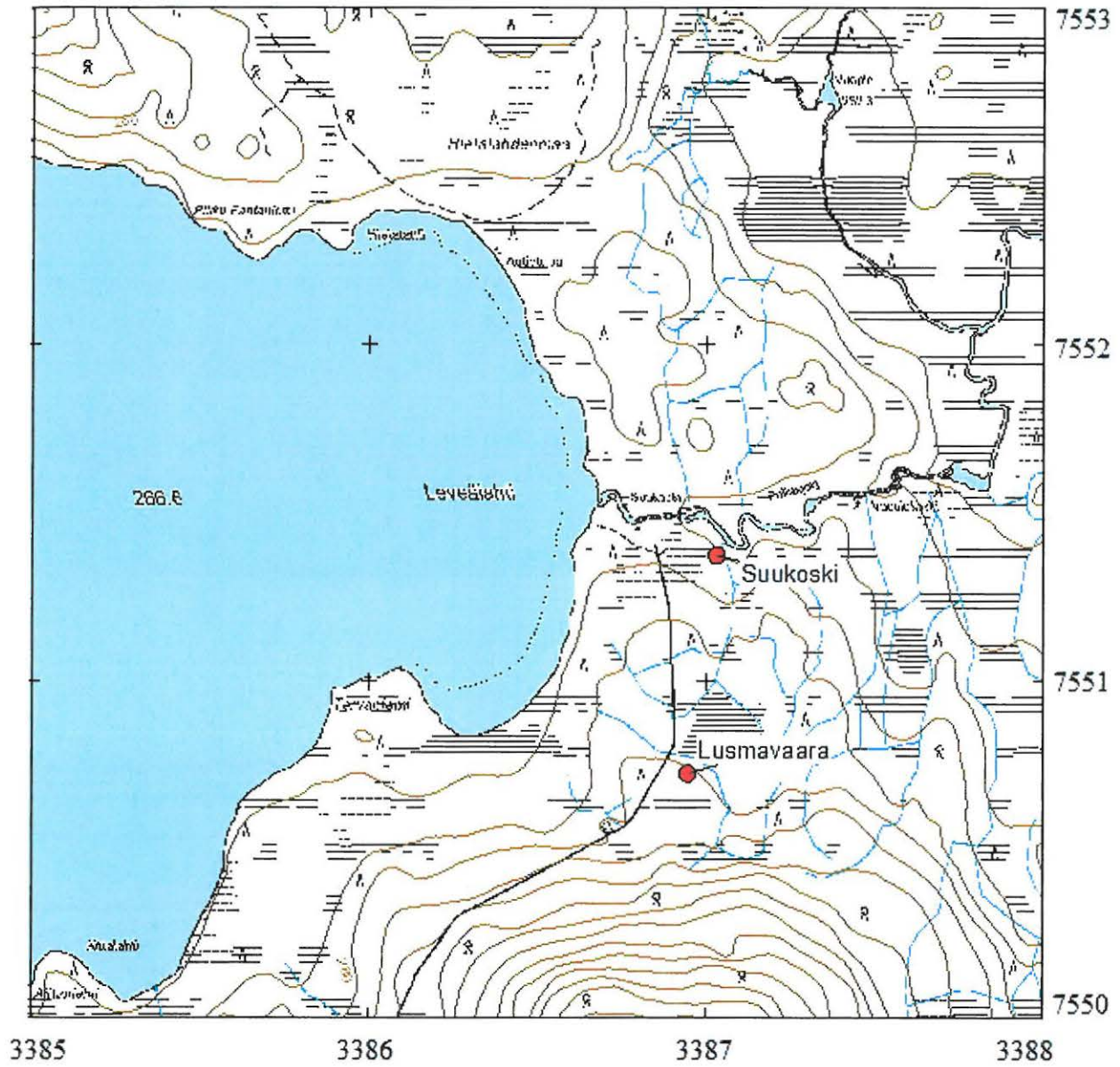
Kohde sijaitsee Pallasjärven itärannasta laskevan Pallasjoen Suukosken kohdalla, noin 380 m jokisuusta itään. Löytöpaikka on joen eteläpuolella, n. 30 m joesta ja 15 m siitä erkanevan pienen puron länsipuolella. Kohde on suosta nousevassa matalassa saarekkeessa, joka on kooltaan n 20 m pohjois-eteläsuunnassa ja 30 m itä-länsisuunnassa. Muinaisjäänösalue rajautuu saarekkeeseen. Saarekkeen laki on tasainen. Pohjoisessa, etelässä ja lännessä rinne laskee suolle. Idässä maasto laskee puroon päättyvälle suolle – puron toisella puolella on seuraava vastaava saareke. Maaperä on vähäkivistä hiekkaa, kasvillisuus kuivaa mäntykangasta.

Saarekkeen laelta, suurin piirtein sen keskikohdalta löydettiin suorakaiteen muotoinen liesilatamus. Latamus on kooltaan 1,1 m pohjois-eteläsuunnassa x 0,65 m itä-länsisuunnassa ja tehty halkaisijaltaan 15-30 cm kokoisista kivistä. Tulisija on maantasainen ja täysin sammaloitunut. Paikalta ei tehty esinelöytöjä. Noin 4 m liesilatamuksesta pohjoiseen on saarekkeen laella matala kuopanne, joka on halkaisijaltaan n. 2m ja 30 cm syvä. Kuopassa on selvät vallit. Noin 5 m tästä kuopanteesta luoteeseen erottuu vielä toinen, mitoiltaan vastaava kuopanne, n. 0,5 m edellistä alemmalla korkeudella. Kuopanteiden funktio ja kohteen ajoitus jäivät avoimeksi.

Inventointi 2007

Päivämäärä: 13.6.2007
 Inventoijat: Ulrika Köngäs, Heidi Nordqvist, Kerkko Nordqvist, Oula Seitsonen
 Löydöt: -
 Havaintomahdollisuudet: Huonot, maanpinta oli kiinni
 Koko: 30 x 20
 Lähilöydöt: Kittilä Lusmavaara n. 650 m etelään
 Kittilä Matolampi n. 2600 m etelälounaaseen
 Kartat: Peruskarttaote 1:20 000 s. 60
 Valokuvat: s. 61-62

KITTELÄ
Suukoski
PK 274106 Ruskisrova
1: 20 000

Kartta 13 Peruskarttaote kohteesta Kittilä Suukoski.

Kuva 35 Yleiskuva kohteesta Kittilä suukoski. Liesilatomus sijaitsee keskellä kuvaa saarekkeen tasaisella laella. Kuvattu lännestä. (K.N. 2007)

Kuva 36 Yleiskuva kohteesta Kittilä Suukoski, kuvattu koillisesta. (K.N. 2007)

Kuva 37 Liesilatomuksen pohjoispuolella oleva, latomusta lähempi kuopanne 1, kuvattuna etelästä. (K.N. 2007)

Kuva 38 Kittilä Suukoski, suorakaiteen muotoinen liesilatomus kuvattuna etelästä. (K.N. 2007)

Kuva 39 Liesilatomuksen pohjoispuolella oleva, latomuksesta kauempi kuopanne 2, kuvattuna etelästä. (K.N. 2007)

Tarkastetut kohteet

Enontekiö 47 Pyhäkero ja Pyhäjärvi

47010047

Muinaisjäännöstyyppi:	Kultti- ja tarinapaikat, seidat
Ajoitus:	Historiallinen
Rauhoitusluokka:	1
Lukumäärä:	1

Sijainti

Peruskartta:	281310 Pyhäkero
Koordinaatit:	x= 7586325 y= 3366674 z= n.650 m mpy (makailumajan rauniot)
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta n. 8,20 km kaakkoon
Tutkimukset:	O. Seitsonen, U. Köngäs, H. Nordqvist & K. Nordqvist 2007 - inventointi

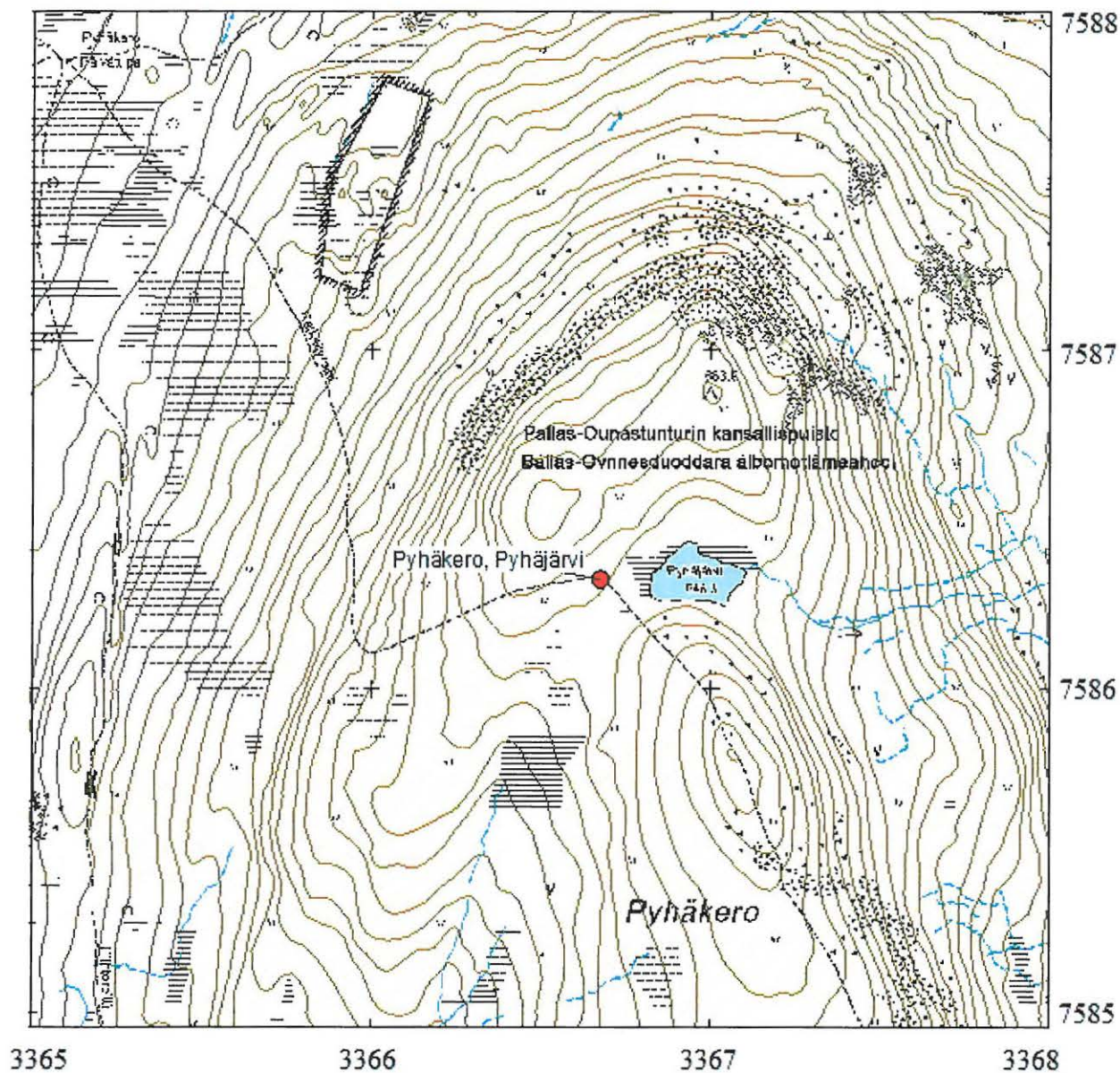
Pyhäkero on yksi Ounastunturin lakikohdan huipuista. Laella on kolmen huipun väliin jäävä Pyhäjärvi. Paulaharjun (1932: 44) mukaan paikalla on saamelaisten palvospaikka. Paulaharju kirjoittaa myös Ounastunturin seidasta, joka sijaitsi Ounastunturilla. Kyseessä oli kolmen pikkukiven varaan asetettu isompi palvoskivi, joka oli kuitenkin kaadettu kyljelleen. Pyhäkerolta minkäänlaista seitakiveä ei paikallistettu. Todennäköisin paikka Pyhäjärven rannan lisäksi on järven pohjoispuolisen harjanteen takana kohoava kallionkieleke (jossa nykyään tosin sijaitsee vain pieni, n. 40 cm korkea pystykivi jota ympäröi pienten mukulakivien kasa). Tarkempaa palvospaikkaa ei paikalta ole mahdollista paikallistaa ilman tarkempaa perimätietoa, tai muita tutkimuksia. Maasto on avointa tunturin lakea, joka koostuu pääosin rakkakivikosta, jota peittää sammal- ja jäkäläkerros. Pyhäjärven länsipääty on soistunutta, todennäköisesti järvi on kasvanut entisestä koostaan hieman umpeen.

Pyhäjärven länsipuolella, noin 130 m päässä järvestä, Hetta-Pallas retkeilyreitillä vieressä on vanhan Pyhäkeron matkailumajan jäännökset. Matkailumaja rakennettiin vuosina 1937-1938 ja se tuhoutui 1944, kun perääntyvät saksalaissotilaat polttivat sen (Sippola & Rauhala 1992: 68, 77). Nykyisin rakennuksesta on näkyvissä seinien kivijalat ja uunin/takan paikka. Koko Pyhäkeron laen aluetta voidaan pitää kulttuurihistoriallisesti arvokkaana mukaan lukien sen nykyisen käytön. Kohteen vierestä kulkeva Hetta-Pallas retkeilyreitti on kuluttanut maastoa voimakkaasti ja paikoittain polut saattavat yltyä jopa yli 15 metriä leveiksi.

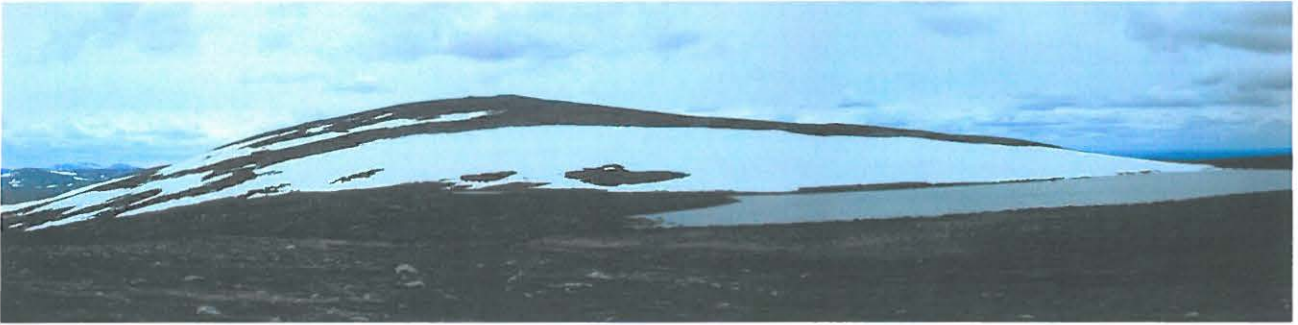
Inventointi 2007

Päivämäärä:	11.6.2007
Inventoijat:	Ulrika Köngäs, Kerkko Nordqvist, Heidi Nordqvist, Oula Seitsonen
Löydöt:	-
Havaintomahdollisuudet:	Hyvät, alue on avointa tunturin lakea
Koko:	-
Lähilöydöt:	Enontekiö Pyhäkero Päivätupa n. 2618 m luoteeseen
Kartat:	Peruskarttaote 1:20 000 s. 64
Valokuvat:	s. 65-66

ENONTEKIÖ 47
Pyhäkero ja Pyhäjärvi
PK 281310 Pyhäkero
1: 20 000

Kartta 14 Peruskarttaote kohteesta Enontekiö 47 Pyhäkero ja Pyhäjärvi

Kuva 40 Ounastunturin Pyhäkero ja Pyhäjärvi. Tunturin rinteet olivat vielä kesäkuun puolessa välissä lumen peitossa. Kuvattu koillisesta. (U.K. 2007)

Kuva 41 Ounastunturin Pyhäjärvi ja Pyhäkero. Pyhäjärven oikeassa reunassa on vanhan matkailumajan rauniot. Kuvattu pohjoisluoteesta. (K.N. 2007)

Kuva 42. Ounastunturin Pyhäjärven rannalla olevat vanhan matkailumajan rauniot. Taustalla Pyhäjärvi. Kuvattu lännestä. (U.K. 2007)

Kuva 43 Pyhäkero (711 m mpy) idästä nähtynä. (K.N. 2007)

Muinaisjäännöstyyppi:	Asuinpaikka, rakennusten pohjia
Ajoitus:	Historiallinen
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	1

Sijainti

Peruskartta:	274202 Raattama
Koordinaatit:	x=7566237 y=3380416 z= n. 271 m mpy
Etäisyystieto:	Enontekiön kirkosta n. 32,3 km kaakkoon
Tutkimukset:	Harju Kurkela, Magga & Sarkkinen 2005 –inventointi O. Seitsonen, U. Kögäs, H. Nordqvist & K. Nordqvist 2007 - inventointi

Vuontispiirtiltä pohjoiseen johtavalta tieltä haarautuu länteen Susikyröntie, josta haarautuu lounaaseen pieni sorainen mökkitie. Susikyröntien risteyksestä noin 80 metrin päässä hiekkatietä lounaaseen sijaitsee tien molemmin puolin vanhoja rakennusten pohjia. Paikalla on yhteensä kolme rakennuksen pohjaa ja kaksi pyöreää kuoppaa. Tieto paikasta saatiin paikalliselta pariskunnalta. Kohde on raportoitu myös Lapin seutukaavaliiton Lapin kulttuuriympäristö tutuksi –hankkeen inventoinnin yhteydessä (Harju, Kurkela, Magga & Sarkkinen 2005), mutta inventoinnista ei ole vielä jätetty raporttia.

Tien pohjoispuolella on havaittavissa suurin rakennuksen pohja (yleiskarttaluonnoksessa numero 1), jonka seinälinjat erottuvat maastosta kumpareina. Rakennuksen pohja on noin 8 x 13 m ja se on suorakaiteen muotoinen. Rakennuksen pohjaa peittää paikoittain tiivis katajikko ja rakenteen tarkkoja muotoja on vaikea havaita. Rakennuksen keskellä on kaksi noin 50-60 cm korkeaa uuninpohjaa noin 2,50 metrin etäisyydellä toisistaan. Uunit ovat neliskulmaisia, noin 2 x 3 m ja 2,40 x 3 m kokoisia. Rakennuksen pohjan sisäpuolelle, uunien itäpuolelle on rakennettu puinen ulkovessa (noin 1,5 x 1,5 m), joka kuuluu alueen lounaispuolella sijaitsevaan mökkiin. Vessaan johtaa polku, joka kulkee rakennuksen pohjan ja sen lounaanpuoleisen seinälinjan läpi. Noin 5 metrin päässä rakennuksen pohjoiskulmasta koilliseen on pyöreä kuoppa (yleiskarttaluonnoksessa numero 4). Kuopan halkaisija on noin 2,5 metriä. Kuopan syvyyttä ei tiedetä, sillä kuoppa oli täytetty risuilla. Mahdollisesti kyseessä on vanha kaivon paikka. Kuopan itäpuolella on pieni niittyaukea, joka erottuu maastosta heinää ja männyn taimia kasvavana aukiona. Niityn takana on hirsimökki noin 20 metrin päässä kuopasta koilliseen.

Noin 26 metrin päässä rakennuksen pohja numero 1:n luoteispuolella on hirsimökki. Hirsimökin ja rakennuksen pohjan väliin jää sähkölinja ja kaksi pienempää kumpareina maastosta erottuvaa kivi/maarakennetta (yleiskarttaluonnoksessa numero 3), jotka ovat mahdollisesti myös rakennuksen pohjia. Ensimmäinen on suorakulmainen, kooltaan noin 5 x 7 metriä. Paikalla erottuu selkeä, noin 30-40 cm korkea multapenkki. Tulisijaa ei ole havaittavissa. Rakenteen sisällä on halkaisijaltaan noin 1,5 metrin, pyöreähkö, 30 cm syvä kuopanne, sekä matala oja. Tämän rakenteen luoteispuolella on noin 1,5 metrin päässä toinen, epämääräisempi multapenkki. Tämä rakenne on L-kirjaimen muotoinen, noin 2 x 5 metriä suuri. Sen pidempi pohjoissivu on samassa linjassa viereisen rakennuksen pohjan pohjoisseinän kanssa. Näistä rakennuksen pohjista noin 16 metrin päässä lounaassa on autotalli.

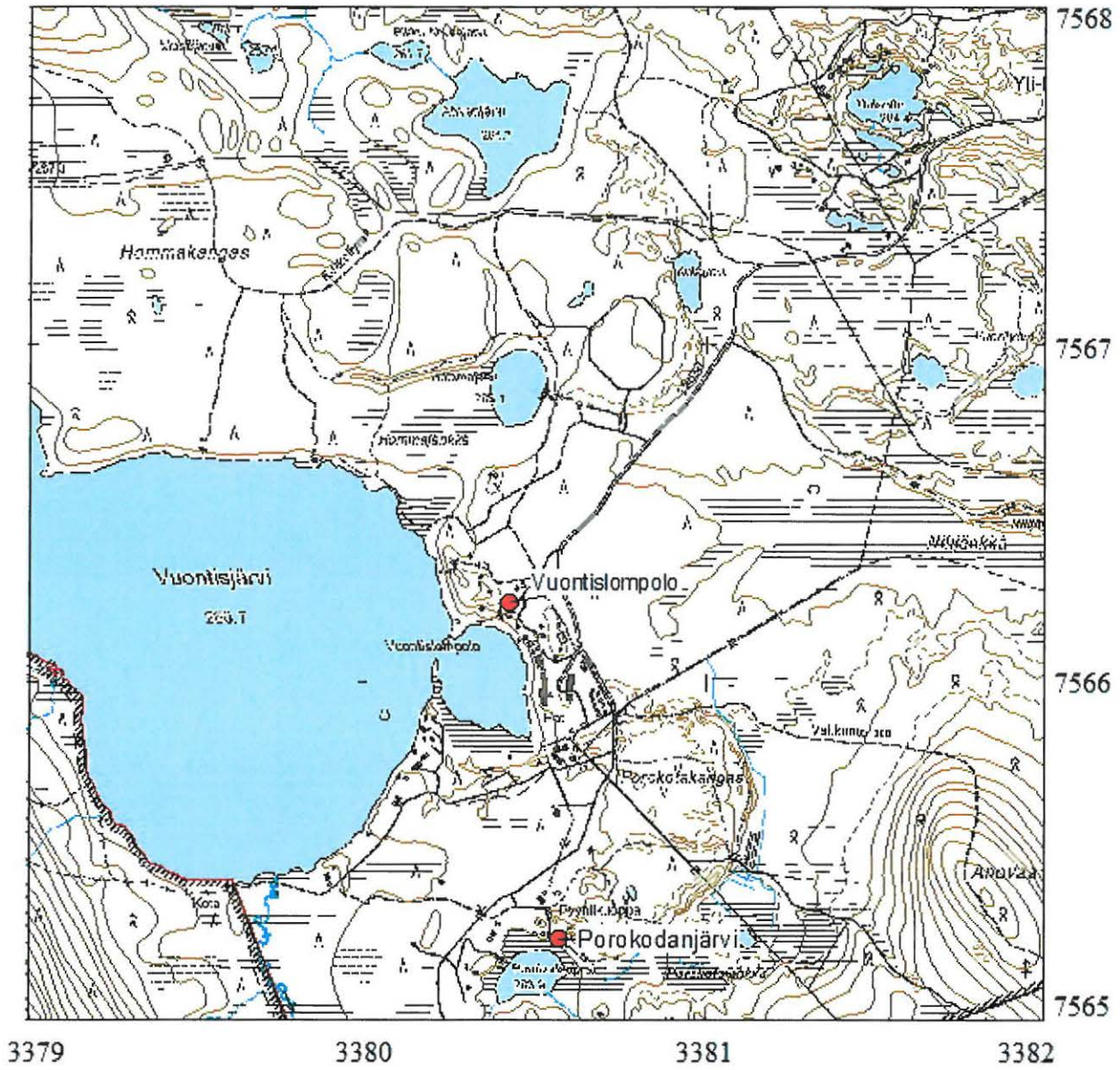
Hiekkatien eteläpuolella erottuu suuri vallien ympäröimä painanne, joka paikallisten mukaan voisi olla vanha korsunavetta (yleiskarttaluonnoksessa numero 2). Rakennuksen pohja on osin maahan kaivettu. Sen luoteispääty on avoin ja muita seinälinjoja kiertävät 1-1,5 metriset vallit. Painanne on syvimmillään keskiosastaan, missä sen syvyys on noin metrin, ja kohoaa reunoille, missä sen syvyys on noin 0,5 metriä. Rakennus on noin 8 x 12 metriä mitattuna vallien ulkoreunoista. Rakennuksen pohjoiskulmasta noin 2,7 m pohjoiseen on pyöreä kuoppa (yleiskarttaluonnoksessa numero 5). Kuopan halkaisija on noin 2,5 metriä ja syvyys noin 1,5 metriä. Kuoppaa reunustavat heikosti näkyvät matalat vallit.

Kohdetta ympäröivä maasto on tasaista. Aluskasvillisuus koostuu varvuista ja sammalista. Kohteella kasvaa katajaa ja muutama vanha, osin kelottunut mänty. Ympärillä kasvaa mäntymetsää. Paikallisen pariskunnan mukaan asuinpaikka on kuulunut Kyrön suvulle. Kohteen pohjoispuolella oleva pieni niittyaukio on ollut juhlapaikka ja paikalla on vietetty juhlia vielä nykyäänkin. Informantteina toiminut pariskunta ei halunnut nimiään julkaistavaksi. Rakennusten pohjat liittyvät mahdollisesti suomalaisasutuksen tuloon, eli nk. uudisasutukseen, joka Vuontisjärven kylissä tapahtui 1700-luvulta alkaen (Sippola & Rauhala 1992:22, 45).

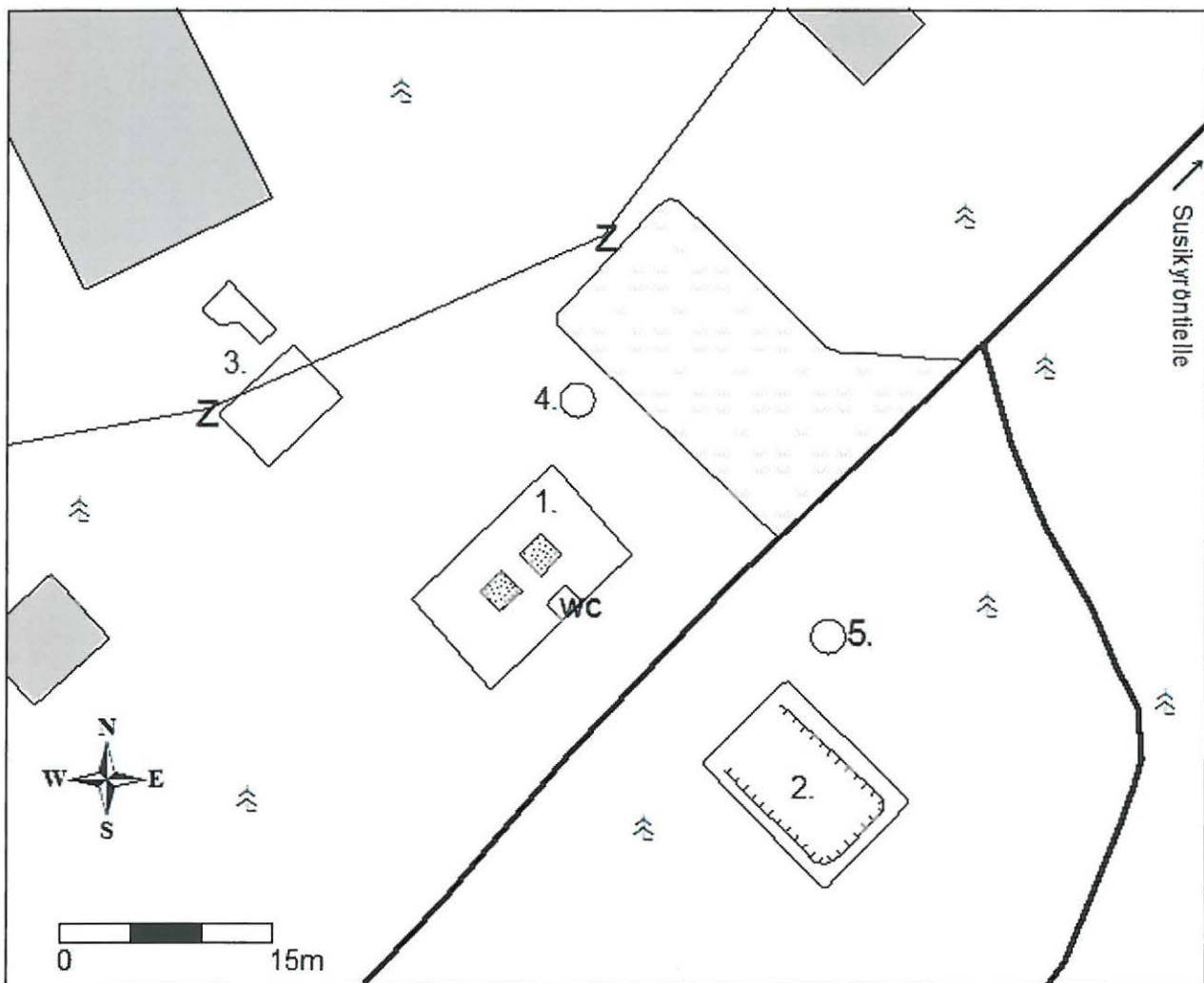
Inventointi 2007

Päivämäärä:	9.6.2007
Inventoijat:	Ulrika Köngäs, Kerkko Nordqvist, Heidi Nordqvist, Oula Seitsonen
Löydöt:	-
Havaintomahdollisuudet:	Kohtalaiset, katajisto ja paksu turve heikentävät näkyvyyttä.
Koko:	n. 70 x 40 m.
Lähilöydöt:	Enontekiö Porokodanjärvi n. 1000 m etelään Enontekiö Nammalakuru n. 3840 m lounaaseen Kittilä Ellintieva 2950 itäkoilliseen
Kartat:	Peruskarttaote 1:20 000 s. 69, Yleiskarttaluonnos 1:500 s. 70.
Valokuvat:	s. 71-73

ENONTEKIÖ 339
Vuontislompolo
PK 274202 Raattama
1: 20 000

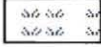

Kartta 15 Peruskarttaote kohteesta Enontekiö Vuontislompolo

Enontekiö 339 Vuontislompolo

Seitsonen et al. 2007
 9.6.2007
 Yleiskarttaluonnos
 1:500
 Piirt. Ulrika Köngäs

- Rakennuksen pohja
- 1 Talonpohja, jossa uuni/tulisija
- 2 Mahd. korsunavetan pohja
- 3 Rakennusten pohja
- Kuoppa
- 4 Mahdollinen kaivo
- 5 Kuopanne
- Hirsimökki
- Niitty
- Tie
- Sähkölinja

Kartta 16 Yleiskarttaluonnos kohteesta Enontekiö 339 Vuontislompolo

Kuva 44 Yleiskuva kohteesta Vuontislompolo. Rakennusten pohjat sijaitsevat kuvassa oikealla näkyvän niittyaukion takana tien molemmin puolin. Kuvattu koillisesta. (K.N. 2007)

Kuva 45 Tulisijallinen talonpohja (yleiskarttaluonnoksessa nro 1). Kuvassa etualalla on talon lounaisnurkka ja oikealla näkyy talonpohjan keskelle rakennettu ulkovessa. Kaksi uunipaikkaa sijaitsee wc-rakennuksen vasemmalla puolella kuvan keskellä. Kuvattu lounaasta. (K.N. 2007)

Kuva 46 Osittain maahan kaivettu mahdollinen navetan pohja (yleiskarttaluonnoksessa nro 2) näkyy kuvassa kuopanteena, jonka keskellä kasvaa kuvassa näkyvä koivu ja katajapensas. Kuvattu koillisesta. (K.N. 2007)

Kuva 47 Talonpohja (yleiskarttaluonnoksessa nro 1) kuvattuna pohjoisesta. (K.N. 2007)

Kuva 48 Talonpohjan (yleiskarttaluonnoksessa nro 1) pohjoisempi uunin paikka. Etualan mitta on 2 m. Kuvattu lounaasta. (K.N. 2007)

Kuva 49 Talonpohjan (yleiskarttaluonnoksessa nro 1) eteläisempi uunin paikka. Kuvan mitta on 2 metrinen. Taustalla ulkovessa. (K.N. 2007)

Kuva 50 Talonpohjan (yleiskarttaluonnoksessa nro 1) pohjoispuolella oleva risuilla peitetty kuoppa, joka saattaa olla vanha kaivo. Kuvattu koillisesta. (K.N. 2007)

Muonio 27 Seitaniemi

498010027

Muinaisjäännöstyyppi: Kultti- ja tarinapaikat, seidat
Ajoitus: Ajoittamaton
Rauhoitusluokka: 1
Lukumäärä: 1

Sijainti

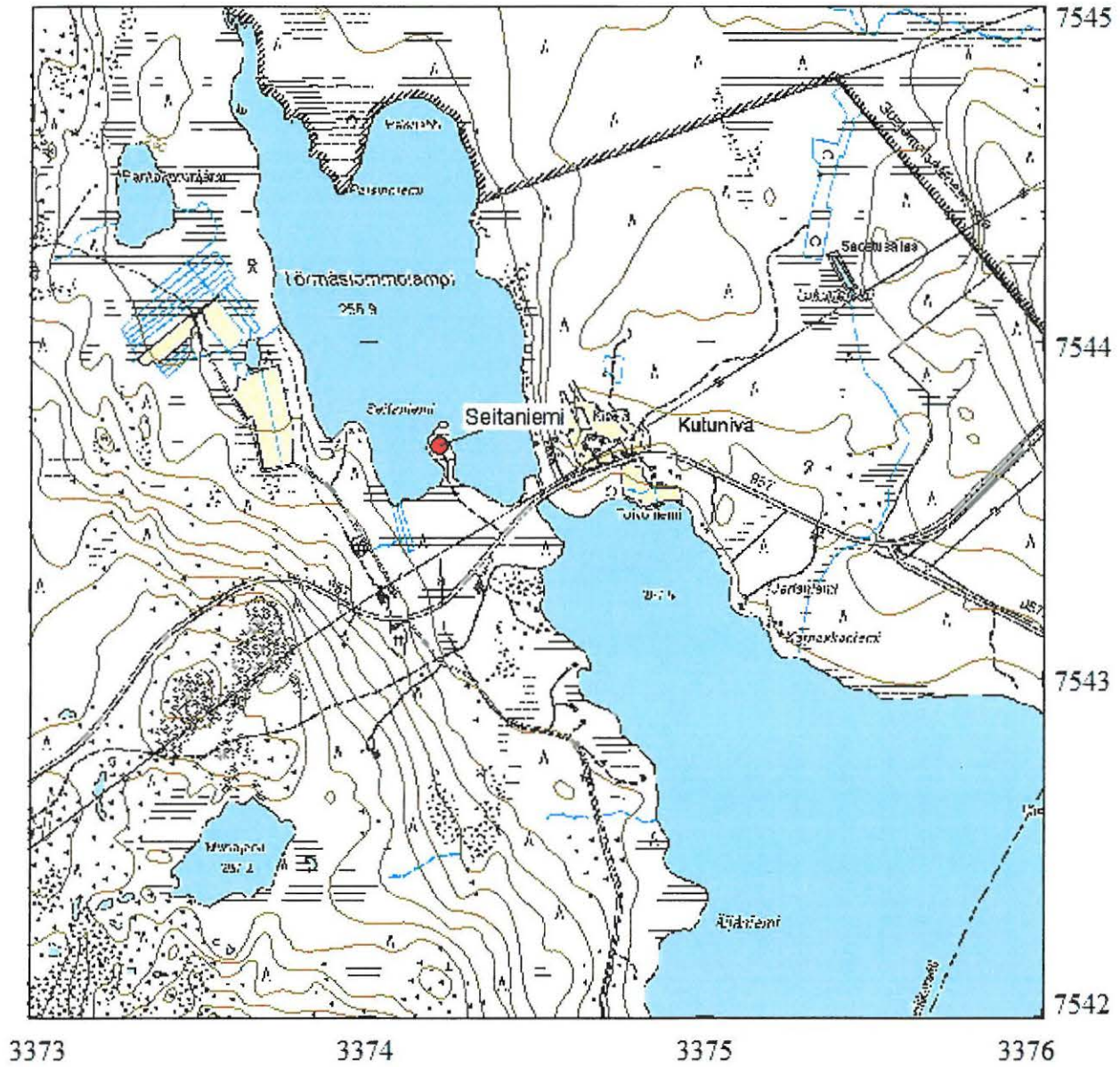
Peruskartta: 272312 Toras-Sieppi
Koordinaatit: x= 7543693 y= 3374209 z= n. 260 m mpy
Etäisyystieto: Muonion kirkosta n. 13,5 km itään
Tutkimukset: H. Oksala1995 –inventointi
A. Krapu 2004 –inventointi
O. Seitsonen, U. Köngäs, H. Nordqvist & K. Nordqvist 2007 -
inventointi

Kohde on Jerisjärven luoteisekulmassa olevan Törmäslompolonlammen etelärannalla. Järveen työntyy etelästä seitaniemi-niminen niemi, joka on noin 150 metriä pitkä suokaistale. Paulanharjun (1932: 47-48) mukaan niemellä on ollut seita, jolle on vielä 1870-80 luvulla uhrattu peuran sarvia. Paikalla ei inventoinnin yhteydessä näkynyt yhtään poikkeavaa kiveä, joka olisi voitu tulkita seidaksi. Myöskään Oksala ei paikallistanut 1995 inventoinnissaan seitaa. Seitakohde lienee tuhoutunut. Niemessä oli kuitenkin havaittavissa yksi tai kaksi epämääräistä turvevallin muodostamaa rinkulaa, jotka saattavat olla mahdollisesti kodanpohjia. Maasto kohteella oli turvemättäiden ja vaivaiskoivujen muodostamaa rämeikköä.

Inventointi 2007

Päivämäärä: 6.6.2007
Inventoijat: Ulrika Köngäs, Kerkko Nordqvist, Heidi Nordqvist
Löydöt: -
Havaintomahdollisuudet: Kohtalaiset, maasto on peitteistä ja epätasaista.
Koko: -
Lähilöydöt: Muonio Siepinkuru n. 3400 m lounaaseen
Muonio Keimiönniemi n. 3560 m kakkoon
Kartat: Peruskarttaote 1:20 000 s. 75
Valokuvat: s. 76

MUONIO 27
Seitaniemi
PK 272312 Toras-Sieppi
1: 20 000

Kartta 17 Peruskarttaote kohteesta Muonio 27 Seitaniemi

Kuva 51 Seitaniemen niemessä oleva mahdollinen kodanpohja näkyy kuvassa keskellä donitsimaisena renkaana, jonka keskellä kasvaa koivu. Kuvattu lännestä. (K.N. 2007)

Muinaisjäännöstyyppi: Muinaisjäännösryhmä
(seita, kalakenttä, pyyntikuoppia, kvartsilöytöpaikka)
Ajoitus: Ajoittamaton
Rauhoitusluokka: 1/2
Lukumäärä: 3

Sijainti

Peruskartta: 274201 Pallastunturi
Koordinaatit: x= 7554659 y= 3381590 z= n. 270 m mpy
Etäisyystieto: Muonion kirkosta n. 23,2 km koilliseen
Tutkimukset: Kotivuori 2002 –inventointi
O. Seitsonen, U. Köngäs, H. Nordqvist & K. Nordqvist 2007 -
inventointi

Kohde sijaitsee Pallasjärven pohjoispäässä, kapealla järveen pistävällä Porviniemellä, matalalla harjanteella. Kohteelta tunnettiin aikaisemmin kaksi pyyntikuoppaa, seitakivi ja kalakenttä. Tässä inventoinnissa niemenkärjestä löydettiin lisäksi kvartsi-iskoksia. Niemen pohjoispäässä on kolme mökkiä, joiden pohjoispuolelta alkaa suo. Mökkien vaiheilla on perimätiedon mukaan ollut kalakenttiä (Kotivuori 2002). Muinaisjäännösalueen voi katsoa kattavan koko Porviniemen alueen, noin 400 metrin matkalta niemen pohjoisosasta niemen eteläkärkeen asti. Niemi on pohjoisosasta noin 120 m leveä ja kapenee eteläkärkeen, joka on kapeimmillaan noin 10 metriä leveä.

Kalakenttiä lukuunottamatta muinaisjäännökset sijaitsevat niemen eteläosassa, harjanteen päällä olevalla tasanteella. Harjanteen reunat ja eteläkärki laskevat Pallasjärveen. Harjanteen päällä kulkee pieni polku. Heti polun vieressä, noin 50 m niemekkeen eteläkärjestä on seitakivi. Seitakivessä on havaittavissa selkeät ihmiskasvojen profiilia muistuttavat piirteet. Seitakiven alle ja sen koloihin oli uhrattu erilaisia esineitä tulitikuista kolikoihin. Kivi on noin 1,5 x 1,5 metriä suuri punertava graniittilohkare. Toinen pyyntikuopista on aivan seitakiven vieressä. Tämä pyyntikuoppa on pyöreä, halkaisija on noin 2,5 metriä ja syvyys 0,5 cm. Toinen samantapainen pyyntikuoppa on noin 50 metriä pohjoisempaan. Niemen eteläkärjessä on kahden koivun välissä tasainen pöytäkivi. Kivi on voinut liittyä kulttipaikkaan tai paikan kalastushistoriaan.

Lisäksi tämän vuoden inventoinnissa löydettiin aivan niemen kärjestä kvartsi-iskoksia modernin nuotiopaikan vierestä halkaisijaltaan noin 5 metrin kokoiselta alueelta. Iskokset kuvattiin ja jätettiin paikoilleen. Aikaisemmissa tutkimuksissa kohteelta ei ole löydetty kvartsi-löytöjä. Maaperä alueella on kivistä moreenia. Aluskasvillisuus on pääosin varpukasveja ja paikalla kasvaa harvakseltaan koivuja.

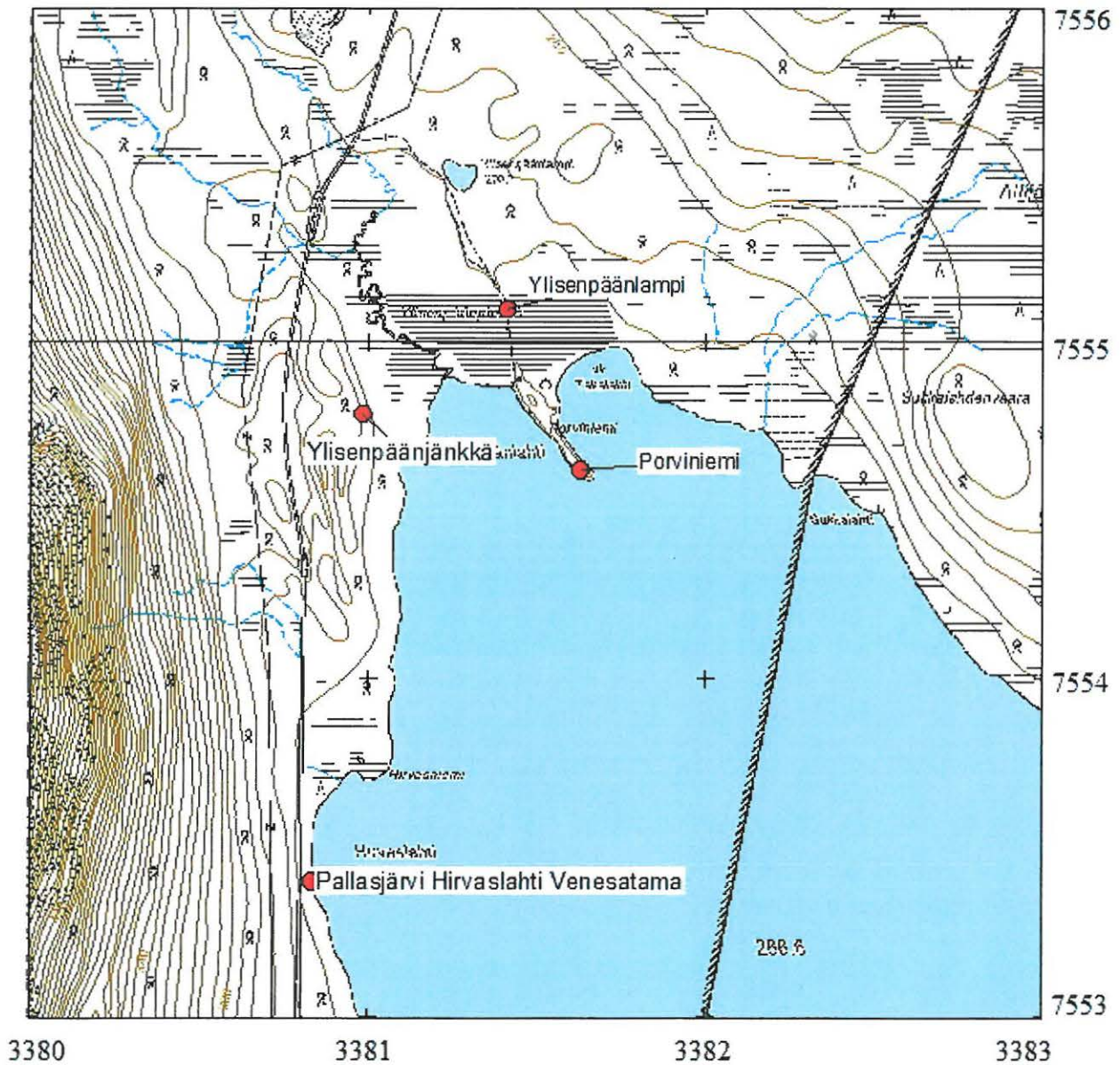
Inventointi 2007

Päivämäärä: 5.6.2007
Inventoijat: Ulrika Köngäs, Kerkko Nordqvist, Heidi Nordqvist
Löydöt: -
Havaintomahdollisuudet: Hyvät, maasto on avointa
Koko: -
Lähilöydöt: Muonio Ylisenpäänjänkkä n. 670 m länsilounaaseen
Muonio Pallasjärvi Hirvaslahti Venesatama n. 1450 koilliseen

Kartat:
Valokuvat:

Muonio Ylisenpäänlampi n. 520 m pojoiskoilliseen
Peruskarttaote 1:20 000 s. 78
s. 79-82

MUONIO 229
Porviniemi
PK 274201 Pallastunturi
1: 20 000

Kartta 18 Peruskarttaote kohteesta Muonio 229 Porviniemi

Kuva 52 Yleiskuva Porviniemestä niemenkärjestä niemelle päin. Kuvan keskellä näkyy pöytäkiivi. Kuvattu etelästä. (K.N. 2007)

Kuva 53 Kvartsilöytöpaikka Porviniemen eteläkärjessä. Kuvassa K. Nordqvist valokuvaa kvartseja löytöpaikalla. Kuvattu pohjoisesta. (U.K. 2007)

Kuva 54 Porviniemen eteläkärkärjestä löydettyjä kvartsi-iskoksia. Löytöjä ei otettu talteen. (K.N. 2007)

Kuva 55 Porviniemen seitakivessä on nähtävissä ihmiskasvojen profiili. Kuvattu koillisesta. (K.N. 2007)

Kuva 56 U. Kögäs seitakiven viereisessä pyyntikuopassa. Kuvattu koillisesta. (K.N. 2007)

Kuva 57 H. Nordqvist niemen pohjoisosassa olevassa pyyntikuopassa. Kuvattu luoteesta. (K.N. 2007)

Kuva 58 Niemen eteläkärjessä oleva pöytäkieli. Vasemmalla K. Nordqvist dokumentoimassa kohdetta. Kuvattu lounaasta. (U.K. 2007)

Muonio 231 Pallaslompoharju N

261010078

(Entinen Kittilä 78)

Muinaisjäänöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat, pyyntikuopat
Ajoitus: Esihistoriallinen
Rauhoitusluokka: 2
Lukumäärä: 3

Sijainti

Peruskartta: 274103 Sammaltunturi
Koordinaatit: x= 7550137 y= 3382953 z= n. 270 m mpy
Etäisyystieto: Muonion kirkosta n. 22,9 km itäkoilliseen
Tutkimukset: A. Arponen 1989 –inventointi
H. Kotivuori 2002 –inventointi
O. Seitsonen, U. Köngäs, H. Nordqvist & K. Nordqvist 2007 -
inventointi

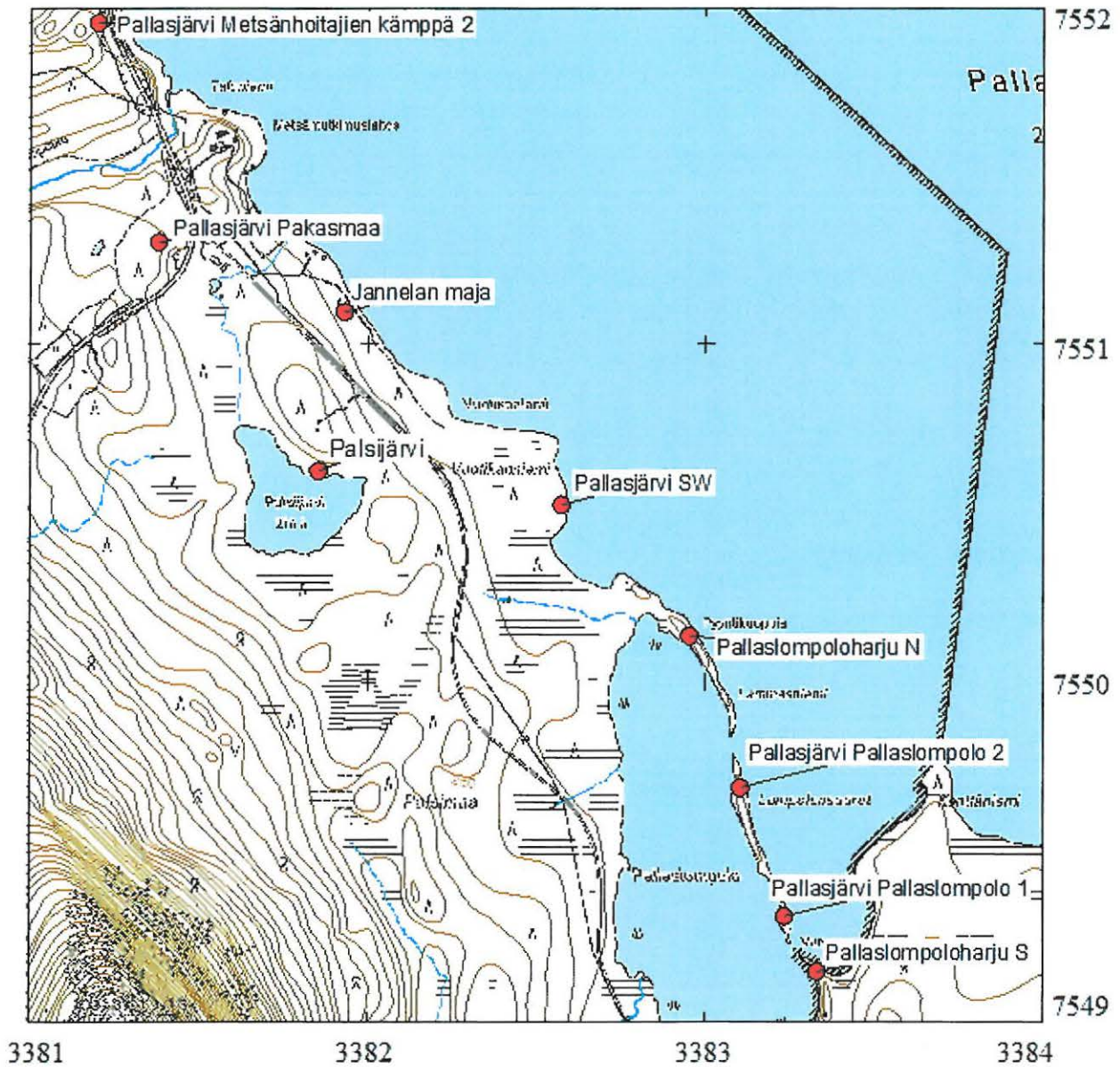
Kohde sijaitsee Pallasjärven eteläpäässä, pohjoisluode-eteläkaakko -suuntaisen harjujakson pohjoisimmalla harjulla, joka yhtyy mantereeseen. Mannerta ja harjua erottaa suo. Arposen mukaan harjulla on 3 pyyntikuoppaa n. 270 m:n matkalla. Tämän vuoden inventoinnissa harjanteelta paikallistettiin kaksi pyyntikuoppaa, kaksi epämääräisempää painannetta sekä löydettiin kvartsi-iskoksia. Muinaisjäänösalue kattaa koko niemen, ja kuuluu todennäköisesti samaan pyyntikuoppasysteemiin kuin niemen kaakkoispuolella, Pallaslompolonsaarissa sijaitsevat pyyntikuopat. Maaperä kohteella on runsaskivistä moreenia. Aluskasvillisuus koostuu varvikosta ja paikalla kasvaa koivuja.

Kvartsi-iskosten löytöpaikka sijaitsee niemen pohjoisosassa, harjanteen luoteispäässä, missä niemi taittuu etelään. Löytöpaikka sijaitsee loivalla, tasaisella etelään aukeavalla rinteellä, joka viettää eniten lounaaseen. Löytöpaikasta noin 15 metrin päässä lännessä rinne laskee jyrkästi Pallasjärveen. Samoin harjanteen laen itäpuolella, noin 20 metrin päässä löytöpaikasta rinne tekee jyrkän laskun Pallasjärveen. Kohteen tausta nousee aluksi loivasti ja joidenkin kymmenien metrien päässä jyrkemmin kohti vanhastaan tunnettua pyyntikuoppaa luoteessa, n. 60-70 m päässä löytöpaikasta. Löytöalueen eteläpuolella harjanne laskee loivasti kohti niemen kärkeä. Kvartsit löytyivät puhki erodoituneelta maanpinnalta n. 10 x 10 m alueelta

Inventointi 2007

Päivämäärä: 4.6.2007
Inventoijat: Ulrika Köngäs, Kerkko Nordqvist, Heidi Nordqvist
Löydöt: KM 36866, kvartsi-iskoksia 5 kpl
Havaintomahdollisuudet: Hyvät, maaperä osin rikki, kasvillisuus matalaa.
Koko: -
Lähilöydöt: Muonio Pallasjärvi Pallaslompolo 2 n. 470 m eteläkaakkoon
Muonio Pallasjärvi SW n. 540 m luoteeseen
Kartat: Peruskarttaote 1:20 000 s. 84
Valokuvat: s. 85-86

MUONIO 231
Pallaslompoloharju N
PK 274103 Sammaltunturi
1: 20 000

Kartta 19 Peruskarttaote kohteesta Muonio 231 Pallaslompoloharju N

Kuva 59 Kuvassa U. Kõngäs pohjoisimmassa pyyntikuopassa, oikealla H. Nordqvist. Kuvattu lännestä. (K:N; 2007)

Kuva 60 Kuvassa H. Nordqvist Pallaslompolaharju N eteläisimmässä pyyntikuopassa. Kuvattu luoteesta. (K:N; 2007)

Kuva 61 Pallaslompoharju N kvartsilöytöpaikka kuvattuna luoteesta. (K.N. 2007)

Muonio 232 Metsänhoitajien kämppä
(Entinen Kittilä 80)

261010080

Muinaisjäännöstyyppi: Asuinpaikka
Ajoitus: Esihistoriallinen
Rauhoitusluokka: 2
Lukumäärä: 2

Sijainti

Peruskartta: 274103 Sammaltunturi
Koordinaatit: x= 7552064 y=3381249 z= n.270 m mpy
Etäisyystieto: Muonion kirkosta n. 29,8 km itäkoilliseen
Löydöt: KM 25469: 1-5 kvartsi-iskoksia ja -kaapimia,
KM 28563: 1-13 Kvartsikaapimia 8kpl, kvartsiesineitä 2kpl, kvartsiydin,
pirstottuja kvartsikappaleita 2 kpl, kvartsi-iskoksia 8 kpl
Tutkimukset: A. Arponen 1989 –inventointi
P. Hamari & P. Pesonen 1994 –tarkastus
H. Kotivuori 2002 –inventointi
O. Seitsonen, U. Köngäs, H. Nordqvist & K. Nordqvist 2007 -
inventointi

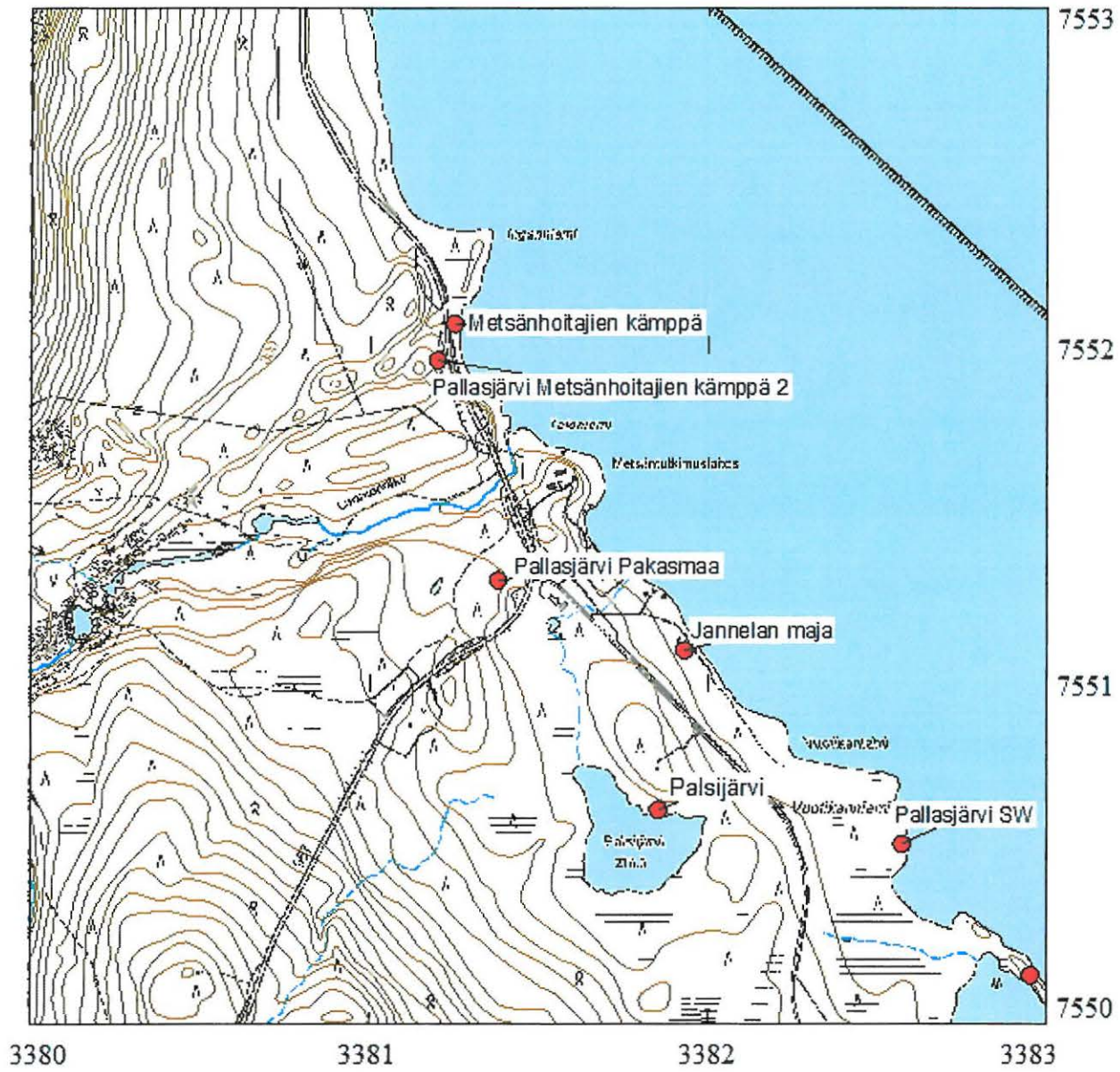
Kohde sijaitsee Pallasjärven länsirannalla, Metsänhoitajien kämpän pihapiirissä, maantie numero 957 ja Pallasjärven väliin jäävällä rantaterassilla. Rakennusten piha-alueelta löydettiin aikaisempien vuosien tapaan kvartseja, jotka jätettiin paikoilleen. A. Arposen 1989 havaitsema suorakaiteen muotoinen latomus sijaitsee kämpän etelänurkalla, lähellä mökin terassin reunaa. Latomus on noin 120 x 70 cm kokoinen, sen kivet ovat halkaisijaltaan noin 10-20 cm (Hamari & Pesonen 1994). Latomuksesta on näkyvissä reunakivet, keskeltä se on sammalen ja maan peittämä. Kohde ajoittuu inventointitulokintojen mukaan mahdollisesti kivi- ja rautakaudelle.

Alueen kasvillisuus on kuivaa mäntykangasta. Pihapiiristä kasvillisuus on kulunut pois, mutta ympäröivä aluskasvillisuus koostuu etupäässä varpukasveista. Tasainen rantaterassi rajautuu etupäässä Metsänhoitajien kämpän pihapiiriin. Kämpän pohjoispuolella on noin 50 metrin päässä kosteahko soistunut alue. Eteläpuolella Pallasjärveen laskeva rinne jyrkkenee, eikä rantaterassi jatku kohteen eteläpuolella. Metsänhoitajien kämppä on nykyisin vähäisessä käytössä, jolloin kohteelle kohdistuva maastoa kuluttava tallaus on vähentynyt. On kuitenkin muistettava, että jos kämpälle ja sen pihapiirille kohdistuu tulevaisuudessa uudestaan aktiivista käyttöä, olisi ainakin kohteen pihapiiri syytä tutkia.

Inventointi 2007

Päivämäärä: 5.6.2007
Inventoijat: Ulrika Köngäs, Kerkko Nordqvist, Heidi Nordqvist
Löydöt: -
Havaintomahdollisuudet: Hyvät, pihapiiri on avoin
Koko: -
Lähilöydöt: Muonio Pallasjärvi Metsänhoitajien kämppä 2 n. 120 m koilliseen
Muonio Jannelan maja n. 1180 m kaakkoon
Muonio Pallasjärvi Hirvaslahti Venesatama 1400 m pohjoisluoteeseen
Kartat: Peruskarttaote 1:20 000 s. 88
Valokuvat: s. 89-90

MUONIO 232
Metsänhoitajien kämpä
PK 274103 Sammaltunturi
1: 20 000

Kartta 20 Peruskarttaote kohteesta Muonio 232 Metsänhoitajien kämpä

Kuva 62 Yleiskuva kohteesta Metsänhoitajien kämppä. Kuvassa H. Nordqvist, Metsähallituksen edustaja Y. Norokorpi ja U. Köngäs tarkastamassa kohdetta. Kuvattu etelästä. (K.N. 2007)

Kuva 63 Yleiskuva kohteesta Metsänhoitajien kämppä, suorakulmainen liesilatamus on kämpän terassin oikealla puolella. Kuvattu lounaasta. (U.K. 2007)

Kuva 64 Nelisivuinen liesilatomus, kuvattu lounaasta. (K.N. 2007)

Muonio 233 Pallasjärvi SW

261010081

(Entinen Kittilä 81)

Muinaisjäänöstyyppi: Muinaisjäänösryhmät (liesikiveys, kuopanne, rajakivi)
Ajoitus: Ajoittamaton
Rauhoitusluokka: 2
Lukumäärä: 2

Sijainti

Peruskartta: 274103 Sammaltunturi
Koordinaatit: x= 7550526 y=3382572 z= n. 269 m mpy
Etäisyystieto: Muonion kirkosta n. 22,6 km itäkoilliseen
Tutkimukset: A. Arponen 1989 –inventointi
P. Hamari & P. Pesonen 1994 –tarkastus
H. Kotivuori 2002 –inventointi
O. Seitsonen, U. Köngäs, H. Nordqvist & K. Nordqvist 2007 -
inventointi

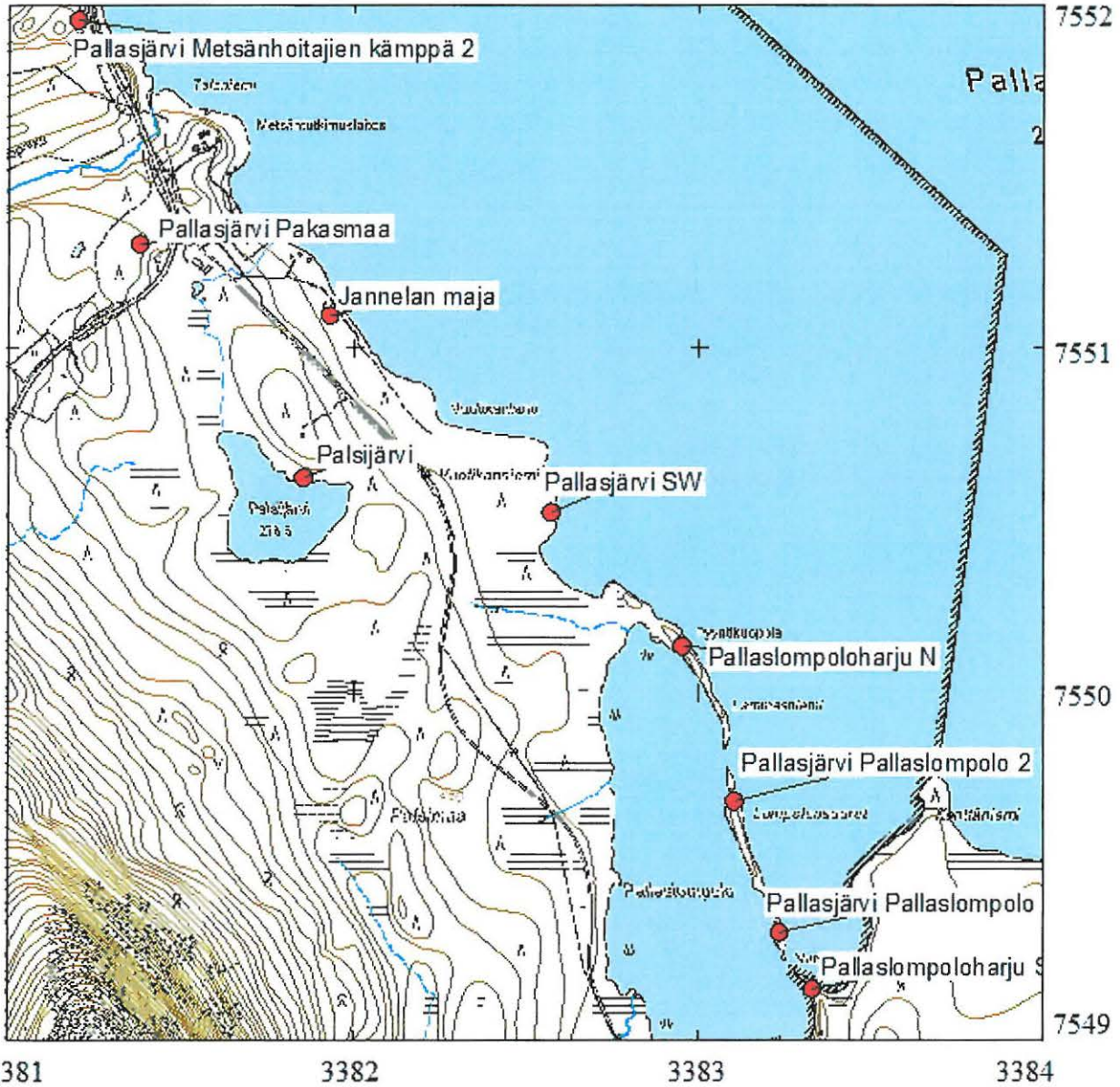
Kohde sijaitsee Pallasjärven eteläosan lounaisrannalla. A. Arponen on vuoden 1989 inventoinnissaan löytänyt rantatörmältä, noin 5 metrin päässä rannasta, suorakaiteenmuotoisen kivilatomuksen, metrin laajuisen maatuneen kuopan ja 1,5 m pitkän kivirivin. Hamari & Pesonen paikallistivat 1994 liesilatомуksen, joka oli peittynyt pitkälti sammaleeseen. Tämän vuoden inventoinnissa paikkaa ei pystytty varmasti paikallistamaan. Maan päällä ei ollut näkyvillä minkäänlaisia rakenteita. Paikalta havaittiin hyvin matala, maatunut epämääräinen painanne, joka saattaa olla Arposen mainitsema kuopanne.

Lisäksi Hamari & Pesonen kertovat, että kohteesta noin 50 metrin päässä etelässä on karkeasti neliönmuotoinen kivikasa. Kasan keskelle oli tuettu pystyyn pitkulainen kivi. Kasan korkeus oli noin 60-70 cm. Kyseessä lienee vanha rajamerkki. Myös Kotivuori on 2002 paikallistanut rajamerkin, mutta tämän vuoden inventoinnissa rajamerkin paikka jäi tarkistamatta.

Inventointi 2007

Päivämäärä: 4.6.2007
Inventoijat: Ulrika Köngäs, Kerkko Nordqvist, Heidi Nordqvist
Löydöt: -
Havaintomahdollisuudet: Kohtalaiset, aluskasvillisuus melko niukkaa.
Koko: -
Lähilöydöt: Muonio Palsijärvi n. 725 m länteen
Muonio Pallaslompolaharju N n. 540 m kaakkoon
Muonio Jannelanmaja n. 860 m luoteeseen
Kartat: Peruskarttaote 1:20 000 s. 92
Valokuvat: -

MUONIO 233
 Pallasjärvi SW
 PK 274103 Sammaltunturi
 1: 20 000

Kartta 21 Peruskarttaote kohteesta 233 Pallasjärvi SW

Muonio 234 Jannelan maja

261010094

(Entinen Kittilä 94)

Muinaisjäännöstyyppi: Muinaisjäännösryhmä (liesikiveys, kvartsilöytöpaikka)
Ajoitus: Rautakautinen ?
Rauhoitusluokka: 2
Lukumäärä: 2

Sijainti

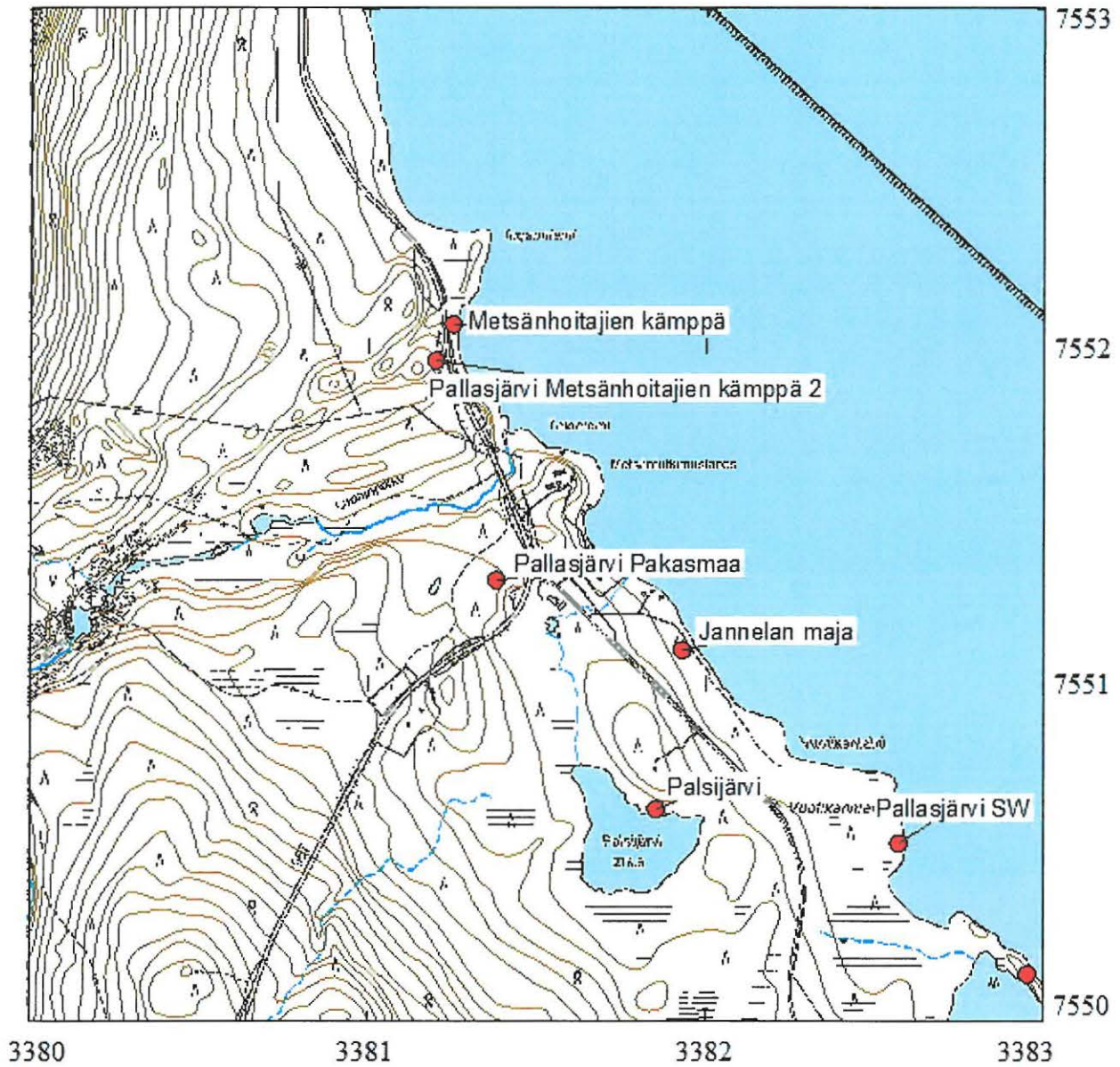
Peruskartta: 274103 Sammaltunturi
Koordinaatit: x= 7551098 y= 3381929 z= n. 272 m mpy
Etäisyystieto: Muonion kirkosta n. 22,2 km itäkoilliseen
Löydöt: KM 28564: 1-10 (kvartsi-iskoksia, 2 kpl kvartsi esineitä, kvartsiydin, 25 kpl kvartsi-iskoksia)
Tutkimukset: P. Hamari & P. Pesonen 1994 –tarkastus
H. Kotivuori 2002 –inventointi
O. Seitsonen, U. Köngäs, H. Nordqvist & K. Nordqvist 2007 - inventointi

Kohde sijaitsee Pallasjärven lounaisrannalla, n. 600 m Metsäntutkimuslaitoksen koeasemasta kaakkoon ja n. 100 m Jannelan maja -nimisestä vierasmajasta kaakkoon, koeasemalta majalle johtavalta tieltä kaakkoon haarautuvan, rannan suuntaisen polun varressa. Alue on kuivaa, hiekkapohjaista mänty- ja kuusimetsää. Maasto laskee rantaa kohti muodostaen tasaisen rantaterassin. Polun alkupäässä sijaitsee kaksi suorakaiteenmuotoista latomusta n. 30 m päässä toisistaan. Latomukset ovat noin 100-120 x 60 cm kokoisia (Hamari & Pesonen 1994). Lisäksi noin 90 metriä etelämpänä havaittiin polulta kolmas mahdollinen latomuksen paikka, joka todennäköisesti on sama kuin Hamarin ja Pesosen 1994 mainitsema osittain sammalen alla oleva mahdollinen latomus. Polulta löydettiin kvartseja, joita ei poimittu talteen. Latomukset ovat tulkittu aiempien tutkimusten yhteydessä todennäköisesti saamelaisperäisiksi kotaliesiksi rautakauden loppupuolelta, kvartsilöydöt ovat todennäköisesti samalta asutusjaksolta (Hamari & Pesonen 1994). Polun pinta on hyvin kulunut ja mineraalimaa on polun kohdalla näkyvässä. Polun paikalla on kulkenut aikaisemmin metsätie, mutta nykyisin kohteelle ei johda opastettuja reittejä ja retkeily on kohteella vähäistä. Jos kohteelle tulevaisuudessa ohjataan retkeilijöitä, on kohteen säilyminen otettava huomioon.

Inventointi 2007

Päivämäärä: 4.6.2007
Inventoijat: Ulrika Köngäs, Kerkko Nordqvist, Heidi Nordqvist
Löydöt: -
Havaintomahdollisuudet: Hyvät, polun pinta kulunut puki.
Koko: -
Lähilöydöt: Muonio Palsijärvi n. 470 m etelälounaaseen
Muonio Metsänhoitajien kämppä n. 1180 m luoteeseen
Muonio Pallasjärvi SW n. 860 m kaakkoon
Kartat: Peruskarttaote 1:20 000 s. 94
Valokuvat: s. 95-96

MUONIO 234
Jannelan maja
PK 274103 Sammaltunturi
1: 20 000

Kartta 22 Peruskarttaote kohteesta Muonio 234 Jannelan maja

Kuva 65 Jannelan majan polulla oleva pohjoisin liesilatamus. Kuvattu lounaasta. (K.N. 2007)

Kuva 66 Jannelan majan keskimäinen liesilatamus kuvattuna lounaasta. (K.N.2007)

Kuva 67 Jannelan majan eteläisin liesilatamus kohteen läpi kulkevalla polulla. Kuvattu lounaasta. (K.N. 2007)

Kuva 68 Jannelan majan asuinpaikka pohjoisimman ja keskimmäisen liesilatamuksen kohdalta, paikalta löytyi kvartsi-iskoksia. Kuvattu lounaasta. (K.N. 2007)

Muonio 235 Ylisenpäänlampi

1000000550

(Entinen Kittilä 216)

Muinaisjäännöstyyppi: Asuinpaikka
Ajoitus: Kivikautinen
Rauhoitusluokka: 2
Lukumäärä: 1

Sijainti

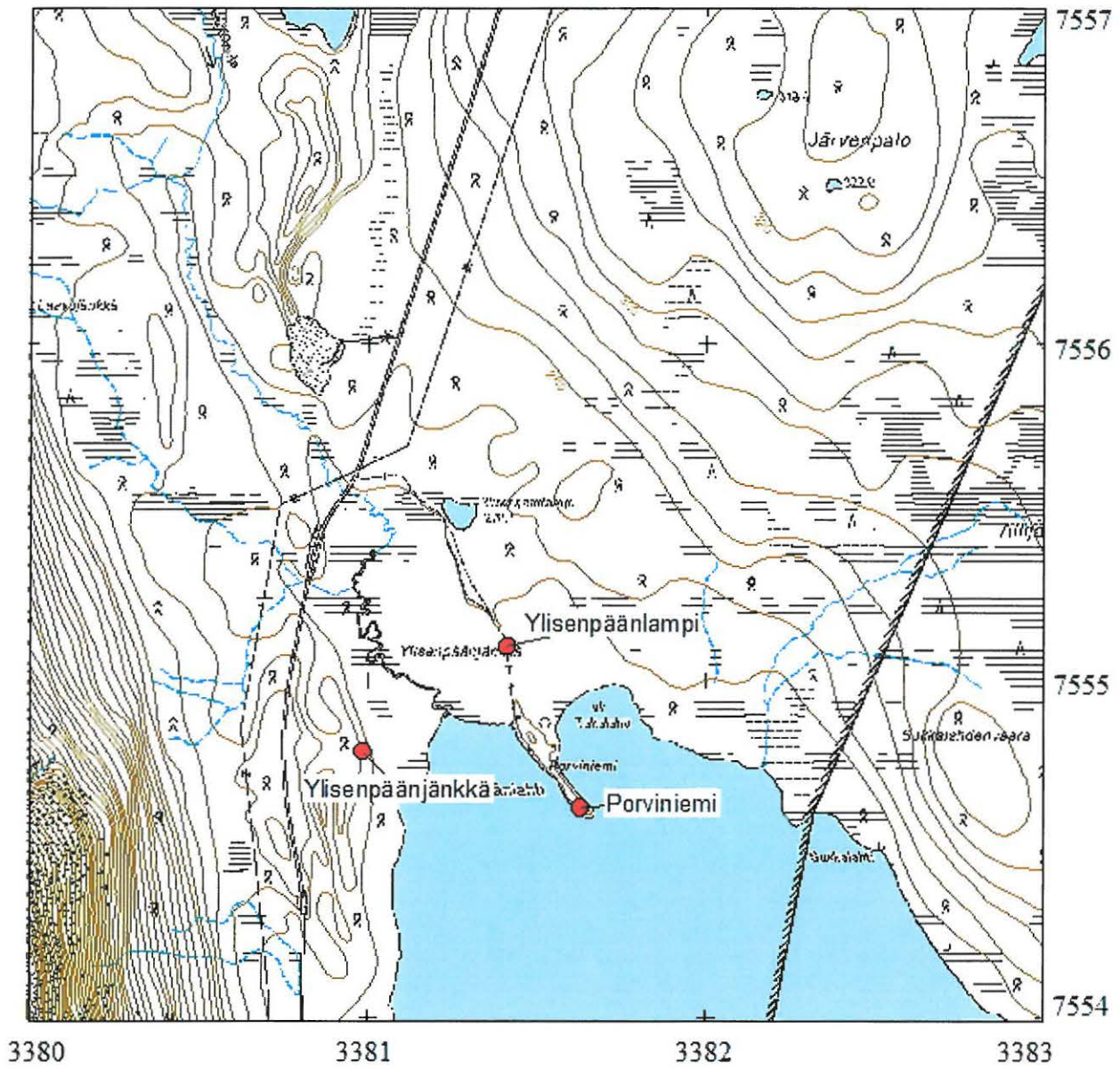
Peruskartta: 274201 Pallastunturi
Koordinaatit: x= 7555189 y= 7555189 z= n. 270 m mpy
Etäisyystieto: Muonion kirkosta n. 23,2 km koilliseen
Tutkimukset: H. Kotivuori 2002 –inventointi
O. Seitsonen, U. Köngäs, H. Nordqvist & K. Nordqvist 2007 -
inventointi

Kivikautinen asuinpaikka sijaitsee Pallasjärven pohjoisrannalla, Pallastunturilta Raattamaan johtavan tien itäpuolella, n. 370 m Ylisenpäänlammesta eteläkaakkoon. Kohde sijaitsee luodekaakko-suuntaisen harjanteen eteläisessä päädyssä. Harjannetta ympäröi suo. Harjanteen leveys on noin 15 metriä ja kivikautiset asuinpaikkahavainnot rajoittuvat harjanteen eteläkärkeen. Tämän vuoden inventoinnissa paikalta havaittiin muutama kvartsi-iskos, jotka jätettiin paikoilleen. Kotivuori mainitsee vuoden 2002 inventoinnissa paikalta löytyneen kvartsin lisäksi myös palanutta luuta. Harjanteen läpi kulkee polku, joka on kuluttanut harjannetta paikoittain huomattavan paljon. Itse kohteella kulutus on rajautunut vain polun kohdalle, mutta muutama kymmenen metriä ennen kohdetta harjanne on kulunut hyvin laajalti. Aluetta ympäröivä aluskasvillisuus on etupäässä varpukasveja ja metsätyyppi harvaa koivumetsää. Maaperä on soransekaista hiekkaa.

Inventointi 2007

Päivämäärä: 5.6.2007
Inventoijat: Ulrika Köngäs, Kerkko Nordqvist, Heidi Nordqvist
Löydöt: -
Havaintomahdollisuudet: Hyvät, ympäristö on avointa.
Koko: -
Lähilöydöt: Muonio Ylisenpäänjänkkä n. 530 m lounaaseen
Muonio Porviniemi n. 520 m etelälounaaseen
Kartat: Peruskarttaote 1:20 000 s. 98
Valokuvat: s. 99

MUONIO 235
Ylisenpäänlampi
PK 274201 Pallastunturi
1: 20 000

Kartta 23 Peruskarttaote kohteesta Muonio 235 Ylisenpäänlampi

Kuva 69 Yleiskuva kohteesta Ylisenpäänlampi. Etualalla U. Köngäs ja taka-alalla H. Nordqvist tekemässä muistiinpanoja kohteesta. Kuvattu luoteesta. (K.N. 2007)

Kuva 70 Yleiskuva kohteesta Ylisenpäänlampi. Asuinpaikka sijaitsee pitkospuiden päässä olevassa metsäisessä suosaarekkeessa. Kuvattu etelästä. (K.N.2007)

Muinaisjäännöstyyppi: Muinaisjäännösryhmä (liesikiveyksiä, kuopanteita)
Ajoitus: Ajoittamaton
Rauhoitusluokka: 2
Lukumäärä: 3

Sijainti:

Peruskartta: 274103 Sammaltunturi
Koordinaatit: x=7549306 y=3383236 z= n. 270 m mpy
Etäisyystieto: Muonion kirkosta n. 23 km itäkoilliseen
Tutkimukset: Kotivuori 2002 –inventointi
O. Seitsonen, U. Köngäs, H. Nordqvist & K. Nordqvist 2007 -
inventointi

Kohde sijaitsee Pallasjärven lounaisosassa, eteläisimmällä Pallaslompolonharjun ja mantereen välissä sijaitsevista matalien harjujen muodostamista Pallaslompolonsaarista, noin 500 m järven lounaisrannan venerannasta koilliseen. Saari on noin 230 m pitkä kaakko-luode -suunnassa ja leveydeltään 5-35 m. Saari kohoo molemmista kärjistän loivasti kohti saaren keskellä olevaa matalaa harjanteen lakea. Harjanne laskee idässä ja lännessä melko selvästi ja jyrkästi suoraan järveen 2-3 m. Maaperä saarella on melko kivistä hiekkamoreenia, kasvillisuus on pääasiassa koivuvaltaista kuivaa varvikkoa kasvavaa kangasta. Kaikkiaan saaresta löydettiin liesilatomus ja kaksi kuoppaa, kaikki ajoitukseltaan epämääräisiä. Kotivuori on 2002 inventoinnissaan löytänyt paikalta 3 pyyntikuoppaa. Koko saari voidaan katsoa muinaisjäännösalueeksi.

Liesilatomus

Liesilatomus 1 sijaitsee saaren keskellä, sen korkeimmalla kohdalla, n. 30 saaren eteläkärjestä. Se on pyöreähkö, halkaisijaltaan n. 60-70 cm. Se on tehty halkaisijaltaan 10-20 cm kivistä, joskin joukossa on myös yli 30 cm kiviä. Latomus on sammaloitunut ja siinä on havaittavissa hiiltä. Paikalta ei tehty esinelöytöjä.

Kuopat 1-2

Kuoppa 1 (eteläisempi) sijaitsee noin 20 m pohjoiseen liesilatomuksesta. Kuoppa 2 sijaitsee siitä noin 3 m pohjoiseen. Molemmat kuopat ovat pyöreitä, melko pieniä ja matalia; kuoppa 1 on halkaisijaltaan n. 2 m ja syvyydeltään n. 40 cm, kuoppa 2 on halkaisijaltaan 1,5 m ja syvyydeltään 40 cm. Kuopassa 2 on havaittavissa hyvin heikot vallit.

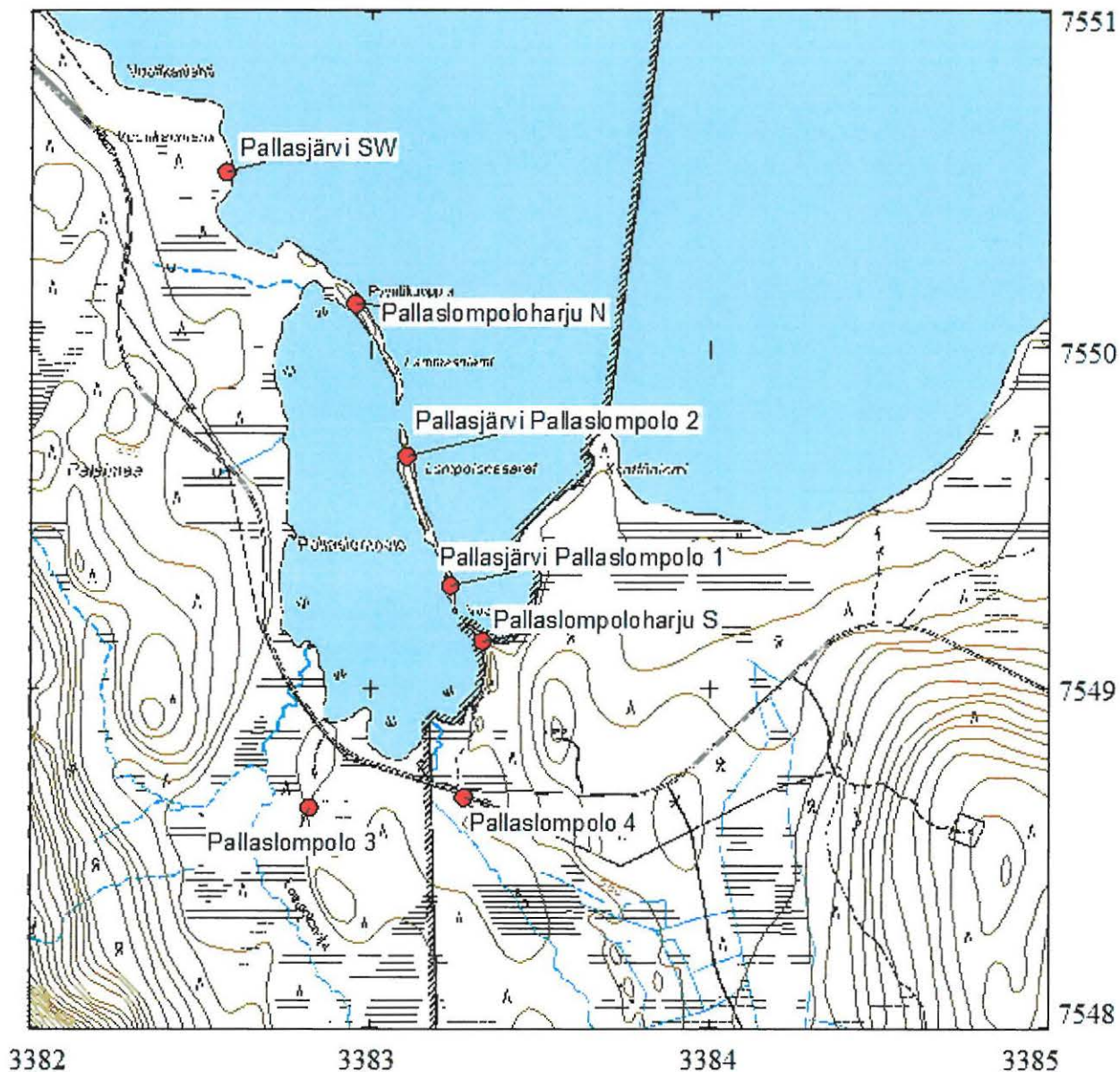
Inventointi 2007

Päivämäärä: 7.6.2007
Inventoijat: Ulrika Köngäs, Heidi Nordqvist, Kerkko Nordqvist
Löydöt: -
Havaintomahdollisuudet: Huonot, maanpinta kiinni
Koko: -
Lähilöydöt: Muonio Pallaslompolo 3 n. 770 m lounaaseen
Muonio Pallaslompolonharju S n. 190 m itäkaakkoon
Muonio Pallasjärvi Pallaslompolo 2 n. 350 m pohjoisluoteeseen
Kittilä Pallaslompolo 4 n. 620 m etelään

Kartat:
Valokuvat:

Peruskarttaote 1:20 000 s. 101
s. 102-103

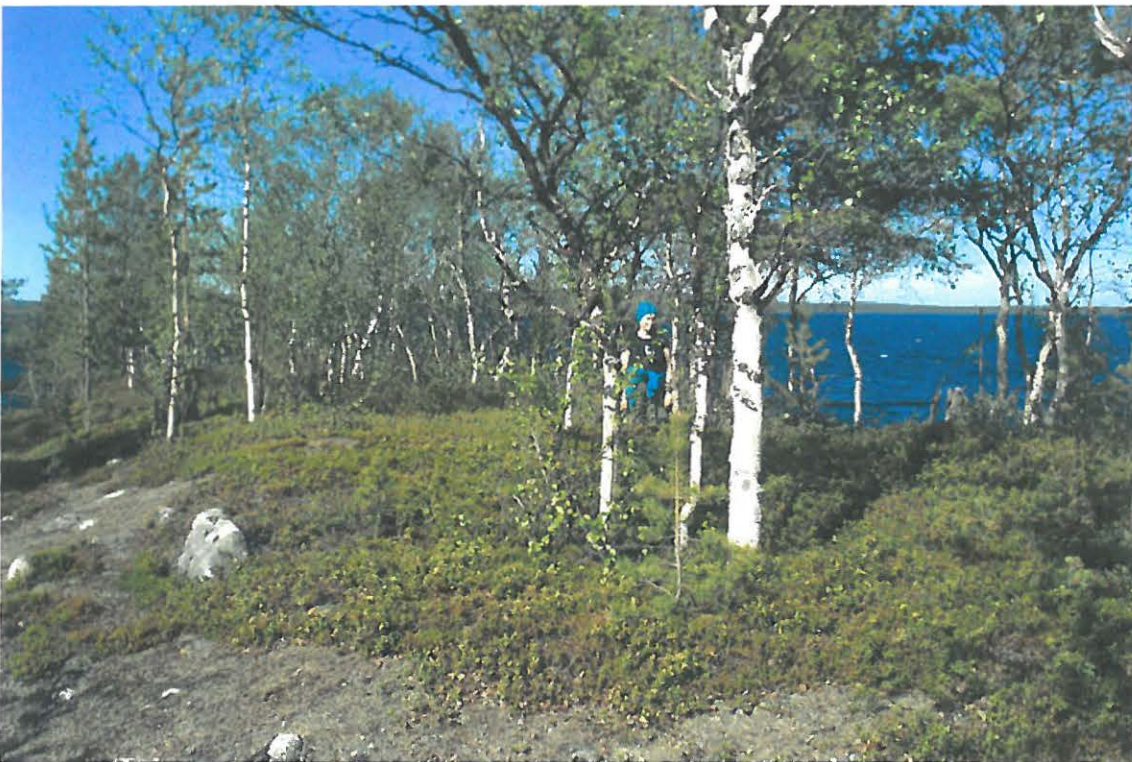
MUONIO 236
Pallasjärvi Pallaslompolo 1
PK 274103 Sammaltunturi
1: 20 000

Kartta 24 Peruskarttaote kohteesta Muonio 236 Pallasjärvi Pallaslompolo 1

Kuva 71 Yleiskuva kohteesta Pallasjärvi Pallaslompolo 1. Vasemmalla U. Köngäs ja H. Nordqvist liesilatomuksen luona, oikealla kaksi kuopannetta. Kuvattu etelästä. (K.N. 2007)

Kuva 72 Kuvassa kaksi kuopannetta. etummaisessa kuopassa kasvaa koivuja ja H. Nordqvist seisoo taaemmassa kuopassa. Kuvattu etelästä. (K.N. 2007)

Kuva 73 Liesilatomus kuvattuna etelästä. (K.N. 2007)

(Entinen Kittilä 223)

Muinaisjäännöstyyppi: Muinaisjäännösryhmä (Liesikiveyksiä, pyyntikuoppia)
Ajoitus: Ajoittamaton
Rauhoitusluokka: 2
Lukumäärä: 3

Sijainti:

Peruskartta: 274103 Sammaltunturi
Koordinaatit: x= 7549687y= 3383105 z= n. 270 m mpy
Etäisyystieto: Muonion kirkosta n. 23 km itäkoilliseen
Tutkimukset: Kotivuori 2002 –inventointi
O. Seitsonen, U. Köngäs, H. Nordqvist & K. Nordqvist 2007 –
inventointi

Kohde sijaitsee Pallasjärven lounaisosassa, keskimmaisella Pallaslompolonharjun ja mantereen välissä sijaitsevista matalien harjujen muodostamista Pallaslompolonsaarista, noin 700 m järven lounaisrannan venerannasta koilliseen. Saari on noin 400 m pitkä kaakko-luode-suunnassa ja leveydeltään 5-50 m. Sen molemmissa päissä on tasaisempi alue, mutta saaren keskikohta kohoaa jyrkäksi ja korkeaksi harjanteeksi. Harjanne putoaa kaikkialla muualla hyvin jyrkästi järveen, paitsi saaren länsirannalla, jossa rannassa on 10-30 m leveä matala rantatasanko. Maaperä saarella on melko kivistä hiekkamoreenia, mutta rantatasangolla maaperä on kosteaa turvetta – myös muutamissa muissa paikoissa maaperää peittää paksu turve (30 cm) myös melko korkealla vedenpinnasta (mm. pyyntikuoppa 2 alue). Kasvillisuus on pääasiassa koivuvaltaista kuivaa varvikkoa kasvavaa kangasta. Kaikkiaan saaresta löydettiin kaksi liesilatomausta sekä kaksi pyyntikuoppaa. Koko saaren voidaan katsoa olevan muinaisjäännösalueita, sillä kohteet jakautuvat sen koko pituudelle. Kotivuori on vuoden 2002 inventoinnissa löytänyt saarelta 3 pyyntikuoppaa sekä yhden mahdollisen pyyntikuopan.

Liesilatomaus 1

Liesilatomaus 1 sijaitsee n. 90 m päässä saaren eteläkärjestä luoteeseen, harjanteen laella. Latomaus sijaitsee saaren halki kulkevalla polulla/uralla. Latomuksen eteläpuolella rinne laskee hieman kapeikossa olevaan notkelmaan, mutta nousee sen jälkeen loivasti kohti saaren kärkeä. Pohjoisessa maasto nousee loivasti kohti harjanteen korkeinta lakea. Itä- ja länsipuolilla rinne laskee hyvin jyrkästi useita metrejä suoraan järveen. Latomuksen kohdalla harjanteen laen leveys on n. 7 m. Liesilatomaus on muodoltaan pyöreänsoikea, halkaisijaltaan noin 65 cm. Maantasainen latomaus on tehty melko pienistä (halk. max. 10 cm) kivistä, joskin sen kolmessa ”kulmassa” on hieman suuremmat kivet. Kiveyksen välinen hiekka on hiilensekaista. Latomaus erottuu maanpinnalle myös ympäristöstä eroavan kasvillisuutensa ansiosta. Paikalta ei tehty esinelöytöjä.

Liesilatomaus 2

Liesilatomaus 2 sijaitsee saaren pohjoispäässä olevan tasanteen eteläpäässä n. 40 m saaren pohjoiskärjestä etelään, saaren itäreunalla. Latomaus on pienessä notkelmassa, josta maasto nousee loivasti kohti pohjoista. Etelässä maasto on loivaa, mutta alkaa kohota n. 30 m päässä hyvin jyrkästi kohti harjanteen lakea. Länsipuolella maasto on tasaista n. 10 m matkalta, mutta putoaa sitten n. 2m suoraan järveen, idässä tasamaa loppuu jo n. 1 m päässä. Saaren halkaiseva polku kulkee heti latomuksen länsireunalla.

Liesilatomus on kooltaan n. 90x90 cm, nelisivuinen ja tehty halkaisijaltaan 10-20 cm kokoisista kivistä. Latomus on sammaloitunut ja varpujen peittämä, mutta erottuu silti selvästi ympäristöstään n. 15-20 cm korkuisena. Kivien välissä oleva hiekka on hiilensekaista. Paikalta ei tehty esinelöytöjä.

Pyyntikuoppa 1

Pyyntikuoppa 1 sijaitsee saaren korkeimmalla kohdalla, n. 130 m etelään saaren pohjoiskärjestä, harjanteen kapealla keskikohdalla. Pohjoispuolella harjanne loppuu n. 20 m päässä, jossa rinne laskee melko jyrkästi alemmalle tasanteelle. Etelässä maasto on tasaista. Idässä rinne tippuu 2 m kuopasta suoraan järveen 4-5 m. Samoin lännessä maasto laskee jyrkästi n. 4 m rantatasangolle. Kuoppa on halkaisijaltaan 3-3,5 m, soikea, jyrkkäseinäinen ja osittain rinteeseen kaivettu – sen syvyys itäreunassa on n. 1m ja länsireunasta n. 0,5 m. Kuopan ympärillä on heikot vallit. Heti kuopan pohjoispuolella on matalampi ja epämääräisempi kuoppa, ilmeisesti tuulenskaato.

Pyyntikuoppa 2

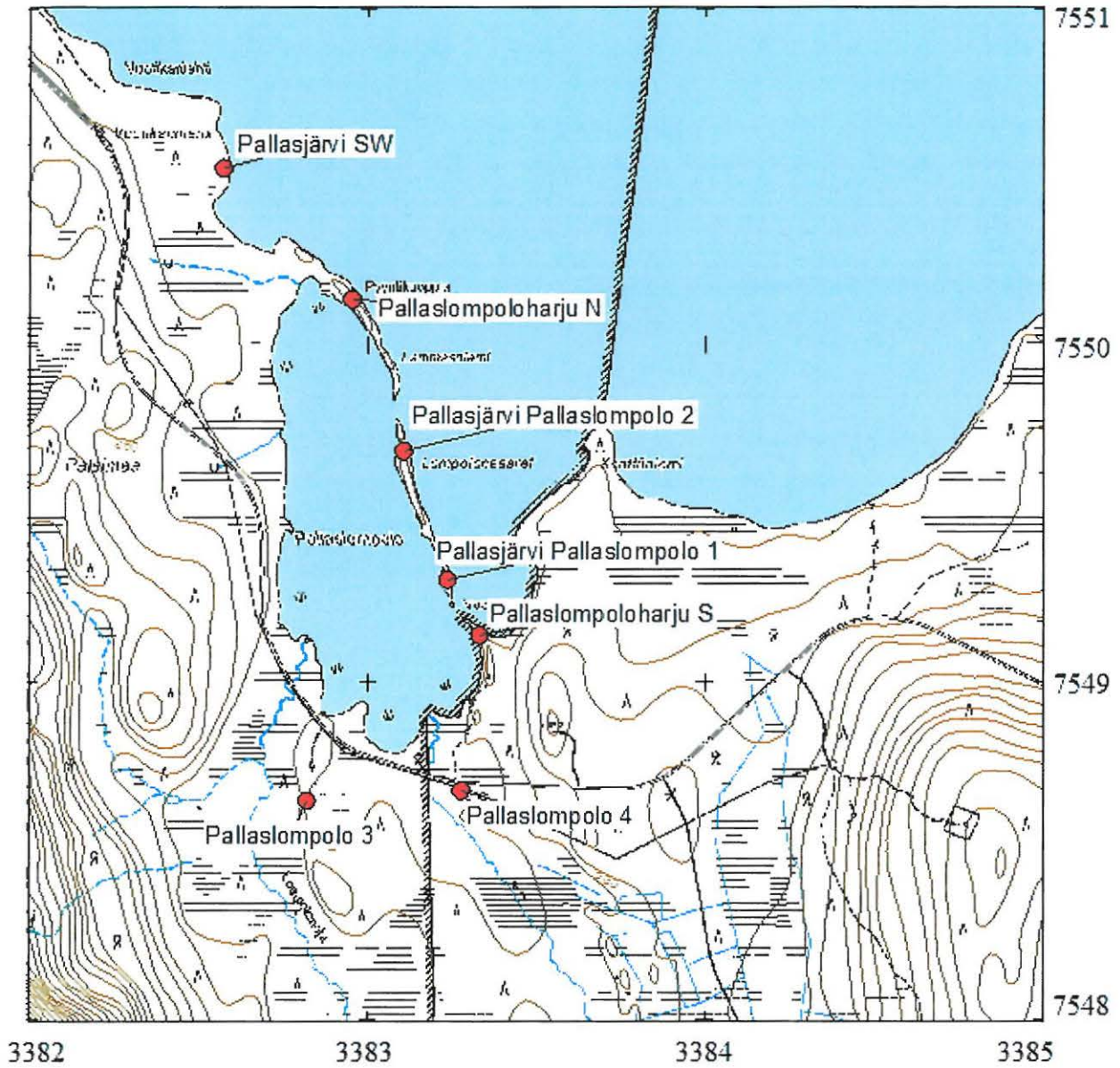
Pyyntikuoppa 2 sijaitsee n. 30 m pyyntikuoppa 1 pohjoispuolella, harjanteen laelta laskeutuvan välitasanteen pohjoispäässä. Noin 5 m päässä pohjoisessa rinne laskee jyrkähkösti saaren pohjoispään tasangolle. Etelässä maasto nousee maltillisesti kohti korkeinta harjaa. Idässä maasto putoaa n. 1 m päässä jyrkästi n. 3-4 m järveen (kuoppa sijaitsee aivan saaren itäreunassa), lännessä rinne laskee hyvin jyrkästi länsirannan rantatasangolle.

Kuoppa on kooltaan 3 x 4,5 m, soikea ja n. 90 cm syvä. Kuoppa on jyrkkäseinäinen ja siinä on selvät vallit.

Inventointi 2007

Päivämäärä:	7.6.2007
Inventoijat:	Ulrika Köngäs, Heidi Nordqvist, Kerkko Nordqvist
Löydöt:	-
Havaintomahdollisuudet:	Huonot, maanpinta kiinni
Koko:	-
Lähilöydöt:	Muonio Pallasjärvi Pallaslompolo 1 n. 350 m eteläkaakkoon Muonio Pallaslompolaharju N n. 470 m pohjoisluoteeseen
Kartat:	Peruskarttaote 1:20 000 s. 106
Valokuvat:	s. 107-109

MUONIO 237
Pallasjärvi Pallaslompolo 2
PK 274103 Sammaltunturi
1: 20 000

Kartta 25 Peruskarttaote kohteesta Muonio 237 Pallasjärvi Pallaslompolo 2

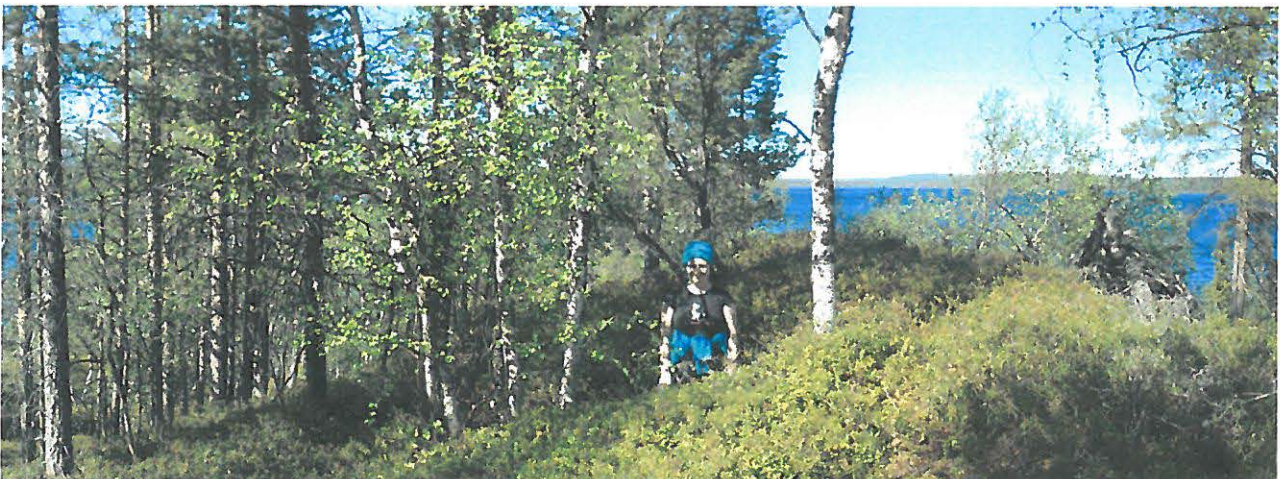
Kuva 74 Liesilatamus 1 kuvattuna kaakkosta. (K.N. 2007)

Kuva 75 H. Nordqvist ja U. Kõngäs liesilatamus 2:n ääressä, kuvattuna kaakosta. (K.N. 2007)

Kuva 76 Liesilatamus 2 varvikon peittämänä. Kuvattu kaakosta. (K.N. 2007)

Kuva 77 H. Nordqvist pyyntikuoppa 1:ssä, kuvattu etelästä. (K.N. 2007)

Kuva 78 H. Nordqvist pyyntikuoppa 2:ssa, kuvattu etelästä. (K.N. 2007)

Muonio 238 Pallasjärvi Metsänhoitajien kämppä 2

1000008915

(Entinen Kittilä 224)

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikka, pyyntikuoppia
Ajoitus: Esihistoriallinen
Rauhoitusluokka: 2
Lukumäärä: 3

Sijainti

Peruskartta: 274103 Sammaltunturi
Koordinaatit: x= 7551956 y= 3381198 z= n. 280 m mpy
Etäisyystieto: Muonion kirkosta n. 21,8 km itäkoilliseen
Tutkimukset: H. Kotivuori 2002 –inventointi
O. Seitsonen, U. Köngäs, H. Nordqvist & K. Nordqvist 2007 -
inventointi

Pyyntikuopat sijaitsevat Pallasjärven länsipuolella kulkevan maantie nro 957:n länsipuolella nousevan harjun päällä. Pyyntikuoppa 1 on soikeahko noin 4 x 4,5 metriä leveä ja 95 cm syvä. Se sijaitsee harjulla olevalla tasanteella. Harjanne laskee jyrkästi pohjoiseen ja hieman loivemmin itään tielle ja Pallasjärvelle päin. Harjun lounaispuolella on suuri painanne/suppa, jonka takana harju nousee korkeammalle.

Pyyntikuoppa 2 sijaitsee noin 50 metrin päässä kuopasta 1 kaakkoon. Pyyntikuoppa 2 on pyöreä, halkaisijaltaan noin 4 metriä ja syvyydeltään 65-70 cm ja se sijaitsee tasamaalla. Pyyntikuopan 2 itäpuolella harju katkeaa noin 15 metrin päässä kuopasta tieleikkaukseen joka laskee jyrkästi tielle ja Pallasjärvelle päin. Lounaspuolella harju kohoaa loivasti.

Pyyntikuoppa 3 sijaitsee pyyntikuopasta 2 lounaaseen nousevan harjun päällä, sähkölinjan eteläpuolella. Pyyntikuoppa 3 on pyöreä, halkaisijaltaan noin 4 metriä ja noin 50 cm syvä. Kuoppa sijaitsee harjun päällä tasamaalla. Noin 4-5 metrin päässä pyyntikuopan itäpuolella harju katkeaa jyrkkään tieleikkaukseen ja noin 10 metrin päässä pyyntikuopasta harju laskee pohjoiseen ja koilliseen. Länsipuolella harju jatkuu tasaisena.

Maaperä harjulla on hiekkaista moreenia. Kasvillisuus on mänty-koivusekametsää ja aluskasvillisuus koostuu pääosin varpu- ja sammalkasveista. Harjumuodostuma on jatkunut todennäköisesti katkeamattomana Pallasjärven rantaan asti. Nykyisin harjun jyrkästi katkaiseva tieleikkaus rakennettiin 1980-luvulla ja sen seurauksena on voinut tuhoutua muita samaan linjaan kuuluneita pyyntökuoppia.

Inventointi 2007

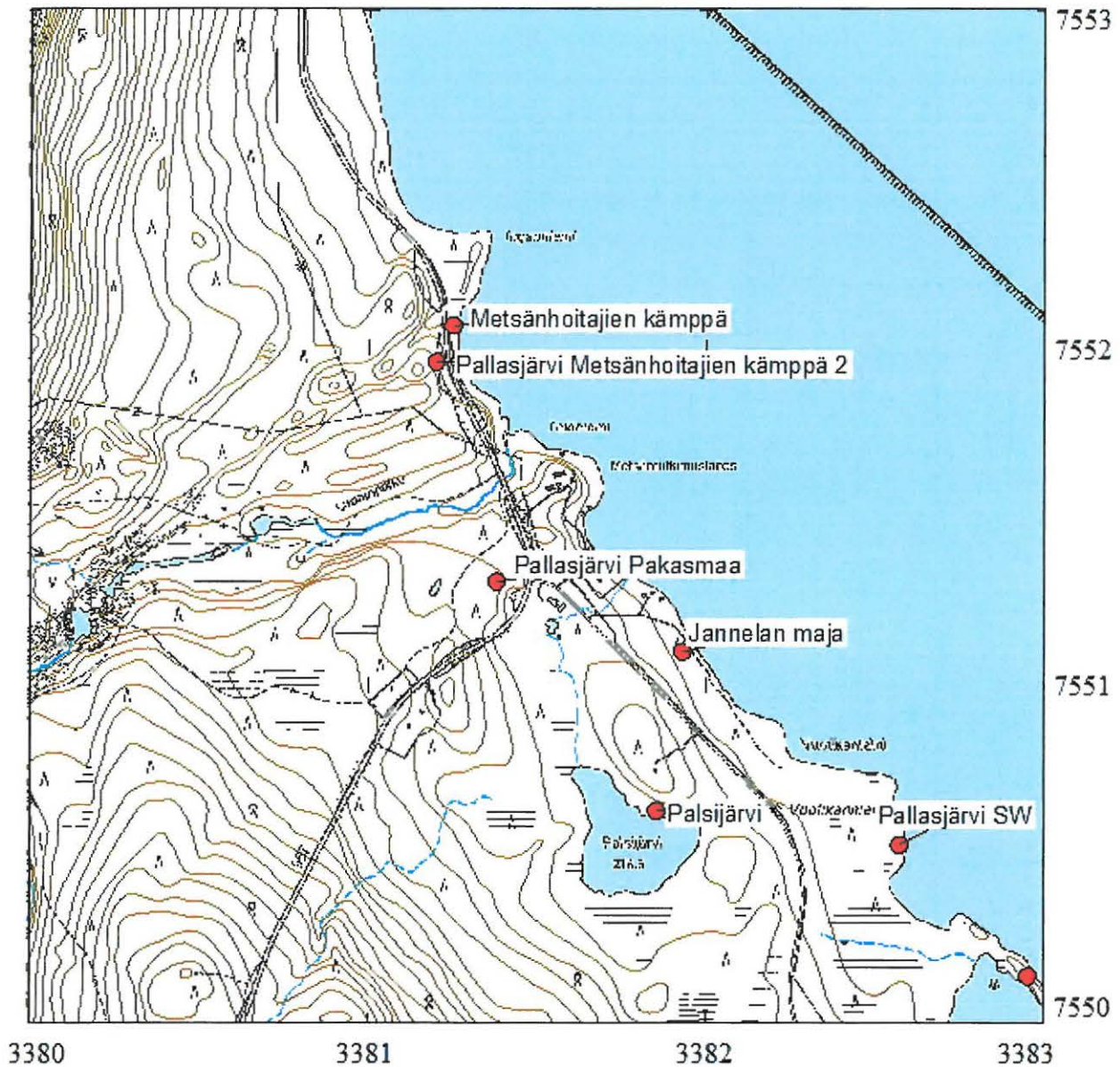
Päivämäärä: 5.6.2007
Inventoijat: Ulrika Köngäs, Kerkko Nordqvist, Heidi Nordqvist
Löydöt: -
Havaintomahdollisuudet: Hyvät, metsä on avointa ja kulumatonta, kuopanteet erottuvat maastosta.
Koko: -
Lähilöydöt: Muonio Metsänhoitajien kämppä n. 120 m koilliseen
Muonio Pallasjärvi Pakasmaa n. 670 m eteläkaakkoon
Kartat: Peruskarttaote 1:20 000 s. 111

MUONIO 238

Pallasjärvi Metsänhoitajien kämpä 2

PK 274103 Sammaltunturi

1: 20 000

Kartta 26 Peruskarttaote kohteesta Muonio 238 Pallasjärvi Metsänhoitajien kämpä 2

Kuva 79 H. Nordqvist pyyntikuopassa 1. Kuvattu luoteesta. (K.N. 2007)

Kuva 80 H. Nordqvist pyyntikuopassa 2. Taustalla U. Kõngäs ja Y. Norokorpi Metsähallituksesta. Kuvassa näkyy miten tieleikkaus on katkaissut harjun hyvin läheltä pyyntikuoppaa. Kuvattu lounaasta. (K.N. 2007)

Kuva 81 H. Nordqvist pyyntikuopassa 3. Kuvattu etelästä. (K.N. 2007)

Muonio 240 Pallasjärvi Pakasmaa

1000008917

(Entinen Kittilä 226)

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikka, pyyntikuoppa
Ajoitus: Esihistoriallinen
Rauhoitusluokka: 2
Lukumäärä: 1

Sijainti

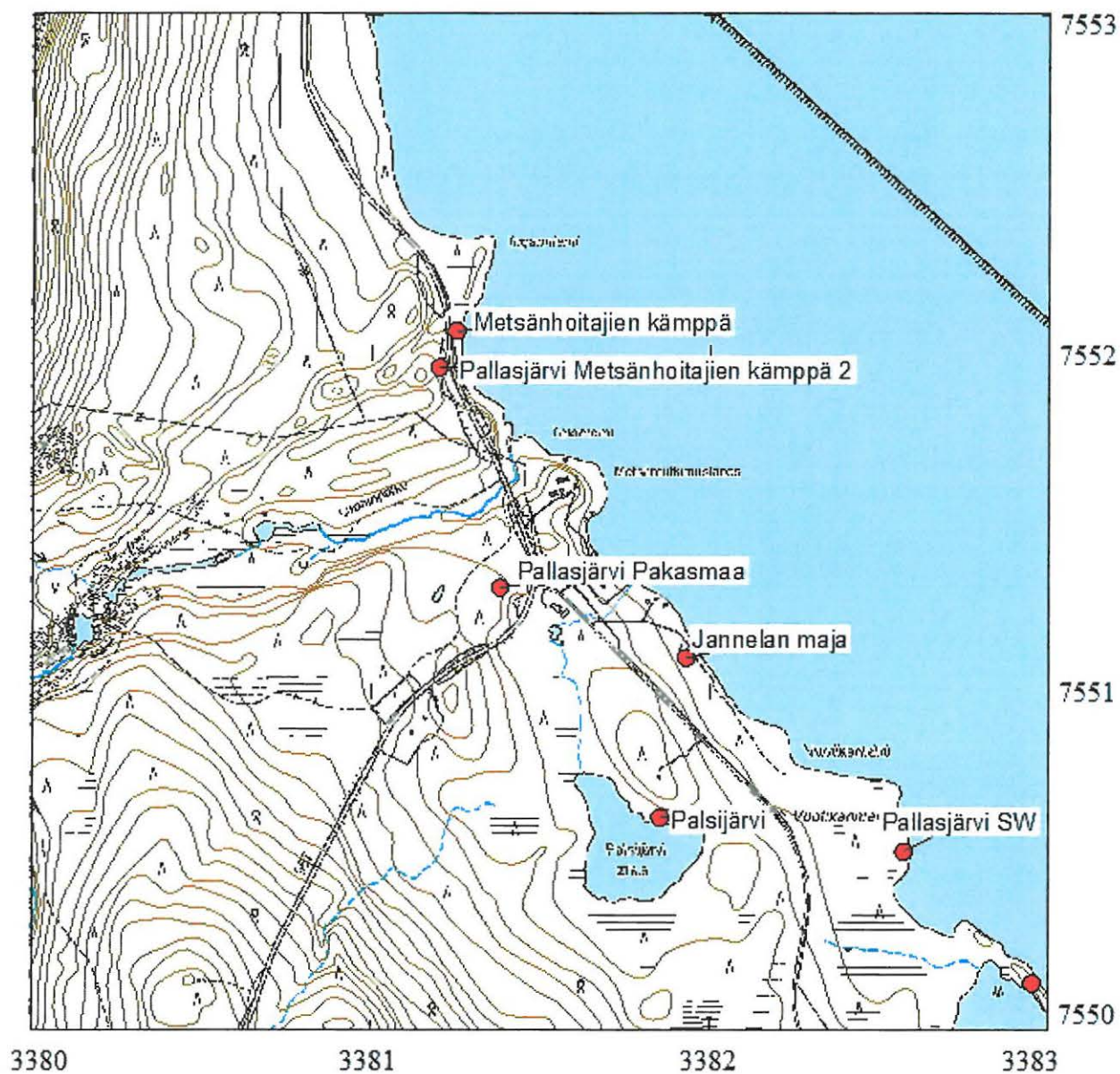
Peruskartta: 274103 Sammaltunturi
Koordinaatit: x= 7551305 y= 3381378 z= n. 286 m mpy
Etäisyystieto: Muonion kirkosta n. 21,7 km koilliseen
Tutkimukset: H. Kotivuori 2002 –inventointi
O. Seitsonen, U. Köngäs, H. Nordqvist & K. Nordqvist 2007 -
inventointi

Pyyntikuoppa sijaitsee Pallasjärven länsipuolella, Pyhäjoen luontopolun varrella harjun päällä. Luontopolun alusta maantieltä nro 957 pyyntikuopalle on matkaa noin 200 metriä. Pyyntikuoppa sijaitsee heti polun pohjoispuolella, harjun päällä tasamaalla. Pyyntikuopan vieressä on Metsäntutkimuslaitoksen pystyttämä luontopolkuun kuuluva opastetaulu, jossa kerrotaan alueen peuranpyynnistä ja vieressä olevasta pyyntikuopasta. Harju laskee itään tielle päin noin 20 metrin päässä pyyntikuopasta. Pyyntikuoppa on pyöreä, halkaisijaltaan noin 5 metriä ja syvyydeltään noin 1 metrin. Kotivuoren 2002 inventoinnin mukaan myös alemmalla kankaalla, noin 100 metrin päässä pyyntikuopasta luoteeseen on myös toinen pyyntikuoppa. Maaperä alueella on soraista hiekkaa, joka on paikoittain kivisempää. Kohdetta ympäröivä metsä on männyn, koivun ja kuusen muodostamaa sekametsää ja aluskasvillisuus pääosin varpu- ja sammalkasveja.

Inventointi 2007

Päivämäärä: 6.6.2007
Inventoijat: Ulrika Köngäs, Kerkko Nordqvist, Heidi Nordqvist
Löydöt: -
Havaintomahdollisuudet: Hyvät, metsä on avointa ja kuoppa erottuu maastosta.
Koko: -
Lähilöydöt: Muonio Metsänhoitajien kämpä 2 n. 670 m pohjoisluoteeseen
Muonio Jannelan maja n. 590 m kaakkoon
Kartat: Peruskarttaote 1:20 000 s. 115
Valokuvat: s. 116

MUONIO 240
Pallasjärvi Pakasmaa
PK 274103 Sammaltunturi
1: 20 000

Kartta 27 Peruskarttaote kohteesta Muonio 240 Pallasjärvi Pakasmaa

Kuva 82 Kuvassa keskellä U. Köngäs pyyntikuopassa, oikealla H. Nordqvist Pyhäjoen luontopolulla. Vasemmalla polun varressa on luontopolkuun kuuluva Metlan pystyttämä opastetaulu pyyntikuopasta. Kuvattu etelästä. (K.N. 2007)

Kuva 83 Kohteen Pallasjärvi Pakasmaan pyyntikuoppa. Kuvattu kaakosta. (K.N. 2007)

Kittilä 79 Pallaslompoloharju S

Muinaisjäännöstyyppe: Asuinpaikka/Löytöpaikka
Ajoitus: Esihistoriallinen
Rauhoitusluokka: 2
Lukumäärä: 1

Sijainti

Peruskartta: 274103 Sammaltunturi
Koordinaatit: x=7549142 y=3383330 z= n. 268 m mpy
Etäisyystieto: Kittilän kirkosta 47,25 km pohjoisluoteeseen
Löydöt: KM 25470 (Kvartsi-iskoksia), KM 28557:1-3 (Kvartsi-kaavin, kvartsiesine ja kvartsi-iskos)
Tutkimukset: A. Arponen 1989 – inventointi
P. Pesonen & Hamari P. 1995 –tarkastus
H. Kotivuori 2002 –inventointi
O. Seitsonen, U. Köngäs, H. Nordqvist & K. Nordqvist 2007 - inventointi

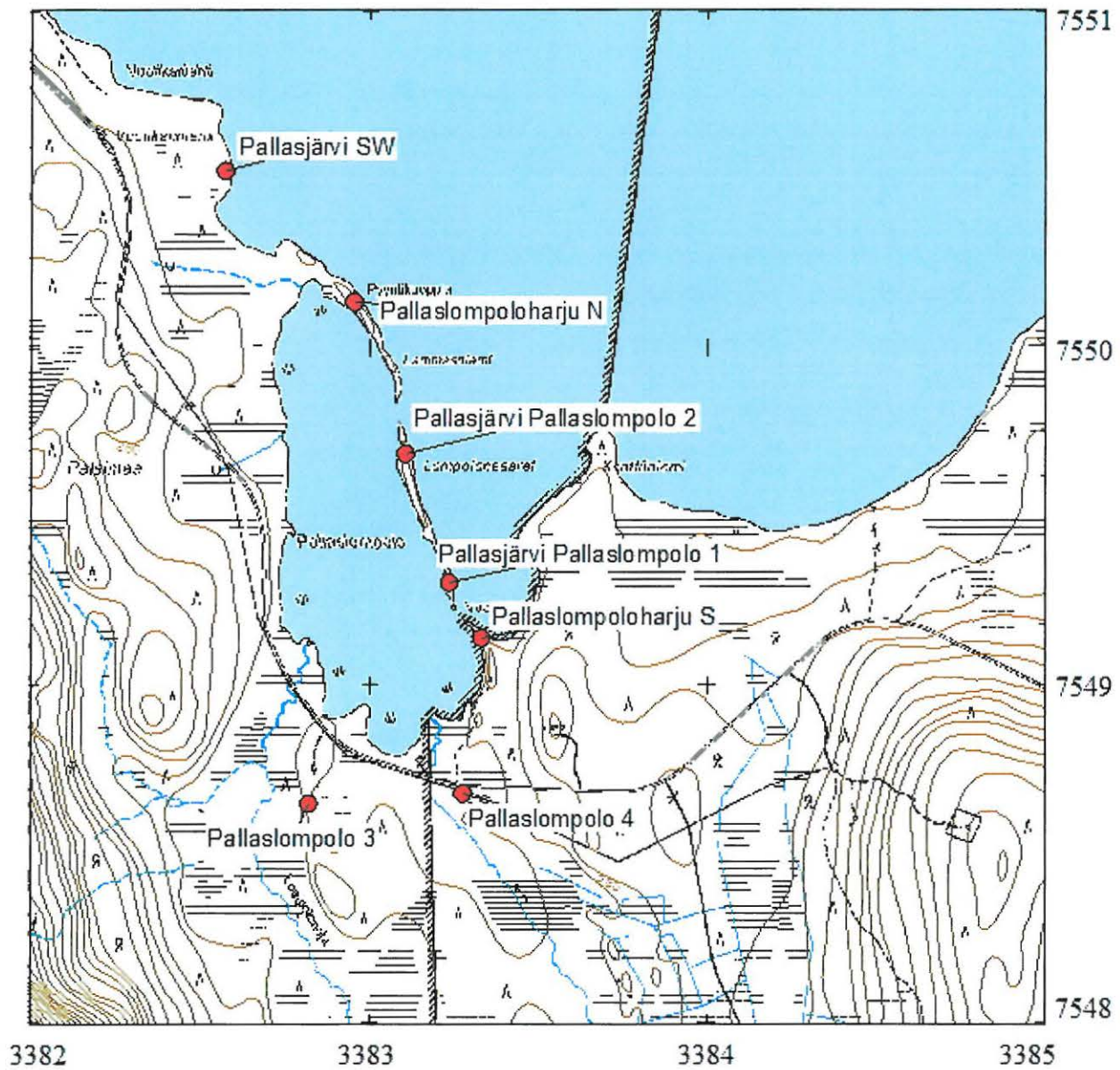
Kohde sijaitsee Pallasjärven eteläpäässä, Pallasjärven ja Pallaslompolon erottavan harjujakson eteläpäässä, järveen työntyvän noin 200 metriä pitkän ja 1-10 metriä korkean niemen matalassa päässä. Kohteen kaakkoispuolella, noin 150 metrin päässä kohteelta, on Pallasmaja, jolta pääsee kohteelle polkua pitkin. Niemen kärki on noin 30 metrin matkalta vain 1- 1,5 metriä Pallasjärven veden pintaa ylempänä. Aikaisempien vuosien löydöt ovat kohdalta, missä harju alkaa kohota jyrkästi ylöspäin. Tämän vuoden inventoinnissa ei uusia löytöjä tai muita merkkejä asuinpaikasta havaittu.

Maaperä paikalla on runsaskivistä moreenia. Aluskasvillisuus koostuu varvuista ja variksenmarjoista. Ympäröivä metsä on koivu-, mänty- ja kuusisekametsää. Niemen kärjessä puusto on harvempaa.

Inventointi 2007

Päivämäärä: 5.6.2007
Inventoijat: Ulrika Köngäs, Kerkko Nordqvist, Heidi Nordqvist
Löydöt: -
Havaintomahdollisuudet: Hyvät, maasto on avointa
Koko: -
Lähilöydöt: Muonio Pallaslompolo S1 n. 700 m lounaseen
Muonio Pallasjärvi Pallaslompolo 1 n. 190 m pohjoisluoteeseen
Kittilä Pallaslompolo 4 n. 465 m etelään
Kartat: Peruskarttaote 1:20 000 s. 118
Valokuvat: -

KITTELÄ 79
Pallaslompoloharju S
PK 274103 Sammaltunturi
1: 20 000

Kartta 28 Peruskarttaote kohteesta Kittilä 79 Pallaslompoloharju S

Kittilä 215 Saivonpalo

1000000955

Muinaisjäännoistyyppi: Kultti- ja tarinapaikat, seidat
Ajoitus: Historiallinen
Rauhoitusluokka: 1
Lukumäärä: 1

Sijainti

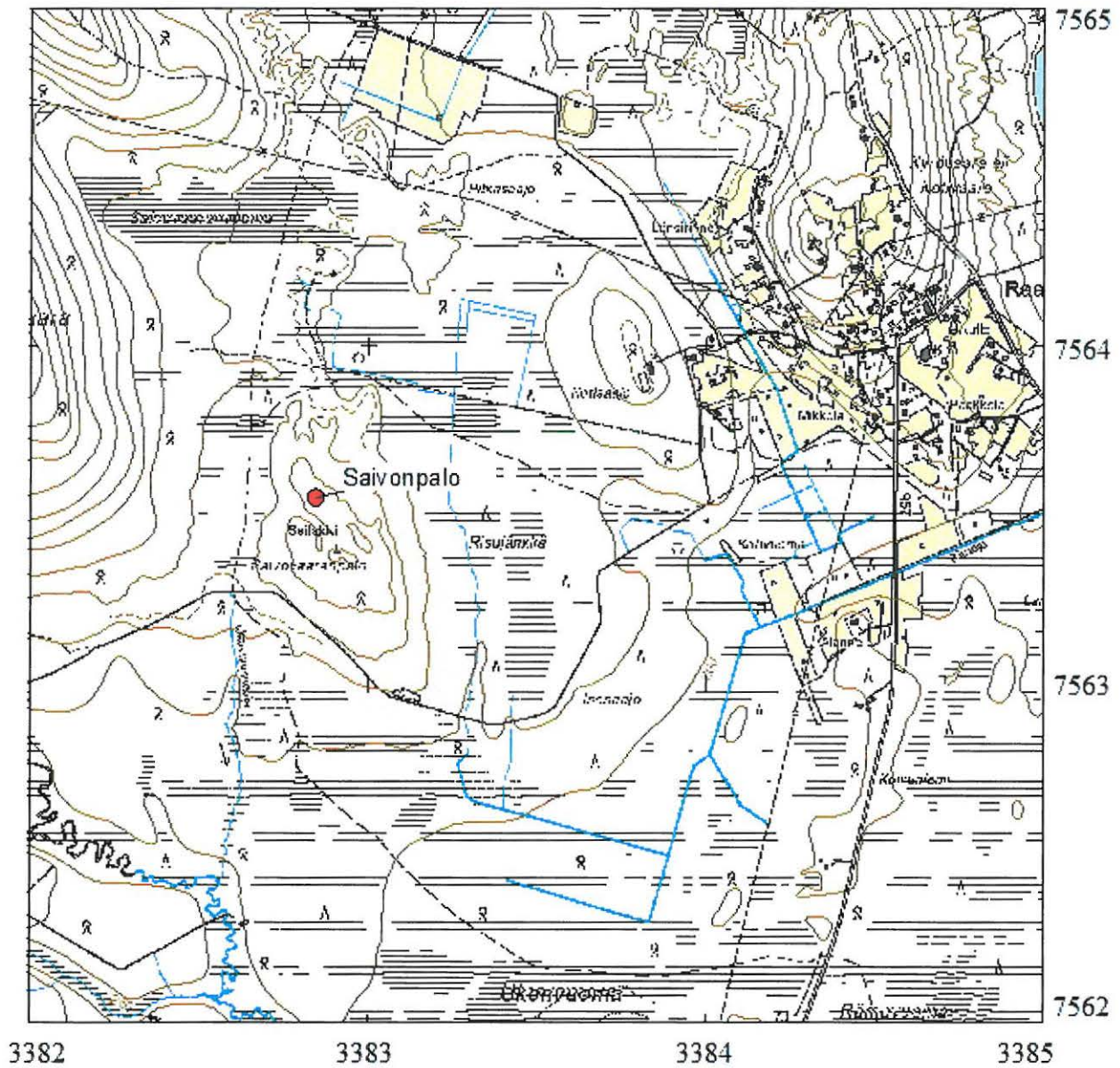
Peruskartta: 274202 Raattama
Koordinaatit: x= 7563553 y= 3382844 z= n.270 m mpy
Etäisyystieto: Muonion kirkosta n. 59,8 km pohjoisluoteeseen
Tutkimukset: O. Seitsonen, U. Köngäs, H. Nordqvist & K. Nordqvist 2007 -
inventointi

Muinaisjäänösrekisterin mukaan seitakivi sijaitsee Raattaman kylän länsipuolella, Saivovaaran itäpuolella Saivovaaranpalossa, metsätien pohjoispuolella, n. 2,5 km Raattamasta Peltovuomaan viedältä maantieltä länteen. Kohde on merkitty sijaitsemaan vaaran päällä. Seitakiveä ei pystytty inventoimissa kuitenkaan paikallistamaan. Koordinaattien osoittamalla alueella on useita maakiviä, joista ei ilman perimätietoa (tai esim. maaperäkemiallisia analyysejä) voi sanoa tarkemmin, mikä niistä olisi seitakivi. Kasvillisuus paikalla on kosteaa mäntymetsää, aluskasvillisuus koostuu etupäässä sammal- ja varpukasveista.

Inventointi 2007

Päivämäärä: 11.6.2007
Inventoijat: Ulrika Köngäs, Kerkko Nordqvist, Heidi Nordqvist, Oula
Seitsonen
Löydöt: -
Havaintomahdollisuudet: Kohtalaiset, normaali metsäkasvillisuus.
Koko: -
Lähilöydöt: Enontekiö Nammalakuru n. 5030 m länteen
Kittilä Vähäkoski n. 2580 m koilliseen
Kartat: Peruskarttaote 1:20 000 s. 120
Valokuvat: -

KITILÄ 215
Saivonpalo
PK 274202 Raattama
1: 20 000

Kartta 29 Peruskarttaote kohteesta Kittilä 215 Saivonpalo